

SŁAWOMIR BIELA

Tan sols Déu basta

Res no t'alteri,
res no t'espanti,
tot va passant,
Déu no canvia.
La paciència
ho assoleix tot.
Al qui té Déu
res no li falta,
tan sols Déu basta.

(Obras Completas, Poesías, n.30
BAC, Madrid, 1986, pag.667, vegeu també núm. 227 del
Catecisme de l'Església Catòlica)

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

Nihil obstat

Imprimatur per a l'edició catalana.....

TRADUCCIÓ: Xavier Bordas Cornet

Les cites de la Bíblia, s'han pres de la BCI.

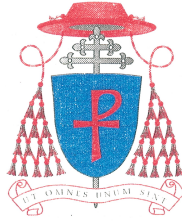
Sobre l'autor

L'autor d'aquest llibre, Sławomir Biela, nascut a Polònia el 1956, és doctor en Física de l'Estat Sòlid, per la Universitat Politècnica de Varsòvia, hi també ha estudiat a la Facultat Pontifícia de Teologia de Varsòvia, en l'especialitat de Teologia de la Vida Espiritual.

Des del 1977 col·labora directament amb el professor Mn. Tadeusz Dajczer, doctor en Teologia i fundador del Moviment de les Famílies de Natzaret, en l'elaboració dels fonaments de l'espiritualitat d'aquest Moviment d'àmbit mundial. A partir del 1986 és membre de l'equip de redacció de les publicacions destinades a la formació espiritual dels membres del Moviment. Les publicacions ja han estat traduïdes al portuguès, l'espanyol, l'anglès, el francès, el català, l'italià, l'alemany, l'hongarès, l'eslovac, el txec, el letó, l'ucranià, el rus i el noruec.

El llibre "Tan sols Déu basta" és el fruit d'anys de reflexió de l'autor en l'àmbit de la vida espiritual cristiana, i hi enfoca les diverses etapes de la vida interior, fet que el fa accessible als principiants i als aquells que avancen ja més profundament pel camí de la "unió transformant" de què ens en parla sant Joan de Creu en els seus escrits.

*El llibre "Tan sols Déu basta" té la mateixa línia d'espiritualitat de l'obra del mateix autor en el llibre "EN ELS BRAÇOS DE MARIA" ja publicat en portuguès, espanyol, anglès, holandès, i que està a punt de ser publicat en italià i en català. Aquests llibres tenen la mateixa línia d'espiritualitat de l'obra coneguda mundialment **Espiritualitat de Natzaret** (veure Colecció Saurí n°122, Publicacions de l'Abadia de Montserrat), l'autor de la qual és el professor Mn. Tadeusz Dajczer, obra que ja ha estat traduïda a més de 40 idiomes.*

RICARDO MARÍA CARDENAL CARLES GORDÓ
ARZOBISPO DE BARCELONA

Pròleg

El fet que un laic escrigui llibres d'espiritualitat és sens dubte un signe dels nostres temps, que han vist la promoció del laicat en molts ordres de la vida cristiana. En el pròleg a una obra de Sławomir Biela, doctor en física de l'estat sòlid per la Universitat Tecnològica de Varsòvia, titulada *En els braços de Maria*, vaig escriure unes paraules que ara repeteixo amb profund convenciment, després de la lectura d'aquest nou llibre seu, **Tan sols Déu basta**, que ens ofereixen en una acurada versió catalana **la Editorial Scire**.

"El lector o lectora -deia en aquell pròleg- té a les mans un llibre profund d'espiritualitat cristiana, perquè reflecteix molt bé les línies magistrals dels grans doctors i doctores de l'Església, com Santa Teresa de Jesús, Sant Joan de la Creu i Santa Teresa de l'Infant Jesús, mestres tots ells a extreure de l'Evangeli els trets d'una autèntica espiritualitat cristiana".

Ara em plau reafirmar aquestes impressions meves de fa un any, i estic segur que els lectors d'aquesta nova obra del doctor Biela ho podran comprovar per ells mateixos. Som davant d'una obra de síntesi i de maduresa en la producció de l'autor.

Des de l'any 1977, Sławomir Biela col·labora amb el professor Tadeusz Dajczer, fundador del Moviment de les Famílies de Natzaret, en l'elaboració dels fonaments de l'espiritualitat d'aquest moviment d'àmbit mundial.

El títol mateix d'aquest nou llibre del doctor Biela ens dona ja una pista clara sobre els fonaments carmelitans de l'espiritualitat que ens proposa: *Tan sols Déu basta*, la difícil traducció al català d'aquell clàssic "Sólo Dios basta" de la gran Teresa de Jesús, doctora de l'Església universal. Dono gràcies a Déu pel fet que, des de gairebé l'altre extrem d'Europa, ens arribi aquest ressò dels nostres grans místics del Segle d'Or, sobretot de Santa Teresa de Jesús i Sant Joan de la Creu. Com a admirador convençut d'aquestes dues figures gegantines de la història de l'espiritualitat cristiana, felicito l'autor per aquesta relectura actualitzada dels nostres grans mestres en l'esperit.

Quin itinerari ens proposa l'autor? Cal dir, en primer lloc, que no és un itinerari fàcil. Ben al contrari. La mística, que és en el fons la recerca de Déu i l'experiència d'haver-lo trobat, demana una purificació prèvia que és una veritable ascensió de l'esperit, que no es pot pas portar a bon fi sense la gràcia de Déu i sense aquella "determinada determinació" de que parlen els doctors esmentats. És la laboriosa "subida al Monte Carmelo" i la "noche oscura" que van realitzant la *purgació* dels sentits, de l'enteniment, de la memòria i de la voluntat, i també la *purgació* espiritual. Gràcies a aquest camí, l'ànima assoleix el despulament progressiu de la voluntat i de la intel·ligència necessari per tal d'arribar a la unió íntima i afectiva amb Déu.

He esmenat aquest itinerari, ja conegut pels estudiosos de la vida espiritual, per posar de manifest que l'autor ens ofereix el que en podríem dir una versió actualitzada, és a dir, feta amb fidelitat a l'itinerari clàssic, però des de la sensibilitat i les circumstàncies vitals i culturals d'avui. L'autor acostava la doctrina mística de la purificació a les realitats d'aquest

món nostre, tan fecund en recolzaments il·lusoris i en miratges de riquesa, de fama i de domini sobre els altres. Parteix d'una anàlisi dels recolzaments il·lusoris, que poden ser personals, com el culte al propi jo, o interpersonal. Analitza després, en una segona part, el fracàs dels falsos ídols i la purificació de les relacions entre persones. Un cop alliberada la persona de les il·lusions de fonamentar-se sobre la pròpia perfecció, en la darrera part ens proposa el trobament amb Déu com a únic recolzament. Això comporta saber "trobar Déu en tot", recolzar el cor humà en Déu i viure en aquella flama que abranda i penetra les nostres cendres humanes.

Nostre Senyor -ens recorda l'autor- desitja unir-se amb l'home, ja aquí a la terra. Ell vol penetrar tan profundament la nostra pols humana, que vol que foc i cendra esdevinguin una sola cosa. Gràcies a aquesta unió, la flama del foc, inflamant totalment la cendra, li comunica la seva riquesa, comparteix amb ella tot el seu amor i ardor. I, d'aquesta manera, la flama, com diu Sant Joan de la Creu, "comença a inflamar-la per fora i a escalfar-la, fins que aconsegueix transformar-la en si mateixa, i la fa tan bonica com el foc mateix" (Noche Oscura, 2,10,1).

És prou coneguda la frase del padre Karl Rahner, que va escriure que el cristià del segle XXI o serà un místic o no serà. Davant d'algunes imatges superficials, i en el fons falsejadores de la veritable realitat de la mística, que és viure el misteri del Déu-Amor que ens crida a viure en l'amor, en el nostre temps terrenal i en l'eternitat, obres com la que tinc el goig de presentar ens mostren el camí d'una veritable mística cristiana dels nostres temps. I, per això mateix, també ens mostren el camí d'aquella nova evangelització que Joan Pau II ens proposa en aquests inicis del tercer mil·lenni cristià.

Seguint amb la imatge del foc i les cendres, acabo desitjant als lectors i les lectores d'aquesta obra que, gràcies a la seva lectura, es facin realitat en la seva vida uns versos del poeta Antonio Machado que acostumo a citar, aplicant-los tant a l'amor a Déu com a l'amor entre els esposos:

"Creí mi hogar apagado,
removí las cenizas,
y me quemé la mano".

Déu faci que la lectura d'aquest itinerari espiritual acabi desvetllant i revifant molts amors a Déu mig apagats sota les cendres.

+ Ricard Maria Cardenal Carles
Arquebisbe de Barcelona

PRÒLEG DE L'ARQUEBISBE DE WASHINGTON

En l'evangeli de sant Mateu, Jesús convida confiadament i amb molta estimació als seus deixebles amb les paraules: “Veni a mi, tots els qui esteu cansats i afeixugats, i jo us faré reposar” (Mt 11, 28). Crist també exhorta els seus seguidors a observar els lliris del camp i els ocells del cel, per a poder aprendre a confiar en l'amor, en la sol·licitud incondicional de Déu i en el seu poder.

És en aquest sentit que la Història de la Salvació s'ha d'entendre com una invitació amorosa de Jesucrist a totes les persones, perquè vegin, compreguin acceptin i confiïn que Ell és verdaderament el nostre Creador, el nostre Pastor, el nostre Repòs i el nostre Guia. El Senyor vol que el busquem. Desitja que li lliurem tot el que hem estat, el que som i el que serem, de la mateixa manera com ho fa un infant, que es lliure sense reserves a la tendra abraçada del seu pare o de la seva mare.

Però si Déu ens ha donat tantes raons per a creure en la seva fidelitat, llavors, per què dubtem? Per què no confiïm totalment en el misteri del seu amor i de la seva misericòrdia, que ens revela a través del seu Fill estimat, Jesucrist?

Com que Jesús mateix ens promet que vetllarà per nosaltres, també és Ell qui ens proporcionarà els mitjans necessaris per la nostra purificació; mitjans pels quals Ell ens convida afrontar-nos amb la nostra feblesa, el nostre pecat i les nostres il·lusions. Tot al llarg de la Història de la Salvació, Jesús ens ha mostrat contínuament el camí que mena vers la santedat, per mitjà de la doctrina espiritual de l'Església. L'obra de Sławomir Biela ens presenta aquest camí.

Nascut a Polònia el 1956, Sławomir Biela es va licenciar en Física a la Universitat Politècnica de Varsòvia. A més, va estudiar a la Facultat Pontifícia de Teologia de Varsòvia, on va realitzar estudis de Teologia Espiritual. Deixeble del conegut escriptor espiritual, mn. Tadeusz Dajczer i membre del Moviment de les Famílies de Natzaret, Biela ens ofereix una profunda meditació sobre la confiança radical que tots els homes, especialment els cristians, han estat cridats a tenir envers Déu.

En el nou llibre de Sławomir Biela, “Tan sols Déu basta”, el lector pot sentir que Nostre Senyor és molt a prop, introduint-nos en un camí d'espiritualitat específic, que pot ajudar a la humanitat en el seu camí cap a la santedat. Biela ens anima a emprendre aquest camí, amb el fi que vegem i compreguem amb claredat els obstacles difícils i amb què ens enfrontem en la nostra vida quotidiana, les nostres virtuts i defectes

personals, en les nostres relacions familiars i socials, així com les temptacions subtils que algunes vegades experimentem en les nostres pràctiques espirituals.

Sławomir Biela ens ofereix una anàlisi molt lúcida d'un camí vers la santedat, profund i seriós, que recorda les grans escoles cristianes d'espiritualitat. Ens mostra que si lliurem les nostres persones i les nostres il·lusions a Déu, bo i recolzant-nos en l'acció de Déu per mitjà de l'Esperit Sant, tots els aspectes de la nostra vida –persones, feina, família, relacions socials- tenen un nou sentit. D'aquesta manera, aquest autor laic tan profund espiritualment, ens ofereix una guia molt precisa per la santificació dels matrimonis i dels individus que desitgin augmentar la seva fe d'una manera profunda, humil, clara i compromesa.

En la seva Carta Apostòlica *Novo Millennio Ineunte*, el sant Pare Joan Pau II afirma que la crida a la santedat és la base de l'acció fonamental de l'Església en aquest nou mil·lenni, i que “els camins que menen cap a la santedat” han de ser personals i exigeixen una autèntica pedagogia”. Sławomir Biela, en aquest preciós tractat que és el llibre “Tan sols Déu basta”, proposa una autèntica pedagogia per a la santificació personal, fent-ne ressò de les paraules del Sant Pare. L'obra de Biela presenta un camí, en què homes i dones poden arribar a conèixer el misteri de Déu Pare, que ens va enviar el seu Fill Jesucrist per tal de salvar-nos, enviant-nos també l'Esperit Sant com a Mestre interior, santificador, i font de confiança que ningú pot fer trontollar.

The Roman Catholic Archbishop of Manila
121 Arzobispo Street, Intramuros
P.O. Box 132
Manila Philippines

Déu espera que el nostre amor total i incondicional, és a dir, la santedat. La crisi del món d'avui, és una crisi de sants. Que en són de veritables aquestes paraules, i com seria ben diferent la societat, si els cristians lluitéssim de debò per ser sants.

El camí cap a la santedat no consisteix a anul·lar les nostres limitacions i les nostres febleses, sinó més aviat es tracta d'acceptar-les. Justament, perquè sabem que no som perfectes, cal que lluitem per a ser millors cada dia. Aquest esforç nos ens desvincula de la nostra rutina diària, com si la santedat s'hagués d'assolir allunyant-nos de les nostres circumstàncies quotidianes. Ben al contrari, el nostre esforç per apropar-nos a Déu ens condueix a buscar-lo, estiguem on estiguem en el moment present.

Déu és present, en la nostra vida quotidiana. Per això us puc dir que en aquesta nostra època, ens cal molt de tornar a interpretar els esdeveniments i les circumstàncies de la nostra vida a la llum de la fe, bo i donant-hi el seu sentit noble i original. És necessari tornar a situar aquests esdeveniments quotidians al servei del Regne de Déu, tot reconeixent la seva dimensió espiritual, d'una manera que esdevinguin mitjans i ocasió per a una trobada contínua amb Jesucrist!

Dono la benvinguda a l'edició filipina del llibre "Tan sols Déu basta" de Sławomir Biela. Ell ens parla de la tendència tan freqüent i humana, que fa que tractem de recolzar-nos en respostes temporals i transitòries, en el nostre esforç i afanys de cada dia per seguir cercant, fins que arribem a descobrir que tan sols Déu basta. Ens mostra que només Déu és la nostra pau. Com ho fa sant Agustí, l'autor ens indica que el nostre cor tan sols reposarà quan trobi el repòs en Déu. Biela també fa ús del tresor espiritual que ens han deixat sant Joan de la Creu i santa Teresa d'Avila.

Espero que molts lectors filipins treguin un bon profit d'aquest tresor espiritual contemporani. El missatge d'aquest llibre s'adreça a tots nosaltres. Reso perquè, en haver reflexionat sobre els continguts d'aquesta obra, els lectors puguin finalment exclamar amb gran fervor i amb profunda devoció que "Tan sols Déu basta".

Primera Part

EL MÓN DELS RECOLZAMENTS IL·LUSORIS

Tot el món sencer no és digne ni
d'un sol pensament humà,
perquè és a Déu a qui pertany; així doncs, cada pensament
que no fa referència a Déu, l'hi estem robant.

Sant Joan de la Creu, Doctor de l'Església:
Consells i indicacions, II, 37.

En què, o bé en qui poses les teves esperances? Amb què o amb qui comptes? Són interrogants que ens porten a descobrir la qüestió dels recolzaments.

La recerca de recolzaments¹ és un dels motors principals de la nostra actuació. Aquesta tendència és tan forta, que fins i tot en podríem dir cobejança de recolzaments. No hi ha manera d'alliberar-nos d'aquesta cobejança, perquè la manca de recolzaments produeix inseguretat, por i sentiment d'amenaça, i la necessitat de seguretat és una de les necessitats humanes més fortes.

Precisament és per això que amb tanta intensitat busquem recolzaments en el pla material: posem l'esperança en diverses formes de riquesa, en coses i en els diners, en els estalvis i en els èxits professionals. Tanmateix, hi ha qui troba que el que més importa són els recolzaments de tipus psíquic, que rebem d'altri, només pel fet que hi posem l'esperança, que hi comptem.

Però, allò que busquem i desitgem tant no és, en el fons, una il·lusió? No deu ser que en buscar recolzaments agitadament, l'únic que fem és perseguir únicament miratges, que ens exposem al perill de ser ferits i de sofrir decepcions, i que impossibilitem la nostra unió amb Déu?

La propensió de l'home a fabricar recolzaments il·lusoris és, realment sorprenent. Ens cal ben poc per tornar a crear, una vegada i una altra, la següent visió del món, que confirmi els nostres plans i concepcions; com si no fóssim capaços de viure sense recolzaments il·lusoris. De fet, l'home de poca fe no pot viure sense recolzaments, perquè no creu que Déu l'estimi amb tota la seva misèria; és per això que és incapaç de suportar la veritat sobre si mateix, i sobre el món que l'envolta.

¹ L'expressió "Procurar recolzaments" és emprada aquí per a determinar la nostra relació amb les coses o les persones, relació que suposa, en molt o poc, **comptar** amb aquesta determinada **cosa o persona**, i buscar-hi **un sentit** o bé un **valor** determinat. Això es refereix a les esferes materials, psíquiques i espirituals.

1. AL SERVEI DEL PROPI JO

L'home – criatura àvida d'il·lusions per satisfer el seu cor inquiet – contínuament vol buscar recolzaments en allò que li sembla mesurable i concret; i per això tracta de crear-se un sistema material de seguretats. També busca acceptació, èxits i expansió de les seves possibilitats; en definitiva, desitja poder afirmar el seu propi *jo*, gràcies a tot això, col·locant-lo així en un pedestal i elevant-lo a rang d'ídol que exigeix glòria i que vol ser servit.

L'apropiament d'allò que assolim

En teoria acceptem que tot depèn de Déu, però a la pràctica ens n'oblidem completament. Només a la llum de la fe podem veure que recolzar-se en els diners, en les coses o en les lleis de l'economia, així com en la bona salut i en les pròpies capacitats, és quelcom que esdevé il·lusori, si ens oblidem que és Déu qui se'n serveix i que en realitat són dons de Déu que hem d'utilitzar d'acord amb el disseny del Creador.

Els **diners** que hom guanya treballant sempre **creen** una menor o major **il·lusió de seguretat**. De fet, tot el que és necessari per a viure es pot comprar; així doncs, és fàcil de quedar convençut que com més hom guanya, més segur es troba. Déu desitja que aprenguem a pensar en categories de fe; per això, més tard o més d'hora, pot qüestionar el nostre sentiment de seguretat, que ens diu que som importants, convenciment que neix del treball professional i dels diners guanyats gràcies a aquesta feina.

Normalment adjudiquem allò que hem assolit a la feina, a la nostra competència i a les nostres pròpies habilitats. Ens hem aturat mai a pensar que tots els nostres èxits els devem a la misericòrdia de Déu, que és Jesucrist que, per mitjà de la seva gràcia, del tot gratuïta, és l'autor de tot el que hem assolit?

Les dificultats que esdevenen una ajuda

Mentre tot ens va sortint bé, vivim enganyats pel que fa a les nostres pròpies possibilitats. Quan Déu comença a posar-les en dubte, poden aparèixer fracassos a la feina, provocats perquè disminueix la nostra habilitat intel·lectual o bé per problemes de salut. Llavors podem tenir la impressió que en el nostre treball tot comença a enfonsar-se. Però com més s'enfonsen els recolzaments humans més gran és la possibilitat que comencem a pensar d'una altra manera sobre el món i que, finalment, apareguin pensaments en les categories de fe.

L'objectiu d'aquestes experiències és que ens desacostumem a obtenir el sentiment de seguretat de la feina i dels diners que guanyem treballant. En qüestionar les nostres possibilitats humanes Déu vol mostrar-nos que hauríem de comptar sobretot amb Ell, sense renunciar al nostre propi esforç.

El més important és que vulguem veure totes aquestes experiències a la llum de la fe, sense veure-hi quelcom que ens dificulta la vida, sinó més aviat veure-ho com quelcom que ens la **facilita**, perquè ens llança als braços de Crist i fan que ens hi dirigim, per demanar-li ajuda. És llavors que Nostre Senyor pot intervenir i vessar les seves gràcies, de les quals neix el bé. Sense aquelles experiències doloroses, el bé mai no hauria pogut aparèixer. Aleshores, l'efecte del nostre treball és incomparablement millor que aquell que podríem assolir si ens recolzéssim únicament en les nostres pròpies forces i treballéssim amb la convicció il·lusòria de les nostres pròpies possibilitats; llavors sabem molt bé que és la gràcia de Déu la que ens ho dona gratuïtament, que tot és un miracle de la seva misericòrdia i no pas un mèrit nostre.

Si comptem menys amb nosaltres mateixos en el nostre treball professional, més gran és l'oportunitat que Déu intervingui en la nostra vida; és més gran l'oportunitat que Ell pugui realitzar a través de les nostres mans, allò vulgui.

Per la pròpia glòria

A part dels nostres èxits, ¿no considerem sovint també que la nostra salut i la nostra bona condició física són quelcom que ens mereixem, una propietat nostra i que són quelcom obvi? No ens oblidem, potser, que són un do, i un do molt efímer? De fet és Déu qui ens obsequia amb la salut, de tal manera que hauríem de rebre la seva gràcia amb agraïment i aprofitar-la com un recolzament de Déu per a major glòria del Creador.

Si ho oblidem, generalment malbaratem els anys de bona salut. Malbaratem una enorme part de la nostra vida buscant la nostra pròpia voluntat i vivint com si nosaltres fóssim déus i com si fóssim eterns.

Finalment arribarà un dia que s'acabarà la gràcia vinculada amb la salut i amb l'habilitat física. Només llavors ens adonarem, amb tristesa, de quantes ocasions vàrem tenir en la vida per complir la voluntat de Déu i cooperar amb la seva gràcia...

En tractar de tenir salut, de fer desenvolupar les pròpies capacitats o els béns materials, sovint estem convençuts que volem servir-nos de tot això per servir Déu. Tanmateix, mentre el nostre vincle amb Jesús no és prou profund, en la nostra hipocresia, generalment només ens servim d'aquests dons per a glòria de Déu d'una manera aparent. En realitat, busquem en tot la nostra pròpia glòria. Sant Albert Chmielowski² probablement era conscient d'aquest perill quan va renunciar a guanyar diners com a pintor, en la seva sol·licitud envers les necessitats del més pobres. D'aquesta forma, va escollir un treball exclusivament per a glòria de Déu.

Al cap i a la fi, pot succeir que Déu no ens permeti utilitzar els diners, les capacitats o la destresa física, ni per a bons objectius, per protegir-nos de buscar, d'una manera hipòcrita, la pròpia glòria en les seves obres.

Semblants al jove ric

Tractem d'imaginar que justament avui Jesús s'ha presentat davant nostre i ha dit les paraules que va adreçar al jove ric: "Vés, ven tot el que tens i dóna-ho als pobres i tindràs un tresor al cel" (Mt 19, 21). Com hauríem d'entendre aquesta crida, tenint ben present l'objectiu, que és la nostra unió amb el Senyor?

«Ven tot el que tens, i dóna-ho als pobres»: sembla com si aquestes paraules, d'una manera inequívoca exhorten a deixar tots els béns, a desprendre-se'n per Jesús. Però, som capaços de fer-ho? I si en un gest heroic, ho féssim, no creixeria catastròficament el nostre orgull?

Una persona conscient dels seus límits i que veu la seva misèria espiritual³ ¿pot acceptar aquesta crida al peu de la lletra i, com a resposta, fer l'intent de desprendre's de tot allò que representa qualsevol recolzament material?

² Adam Chmielowski va néixer a Polònia, a prop de la ciutat de Cracòvia, l'any 1845. Va participar en l'aixecament contra Rússia (que s'ha anomenat l'aixecament del Gener), en el qual va perdre una cama. Després d'acabar els estudis de pintura, va iniciar el seu treball artístic amb gran èxit. En plena carrera, va decidir deixar la pintura per a lliurar-se al servei dels pobres. Va fundar la Congregació dels Servents dels Pobres, on va professar com a religiós, sota el nom de germà Albert. Va morir el 1916 a Cracòvia. El Sant Pare Joan Pau II va proclamar la seva beatificació el 22 de Juny del 1983, a Cracòvia; i la seva canonització, el 1989.

³ El següent text de R.Garrigou-Lagrange ens introdueix en el sentit de l'expressió "misèria espiritual": "Després del pecat (original), cal que reconeguem, a la pràctica, no solament la nostra pobresa, sinó també la nostra misèria: la misèria del nostre cor egoista, estret, la nostra voluntat inconstant, el

Certament no.

La persona humil sap que per donar-ho tot i no créixer en l'orgull, que fa impossible el seguiment de Jesús, cal ser sant. Per tant, en lloc de fer l'intent heroic de desprendre's de tots els seus recolzaments, més aviat dirà a Jesús: "*Senyor, tu saps que sóc esclau de tot allò que posseeixo. Sóc terrenal, i estic venut com a esclau al pecat (Rm 7,14). No sóc capaç de donar-te res, ni tan sols les més petites coses, perquè en sóc esclau. Però tu tot ho pots; per això et demano que em concedeixis les gràcies que em són necessàries per seguir-te.*"

Perdre o acumular

Així doncs, el més important no és una acció heroica, sinó la nostra decisió, presa davant la crida que ens fa Déu. Cap a on vas, vols seguir un camí de despreniment o més aviat vols acumular?

Si decideixes seguir Jesús, implica acceptar perdre coses que són un recolzament per a tu, i guanyar el fet de poder recolzar-te en Jesús. El Senyor no vol que ho perdis tot en un instant, tan sols vol que **acceptis d'anar perdent**; és un procés que pot prolongar-se molts anys, fins a la mort. Si no vols perdre, si et predisposes a acumular recolzaments i a multiplicar les teves possessions, llavors hauràs d'anar-te'n decebut, com el jove ric.

Perdre recolzaments no és un acte que es realitza una sola vegada. La crida a seguir Crist i a deixar-ho tot pel seu amor és un camí que porta a la santedat i que dura molts anys, és el **procés del creixement de la comunió amb Jesús**.

També és important que de tant en tant, fem l'esforç de desprendre'ns de quelcom, ni que sigui una cosa petita, però no cal fer-se il·lusions pensant que som capaços de renunciar, en un moment, a tot per Déu. Si de debò estiguéssim plens d'amor d'Ell, ja faria temps que ho hauríem fet. Una declaració d'un moment, o fins i tot actes concrets, si no estan basats en la humilitat, generen orgull. És a dir, en realitat ens allunyen de la comunió amb Jesús, que exigeix, per sobre de tot, la humilitat. Sense un amor humil a Jesús, esdevenir pobre és només una abstracció irreal.

No s'ha de córrer cap a la santedat més ràpidament del que en resulta dels plans de Déu. Déu, que coneix la nostra feblesa i fragilitat, mai no ens sotmet a proves de fe massa difícils. Es tracta, simplement, que vulguem veure en la pobresa una oportunitat per poder omplir-nos amb la riquesa de l'amor de Jesús, i que vulguem cooperar amb la gràcia que ens purifica mitjançant l'acceptació del fet de perdre, del despullament. En aquest procés tan fatigós i llarg són necessàries la paciència, la perseverança i la virtut de la longanimitat⁴.

nostre caràcter irregular i, rampellut; la misèria del nostre enteniment, que sofreix oblits imperdonables i que cau en contradiccions inevitables; la misèria de l'orgull i d'altres inclinacions que porten a la indiferència pel que fa a la glòria de Déu i a la salvació de les ànimes. Aquesta misèria és pitjor que el propi no-res, ja que es tracta d'un desordre i a vegades condueix la nostra ànima a un estat tal de degradació, que és "veritablement deplorable". R.Garrigou-Lagrange, *Les trois âges de la vie intérieure*, VII, chap. XII.

⁴ Longanimitat, del llatí *longanimus*, significa grandesa de l'ànima. Molt més del que és la simple paciència, és una manca de precipitació; és la comprensió, la tolerància, la capacitat de perdó, de saber esperar i de donar una nova oportunitat. **És també no desanimar-se per haver d'esperar llargament per a veure arribar els fruits dels propis esforços**, ni per les dificultats de la vida. A la Bíblia, la longanimitat és una característica de Déu, en virtut de la qual pot contemporitzar amb la seva ira i càstig, concedint al pecador un beneplàcit misericordiós, a fi de lliurar-li l'oportunitat de conversió i de penitència. Per tant, la longanimitat és un atribut diví. En el Nou Testament, la longanimitat és atorgada a "l'home nou" com a carisma i fruit de l'Esperit Sant. A l'Evangeli, Déu dóna a l'home l'exemple de la longanimitat a la paràbola del servent sense compassió (*Mt 18, 21-35*). (Dictionnaire Encyclopedique de la Bible pg.1371)

Crist viu en comunió amb nosaltres, en la mesura que no visquem en comunió amb el sistema de seguretats que ens ofereix l'esperit d'aquest món, que sempre és destructiu i pot conduir-nos finalment a la condemnaió.

Per tant, si Jesús se'ns presentés avui davant nostre, i ens digués les paraules que va sentir el jove ric, caldria que confesséssim amb humilitat el nostre esclavatge, però també que volguéssim acceptar, joiosament i decididament, el procés de perdre tots els recolzaments il·lusoris; perdre'ls amb la més estreta unió amb Jesús, ben recolzats en el seu Amor.

2. ON TENS EL TRESOR HI TINDRÀS EL COR

Aquesta manca de fe és la que ens porta a procurar recolzaments no en Déu, sinó en diverses coses d'aquest món. Cada cosa, assumpte o idea a què lliurem el nostre cor, es converteix fàcilment en el nostre tresor i en el nostre recolzament.

El culte del vedell d'or

De fet, tot se'ns pot convertir literalment en un ídol que adorem, i per tant, en un recolzament. Pot ser una casa de què tenim cura com si fos una persona estimada, l'apartament que contínuament millorem, la pròpia empresa, o bé l'escola, que dirigim amb molts d'afanys, així com qualsevol altra tipus de feina que tractem com si valgués la pena consumir-s'hi i fins i tot morir-hi.

Jesús va dir: "Perquè on tens el tresor, hi tindràs el cor" (Mt 6, 21). Aquestes paraules defineixen clarament la relació de l'home amb allò que posseeix. Si alguna cosa o afer absorbeix tant la nostra atenció, que ens allunya de Déu i de la seva voluntat, i si això es converteix en un recolzament i en un fi en si mateix ja que hi vinculem els nostres plans i els nostres somnis, llavors, **posem el cor** en una cosa material, que és "quelcom" i no "Algú".

Quan els israelites no van saber esperar el retorn de Moisès, que conversava amb el Senyor a la muntanya del Sinaí, varen fer-se un ídol de fosa i li varen retre homenatge. En adorar el vedell d'or, varen posar llurs cors en un objecte mort, que havia estat el producte de les seves pròpies mans.

En la nostra vida, podem percebre-hi símptomes d'un "culte" semblant? No hi ha idees, afers o bé coses per les quals estem disposats a viure, i fins i tot a morir?

Per a què serveixen les coses d'aquest món?

El nostre Pare del Cel va crear el món perquè l'utilitzem per a major glòria seva. Ell desitja que les coses d'aquest món estiguin al servei de la nostra santificació, perquè mantinguem una distància adient vers aquestes coses, que no ens hi recolzem i que les tractem com a instruments que són, i no com a persones.

Cal que ens aprofitem de tot d'una manera **digna**, és a dir **d'acord** amb el pla de Déu. La casa, la feina fins i tot el nostre compromís amb coses de l'Església, així com plans nobles i projectes apostòlics, són sempre només **mitjans**, que Déu ens dóna perquè puguem recolzar-nos en Ell i perquè puguem aprofundir en la nostra unió amb Ell.

Si el cor de l'home està prop de Déu i s'uneix amb la seva voluntat, llavors els mitjans que serveixen per a la unió amb el Senyor són tractats d'una manera adient, és a dir, com a objectes. En cas contrari, pot esdevenir-se que comencem a tractar les coses com si fossin persones i les persones com si fossin coses.

Si per a nosaltres la casa o la feina són un recolzament que ens esclavitza, llavors, sovint, tractem instrumentalment les persones, com a mitjans per a la realització dels objectius que ens hem proposat. Això és profundament contrari a l'Evangeli, ja que les persones, per a les quals Crist va morir, sempre són dignes de respecte, com a temple de Déu que són. Jesús va dir: "Tot allò que fèieu a un d'aquests germans meus més petits, a mi m'ho fèieu." (Mt 25, 40).

Déu s'oposa a la idolatria

Com podem unir-nos amb el Senyor, si servim les riqueses? El recipient de la nostra ànima, ple fins dalt de tot, amb coses i afers, no pot rebre l'Hoste diví. És com si convidéssim

algú a entrar en una habitació les portes de la qual estiguessin tancades i barrades amb un gran nombre de mobles, i ens sorprenguéssim que ningú no hi entrés!

La Sagrada Escripura diu que el nostre Déu és un Déu gelós (Ex 20, 5; Dt 5,9). En involucrar-nos emocionalment en la relació amb les coses d'aquest món, en recolzar-nos en aquestes coses i en fer-ne ídols, cometem adulteri. Nostre Senyor, gelós del cor de l'home, tard o d'hora, s'hi oposarà. Aleshores, pot colpejar el nostre ídol, d'una manera semblant a com ho féu a través de les mans de Moisès, quan colpejà el vedell d'or fins a destruir-lo. La casa, que ha esdevingut per a nosaltres un ídol, la podem perdre, i semblantment pot ocórrer amb la feina que absorbeix el nostre cor, o fins i tot amb les obres d'Església que ens absorbeixen.

Els nostres cors han estat creats per a Déu, i només per a Ell. ¿Ens cal lliurar el nostre cor a una altra cosa, que no és res més que un mitjà, quelcom que avui hi és i demà pot deixar d'existir? No. Potser val més utilitzar-la per a major glòria de Déu i per unir-nos amb Ell.

L'ideal seria ocupar-se de tot amb aquell afany i compromís que Jesús espera de nosaltres, i alhora com si demà ens ho haguessin de prendre tot. I quan ho fem així, ens caldrà deixar una per una cada cosa, tal com Ell vulgui, sense preocupar-nos-en més.

A la vinya del Senyor

Si miréssim el món amb ulls de la fe, ens adonaríem que és una gran vinya del Senyor, i que nosaltres en som els treballadors que Ell mateix contracta; ens adonaríem que rebem de Déu tant la feina com un sou honest per a realitzar-lo.

Hauríem de tractar que el nostre treball agradés sobretot a Déu i no als homes, i que fos la nostra resposta als designis que Ell té envers nosaltres. Cal que realitzem les nostres ocupacions d'acord amb la intenció de l'Amo de la vinya; així ens santificarien, i es convertirien en un camí d'unió amb el Redemptor.

En treballar per complir la voluntat de Déu podem obtenir l'aprovació de la gent, o bé sofrir la crítica o la incomprensió. Fins i tot, el fet de perdre la feina, no hauria de tenir per a nosaltres gaire importància. De fet no és la gent qui ens dóna la feina, sinó Déu; Ell ens la pot prendre en qualsevol moment, i d'una manera semblant, ens pot prendre la vida en qualsevol moment. La manca de feina, així com el fet de buscar-ne sense resultat, també ens pot santificar, si veiem en aquesta experiència la presència de Déu, que regna sobre totes les coses.

Si no busquem la voluntat de Déu la feina ens pot destruir interiorment; ens pot conduir d'una manera particular cap al "tenir" a costa del nostre "ser" per a Crist. Si la feina ens ocupa massa temps o el nostre salari és més gran que el que correspondria a les nostres necessitats, és important que ens qüestionem quina és la voluntat de Déu.

Pot ser que Déu no vulgui que treballem d'aquesta manera?

Procurant de romandre en la veritat davant de Déu, fóra bo que reconeguéssim que sovint treballem amb la intenció de merèixer l'aprovació humana i que és precisament per això que en la nostra vida hi ha tant d'estrès, tanta tensió i tanta por. Buscar el recolzament en el lloc del treball és posar l'esperança en quelcom que en qualsevol moment pot deixar d'existir. Al final, d'acord amb les paraules de la revelació⁵, es pot dir també de tot el món sencer, que la seva aparença passa (cf. 1 Co 7, 31).

⁵ Per la seva bondat i saviesa, plagué a Déu de revelar-se Ell mateix i fer conèixer el secret de la seva decisió (cf. Ef. 1, 9), per la qual, en l'Esperit Sant, l'home té accés al Pare per mitjà de Crist, Verb fet carn, i és fet particip de la naturalesa divina (cf. Ef 2, 18; 2 Pe 1, 4). Així, amb aquesta revelació, el Déu invisible (cf. Col 1, 15; 1Tm 1, 17), per l'abundància de la seva caritat, s'adreça als homes com a amics (cf. Ex 33, 11; Jn 15, 14-15) hi conviu amb ells (cf. Ba 3, 38) a fi de convidar-los i d'acollir-los en la seva convivència. La dita economia de la revelació es realitza per mitjà d'accions i de paraules,

Tot reposant amb el Senyor

El temps dedicat a treballar, però també el temps dedicat al lleure, ens són donats perquè puguem, en tot moment, aprofundir el nostre vincle amb Déu, i perquè puguem trobar en Ell el nostre recolzament. Si veiéssim Déu i busquéssim la seva voluntat en tot allò que Ell ens atorga, fins i tot també el temps del repòs esdevindria un reforç de la nostra fe en la seva presència, plena d'Amor.

Quan passem temps mirant la televisió molt poc s'esdevé que recordem la presència de Déu relacionada també amb aquest mitjà. Però, de fet, és Déu qui va permetre que es construís aquest mitjà i és Ell qui ens permet d'utilitzar-lo, malgrat que molt sovint és utilitzat per a fins dolents. Ell espera que també aquest mitjà, ens mogui a sortir a l'encontre de la seva voluntat. Quan allò que veiem en el cinema, en el teatre o en la televisió ens mostra el pecat humà i esmenta, encara que sigui de manera indirecta, el mal que es realitza en el món, ¿qué potser no és Déu que ens està exhortant a suplicar la seva misericòrdia per al món? De fet, Déu, en parlar-nos a través dels mitjans de comunicació o a través de les obres d'art, espera que ens inspirin vers una reflexió més profunda.

No deu ser que la nostra manera de passar els moments de lleure posa de manifest que vivim com perduts i tancats a la voluntat de Déu, pel que fa a les necessitats psicològiques i espirituals dels nostres familiars? Es tracta, i és important, que també en el lleure busquem recolzar-nos en Déu i en la seva voluntat.

A feina, en els moments de lleure, en les obres de l'Església que fas, així com en qualsevol altre afer, es tracta d'una sola cosa: **Déu i tu**⁶; tu, que el vols escollir i que aspiras a la unió amb Ell. Déu et dóna totes les coses d'aquest món perquè les utilitzis en el teu camí vers la santedat, per a la unió transformant amb Aquell que t'estima infinitament.

3. MIRATGES DE RIQUESA

La il·lusòria llum de l'amor humà, que perseguim amb tanta obstinació, pot orientar-nos no solament envers les persones, sinó també envers aquelles coses mitjançant les quals tractem de ser "algú", als nostres propis ulls o als dels altres.

Durant les purificacions de la nit fosca⁷ Déu ens mostrarà com d'il·lusoris, tots aquests recolzaments humans, tant en el pla psíquic com en el material. Sense l'experiència d'aquesta

Íntimament vinculades les unes amb les altres, de manera que les actuacions realitzades per Déu en la història de la salvació manifesten i confirmen la doctrina i les realitats significades per les paraules, i les paraules proclamen les obres i aclareixen el sentit misteriós que contenen. I per aquesta revelació la veritat íntima tant sobre Déu com sobre la salvació de l'home se'ns clarifica en Crist, el qual és alhora mitjancer i plenitud de tota la revelació. (*Concili Ecumènic Vaticà II*, Ed. Claret, Dei Verbum 2)

⁶ "Viu en aquest món com si només hi fóssiu Déu i tu, a fi que el teu cor no el retengui cap cosa humana" (Veure, SANT JOAN DE LA CREU, *OBRAS COMPLETAS, Dichos de Luz y de Amor – Puntos de Amor* 61/IV)

⁷ **Purificació**, del llatí *purum facere*, és l'acció per la qual es purifica o esdevé pur allò que no ho és. (*Diccionario de Espiritualidad – Ed. Herder*) **Nit fosca**: Sant Joan de la Creu diu que és necessari passar per la "nit fosca" per arribar a la divina unió. "(...) per a una ànima arribar a l'estat de perfecció, cal que primerament passi per dos tipus principals de "nits" que els espirituals anomenen purgacions o purificacions de l'ànima i que nosaltres aquí anomenem "nits", perquè l'ànima, tant en una com en l'altre, camina com si fos de nit, a les fosques" (*Subida al Monte Carmelo, Ed. Logos núm. 54 Cap. I*) Sant Joan de la Creu anomena "nit fosca" a diverses proves que Déu envia a les ànimes que avancen pel camí de la santificació, però que es troben encara subjectes a moltes imperfeccions i senten renèixer en si mateixes, d'una manera atenuada, els set pecats capitals. És per a purificar i preparar-les per un grau més elevat de contemplació, que Déu els envia diverses proves, anomenades

veritat i sense admetre-la d'una manera autèntica, viuríem contínuament de il·lusions falses i procuraríem tenir recolzaments humans, concentrant la nostra atenció i el nostre cor en el fet de “tenir”. Això, sempre té lloc a costa del nostre “ser”, que té com a objectiu definitiu el “ser” de Crist en nosaltres.

Què necessitem?

En la mesura que Déu cada vegada més penetra la nostra vida amb la seva gràcia, anem veient més clarament que, d'acord amb l'Evangeli, no es pot conciliar el servei a Déu i a les riqueses. Jesús diu: “Cap criat no pot servir dos senyors, perquè, si estima l'un, avorrirà l'altre, i si fa cas de l'un, no en farà de l'altre. No podeu servir alhora Déu i el diner.” (Lc 16, 13) Jesús no tan sols es refereix a aquell qui s'aprofita d'una manera egoista de grans riqueses i que s'hi desvia, sinó també a aquell que la **desitja**, per tal d'assolir superioritat i un cert domini sobre els altres, així com un cert sentiment de seguretat.

Als israelites que caminaven pel desert vers la Terra Promesa no els mancava res que fos indispensable per viure. No havien de preocupar-se pel demà, perquè Déu mateix se n'ocupava. Si els sotmetia a la prova de la fam i de la set, no ho feia pas per destruir-los; les experiències difícils eren per alliberar el poble escollit dels ídols i per ensenyar-los a abandonar-se a l'únic Déu.

En la nostra vida passa quelcom de semblant. Déu no vol que visquem en la misèria; desitja donar-nos tot allò que necessitem. La dificultat és en la valoració del que **realment** necessitem. És un fet que nosaltres tenim, en el pla material, aspiracions que fan que la idea que tenim del que és un nivell de vida digne, evolucioni contínuament i vagi a més. Augmentem de bon grat les nostres expectatives, i amb el desig de recolzar-nos en els béns materials, caiem fàcilment en una **escalada oculta d'exigències**.

Si, per exemple, podem canviar el cotxe per un de millor, arribem a la conclusió que tenir un bon cotxe és quelcom digne, justificat. Si ja tenim un pis gran per viure, llavors podem pensar que el fet de procurar construir-nos una casa més gran, no seria pas dolent. I si Déu comença a portar-nos la contrària i ens fa impossible la realització de les nostres exigències successives, ja sigui per dificultats en la feina, per problemes de salut o pel que sigui: llavors ens sentim perjudicats.

Tanmateix, el que el nostre Pare del Cel fa és apartar tot allò que pot ser un obstacle en el camí de la nostra salvació⁸. Ell ens estima i és qui sap millor allò que necessitem.

Si, tot abandonant-nos a Déu, rebéssim amb agraïment tot allò que ens condueix al despullament, i hi veiéssim un do diví, aleshores, gradualment, es començarien a realitzar en la nostra vida les paraules de Jesús: “el meu jou és suau i la meva càrrega, lleugera” (Mt 11, 30).

Acumular reserves

Déu volgué que els Israelites que emprengueren el camí vers la Terra Promesa, recollissin el manà d'un dia i prou. Qui en collia més, podia veure com les seves reserves es podrien.

purificacions passives, perquè és Déu mateix qui las produeix i llavors l'ànima no ha de fer res més que acceptar-les amb paciència.

⁸ Santa Teresa de Jesús escriu paraules molt fortes sobre el gran obstacle que pot representar per a la salvació, l'avarícia: “Sovint amb els diners ens guanyem l'infern i comprem foc perdurable i pena eterna. Oh!, si tothom els tingués per terra inútil, que s'aniria d'arreglat i lliure de tràfecs el món! (SANTA TERESA D'AVILA, *Llibre de la Vida*, Clàssics del Cristianisme, col·lecció Proa núm. 78)

Per a què serveixen els estalvis? No són potser, “acumular manà”? No són un sistema més de seguretats il·lusòries que ens ha de protegir d’haver d’abandonar-nos a Déu i a la seva voluntat?

Aquell qui té reserves, s’hi recolza. La naturalesa humana és així: no vol recolzar-se en la fe i busca il·lusions per viure. En canvi, si no tenim estalvis, estem forçats a viure al dia, i, per força, ens recolzem més en Déu. Llavors, podem reconèixer millor el seu amor i la seva sol·licitud envers les nostres necessitats quotidianes. Al mateix temps, veiem que la nostra fe és fràgil i feble, que no està en condicions de protegir-nos de la por i de l’angoixa pel futur.

Quan, de mica en mica, comencem a perdre els recolzaments il·lusoris, que fins ara eren la nostra seguretat principal, ens anem convencent que no necessitàvem pas tantes coses, ni reserves tan abundants. Veiem que l’home esdevé realment molt més feliç quan és més pobre.⁹

Jesús va dir: “Qui vulgui salvar la seva vida, la perdrà, però el qui la perdi per mi, la salvarà” (Lc 9, 24). Aquesta és la perspectiva del camí vers la santedat: per Crist, perdre tots els recolzaments, tot allò que té per a nosaltres algun valor. Però nosaltres tremolem pel sol fet de pensar que per Ell hàgim de disminuir el nostre nivell de vida, o renunciar tan sols a una part del que posseïm.

Que n’és de difícil el camí del ric cap al Regne!

Aquell qui desitja admetre la seva dependència de Déu en tot, necessàriament haurà d’acceptar la pobresa material. altrament, la seva dependència només seria teòrica.

Quina possibilitat tenen els nostres fills d’aprendre a viure cada dia l’Evangeli, si nosaltres no els en donem testimoni? Si els diners, un alt nivell de vida, la comoditat, s’eleva a la categoria d’ídols, llavors cap de les nostres paraules sobre el valor de la vida interior, no tenen cap efecte educatiu.

Fins i tot si el nostre nivell espiritual fos tal que, malgrat viure en l’abundància, en una casa arreglada amb luxe, no hi estiguéssim gens aferrats, qui ens assegura que els nostres fills no ho faran? Qui ens garanteix que no se sentiran millors que altres nens més pobres?

La pressió social pel que fa als recolzaments materials és tan gran que si els pares no donen un testimoni clar de com cal viure, cap conversa moralitzadora serà suficient per fer-los-en resistents.

Si amb la nostra actitud mostrem que els diners són més importants que els béns sobrenaturals, llavors els nostres fills rebutjaran les nostres paraules pel que fa a com viure l’Evangeli: com a molt tard això s’esdevindrà en el període de l’adolescència. I val més no fer-se il·lusions que ells no veuen, com vivim i en què ens recolzem realment.

Els diners no ens són donats perquè cresquem en **l’orgull de tenir**, perquè ens hi recolzem ni perquè visquem en el luxe. Els diners no són nostres. Déu, de qui prové tot el que tenim, desitja que els administrem amb prudència i els multipliquem, tal com els talents bíblics. Però a la llum de la fe, això significa de cap manera duplicar o triplicar l’estat del nostre compte corrent, sinó complir amb el que Ell va planificar quan ens el va posar a les nostres mans. Així, la seva vertadera multiplicació pot significar, fins i tot, repartir tot el que tenim.

En veure la situació material de la nostra família hauríem de considerar sempre la fita principal de la nostra vida: la santedat; la nostra i la dels nostres fills. De mica en mica els diners han d’esdevenir, per a nosaltres com escombraries, que tenen només valor si som

⁹ “S’experimenta una pau tan gran, quan s’és incondicionalment pobre, quan tan sols es compta amb Déu! (SANTA TERESA DE L’INFANT JESÚS – *J’entre dans la vie. Derniers Entretiens*, Éditions du Cerf – Paris 1990, pag.117)

capaços d'utilitzar-los d'acord amb la voluntat de Déu, si és que pensem seriosament en la nostra santificació...

Però com que tot això no és gens fàcil, només ens queda intentar **romandre en la veritat davant del Senyor**, reconeixen que som esclaus dels diners i, després, amb humilitat, agrair a Jesús que ens estima tal com som, i que vulgui unir-se a nosaltres. Llavors, en algun moment, després de successives temptatives de conscienciar-nos d'aquesta realitat, una major o menor certesa que realment és així ens sorgirà, i Jesús en un cert grau podrà unir-se a nosaltres. Tot podrà començar a canviar quan Ell mateix miri el món i les persones, en nosaltres, d'una altra manera. Llavors, la seva sagrada Presència ens alliberarà, en aquells moments, de totes les nostres preocupacions. Desapareixerà el problema de fugir de nosaltres mateixos i de fugir de la presència de Déu en la pregària, perquè Ell mateix tindrà cura de nosaltres i de la nostra oració, en nosaltres. Desapareixerà igualment el problema de desitjar els recolzaments temporals, perquè Ell mateix serà, en nosaltres, l'únic recolzament.

4. EL PROBLEMA DELS RECOLZAMENTS EN EL MATRIMONI

Per als matrimonis, el recolzament psíquic més important és normalment el cònjuge. Els joves, ja en l'etapa en què busquen una persona a qui puguin estimar per casar-s'hi, tenen interès a trobar algú en poder recolzar-s'hi. Això té lloc conscientment o bé inconscientment. I encara que homes i dones comprenen aquests recolzaments d'una manera diferent, els busquen amb un afany semblant.

L'etapa de fascinació i de pèrdua d'il·lusions

Per a la dona compta, sobretot, el recolzament psíquic. Vol tenir algú que la compregui, que en tingui cura i que sigui bo amb ella, que la tracti amb tendresa. Però només Déu pot respondre plenament al seu desig d'amor, ocult en el fons del seu cor. Déu, tanmateix, no se'l pot percebre, i la naturalesa humana exigeix allò que és concret. És per això que l'ideal desitjat s'encarna d'alguna manera en l'home que la dona tria per ser el seu marit.

Els homes reaccionen d'una manera quelcom diferent; tanmateix en llurs cors també, hi ha profundament arrelat el desig de recolzar-se en algú, de qui poder tenir cura, i rebre'n al mateix temps una sol·licitud recíproca.

En el període de festeig, els joves, en general, sucumbeixen a la mútua fascinació. Tenen por desencisar l'altre i s'esforcen per tal d'alimentar mútuament els propis egoïsmes, dintre de llurs possibilitats, i d'aquesta manera tracten de satisfer les seves necessitats. Malgrat que per als creients és important posar Déu per sobre dels capricis del promès, no obstant i això solen tenir caigudes en aquest terreny.

L'encís mutu, la joia d'estar junts, els plans meravellosos per al futur,...; l'etapa de fascinació normalment dura encara un temps després de casar-se. Marit i muller s'adoren mútuament, i Déu passa a ocupar en llurs vides, un segon pla.

Després d'algun temps de viure d'il·lusions, recolzades en gran mesura en els sentiments i en les emocions, l'espòs i l'esposa comencen a veure's a si mateixos i a percebre la seva relació, més d'acord amb la veritat. Llavors s'adonen dels defectes que abans no veien: egoïsmes, egocentrisme, orgull, cobdícia, etc.

El procés de perdre les il·lusions matrimonials implica sofriment, però en el camí vers la santedat, és un do d'un valor incalculable. Com menys els esposos poden trobar recolzament en ells mateixos, més gran és l'oportunitat que se'ls ofereix per necessitar Jesucrist, i per trobar en Ell el seu únic recolzament.

Idolatria matrimonial

En aquest temps difícil en què es perden els recolzaments matrimonials i s'esvaeixen els somnis irrealment l'acompanyament d'un confessor experimentat és d'una ajuda immensa. Gràcies a aquest ajut, el marit i la muller poden comprendre que, malgrat que en el sacrament del matrimoni "ja no són dos sinó un de sol", això no significa de cap manera que, oblidant-se de Déu, hagin de convertir-se en ídols d'ells mateixos. Déu desitja que busquin la unitat, però en el camí d'unir-se a Ell, en qui cadascun dels cònjuges s'ha d'enamorar com de l'únic amor de la seva vida. Cadascú per separat, doncs, en un cert sentit, s'ha d'esposar amb Déu; així doncs, tota la vida, també la vida matrimonial¹⁰, ha de conduir-hi i n'és una preparació.

¹⁰ "Jesús va venir per a conduir la naturalesa humana, la persona humana mateixa, vers la comunió nupcial amb Déu. Déu i la seva criatura han d'esdevenir una sola cosa, no una sola carn, sinó un sol

Tanmateix, sovint el marit tracta l'esposa com si fos un ídol i satisfà tots els seus capricis. La muller també, cedeix fàcilment a la temptació de complaure l'egoisme del marit, sota l'aparença d'amor matrimonial. En l'home hi ha tanta vanitat que, si és admirat, està exposat a trobar-se satisfet de si mateix. D'altra part, aquell qui tracta l'altre com un ídol ofèn Crist, que viu en aquella persona, i en un cert sentit pecca contra el primer manament.

L'espòs i l'esposa haurien de ser bondadosos mútuament; sense cercar substituïts de felicitat perquè fer-ho és com un verí; condueix a diversos abusos i desviacions, produeix amargor, i deixa buidor i malestar. Tancant-se a Déu, les dues persones no són capaces de fer que la seva vida sigui feliç ni de donar-hi sentit.

L'amor vertader en el matrimoni

No és veritat que estimar el cònjuge sigui admirar-lo i adorar-lo, retent-li un homenatge quasi diví. Això no és amor. Estimar el marit o la muller significa veure hi Crist: en el seu rostre veure-hi el rostre del Redemptor i, al mateix temps, acceptar de la manera més plena possible tota la veritat sobre la seva humanitat.

Qui busca l'amor autèntic, s'esforça per veure el seu cònjuge a la llum de la fe; procurarà veure'l tal com el veu Déu. Tal vegada calgui cercar resposta a aquesta pregunta: com estima Déu al meu marit o a la meva esposa? Després cal procurar tractar-lo d'una manera semblant.

Un amor entès així es pot expressar de maneres diferents, i no sempre serà fàcil de ser rebut per causa de l'egoisme. L'important, però, és que quan tractem d'imitar Déu pel que fa a l'actitud correcta amb el cònjuge, fins i tot si li causem un dolor, que tinguem la certesa que no el perjudiquem.

Perquè el jou esdevingui lleuger

Adoptar l'actitud de fe envers el marit o l'esposa a la vida de cada dia pot arribar a ser quelcom unimaginablement difícil. Moltes vegades, **simplement no serem capaços** de mirar el cònjuge com creiem que ho fa Déu. Cal que llavors recordem llavors que, el que compta, és que **ho hàgim procurat**, i no pas quantes vegades ho hàgim assolit. Demanem, potser, amb humilitat a Déu, que ens atorgui la gràcia de veure el cònjuge com si ho féssim amb els seus ulls? El supliquem, demanant-li que visqui en nosaltres i que Ell mateix se serveixi de nosaltres com a instrument del seu amor, en relació amb el marit o la muller?

En això, és molt important la veritat sobre nosaltres mateixos: no temem de reconèixer davant Déu que no l'estimem ni a Ell, ni al nostre cònjuge, i ni tan sols a nosaltres mateixos d'una manera harmoniosa. Admetre aquesta veritat, juntament amb la certesa que Jesús ens estima, ens ajudarà a acceptar el mal propi i el de l'altra persona; ens ajudarà a mirar la pròpia família a la llum de la fe.

Llavors, esdevenen menys pesades totes aquestes situacions doloroses, en què Déu se'ns emporta la il·lusió que podem trobar recolzament en el marit o en la muller, en lloc de buscar-lo a Ell mateix. El "jou matrimonial" esdevé llavors menys amarg i la càrrega no tan feixuga, perquè el jou i la càrrega de Crist són sempre suaus i lleugers.

Si tan sovint el matrimoni ens resulta amarg i quelcom que sobrepassa les nostres forces, potser és que ens hi afegim càrregues que Jesús no ens havia destinat, càrregues resultants de l'orgull i d'un cor tancat a la voluntat de Déu.

5. LA FAMÍLIA COM A RECOLZAMENT

Si bé sabem que el matrimoni i la família són camins de santedat, a la pràctica, en lloc de mirar la pròpia família a la llum de la fe, normalment la veiem d'una manera merament humana. Així, havent escollit el camí de la vida matrimonial, ens deixem conduir, simplement, pel desig de trobar recolzament entre les persones més properes, vinculades a nosaltres per lligams de sang.

El desig de completar-se

El marit i la muller, normalment, desitgen molt esdevenir pares i hi veuen l'acompliment natural del seu amor. Tanmateix, quan ve al món el seu primer fill, la relació entre ells canvia, perquè el marit ha d'acceptar l'aparició d'una nova persona, que té uns drets especials en els sentiments de l'esposa.

La dona desitja tenir l'infant, i el tracta com a part de si mateixa. Ella té l'esperança que l'infant farà que la seva vida tingui sentit, omplint el buit i la soledat que, potser, sentia. Tot sovint, l'esposa desitja que el nen **la complementi**, que li doni allò que el propi marit no ha estat capaç de donar-li.

I generalment això ho assoleix, si més no al principi. L'infant, íntimament unit a la mare, correspon plenament als seus sentiments, i d'aquesta manera la mare s'hi vincula d'una manera més estreta. No obstant i això, l'expectativa egoista de ser complementada pel fill, no és expressió d'un amor vertader.

L'amor veritable, s'expressa en el fet de sortir a l'encontre de les necessitats de l'altra persona, per complementar-la en el més valuós per a ella. És més important el desig de fer plenament feliç la persona estimada que no el de fer-se feliç a si mateix, servint-se'n.

Com és natural, la mare desitja donar-se al fill i servir-lo, tanmateix espera **que li correspongui**; i el nen correspon al seu amor amb somriures, amb mirades, amb gestos, i això és per a la mare el premi més gran. En aquesta situació, és molt fàcil començar a recolzar-se en el nen, com si fos un ídol. És fàcil oblidar-se que l'únic recolzament és Déu i fora d'Ell no tenim ningú que ens estimi amb un amor ple i veritable.

“No és tal com jo voldria”

El primer cop que el fill no correspon a l'amor dels pares es pot verificar clarament que ells procuraven trobar-hi un recolzament. Els primers desenganys provenen d'experimentar que les expectatives dels pares han resultat il·lusòries i s'ensorren, se'n van en orri davant seu, com un castell de cartes. Això causa dolor i sofriment, perquè el fill no és com voldríem que fos.

Sovint tenim expectatives perfectament definides en relació amb el nostre fill o filla, expectatives que depenen de la nostra manera de ser en el pla físic, psicològic i espiritual. Normalment no acceptem en els altres, especialment en els nostres propis fills, allò que no tolerem en nosaltres mateixos; en canvi, els permetem tot allò que estem en condicions d'acceptar en nosaltres. En conseqüència, en desitjar que el nostre fill sigui l'encarnació de les nostres idees i desigs, de la nostra visió de persona, ens recolzem en una concepció molt subjectiva de l'educació.

De fet, estimar els fills és el desig de tenir cura d'ells, però **d'acord amb el disegni del Creador i no pas segons el propi desig**. Els pares de la terra només han de ser executors de la voluntat de Déu, relacionada amb els seus fills, o més aviat, relacionada amb els **fills de Déu**, dels quals tenen cura.

A la pràctica, però, aquest principi es deixa de banda. Els pares no respecten la voluntat de Déu, volen que els seus fills corresponguin a les seves pròpies idees i visions. Quan l'infant no compleix aquestes expectatives, llavors sofreixen desenganys dolorosos. Sovint, obliguen els fills que es conformin amb els seus somnis o plans. L'amor, precisament, no consisteix a complementar-se amb l'ajut dels fills, sinó a complementar-los a ells.

Les rebel·lions del període de l'adolescència

Quan els fills entren en el període de l'adolescència, busquen intensament llur pròpia identitat i el seu propi camí de vida, que sempre és únic. Arriba per tant el temps de les primeres rebel·lions, que en el fons, són una protesta en contra de les expectatives egoistes dels pares. Aquests, volen complementar-se ells mateixos i alimentar les seves il·lusions servint-se dels fills. Com més els pares s'hagin recolzat en el fill, més dramàtica és llavors la seva rebel·lió.

Tot això produeix molts conflictes violents i una gran dosi de sofriments; tanmateix, és una valuosa gràcia que purifica les relacions entre els pares i els fills. Les rebel·lions del temps de l'adolescència haurien de conscienciar els pares del fet que el seu fill té dret al seu propi camí, del qual ells no poden apropiarse.

Si, com a pares i mares, volguéssim de debò recolzar-nos en Déu, procuraríem complementar els nostres fills amb el més important per a ells. Desitjaríem, sobretot, que creguessin que són estimats per Déu, sempre i **incondicionalment**, independentment dels seus èxits o fracassos.

Però, quina és la nostra reacció davant els fracassos dels fills? Generalment no els acceptem perquè no acceptem tampoc les nostres pròpies derrotes. Així doncs, si un fill nostre o una filla ha sofert un fracàs, llavors no li demostrem l'amor que necessita i que anhela.

De fet, tothom desitja ser estimat, sense condicions, sense prendre en consideració el seu mal i les seves caigudes. **Cadascú desitja aquest amor únic, ple i autèntic amb què Déu l'estima.** Quan no el rep a través dels seus pares, es revolta. La rebel·lió a vegades pot arribar molt lluny.

El temps en què els pares es recolzen en el seu fill o la seva filla, mentre dura, **paralitza el fill per causa de les expectatives dels pares.** L'única sortida es troba en el fet que ells busquin el recolzament en Déu i que procurin lluitar perquè el fill cregui que és estimat pel seu Pare del Cel incondicionalment. Aleshores, aprendrà a aixecar-se ràpidament de les caigudes i a establir un diàleg amb el Creador, escoltant atentament la seva veu. Llavors buscarà la voluntat de Déu i li serà obedient.

El recolzament en els fills de grans, i en els néts

La tendència a recolzar-se d'una manera il·lusòria en els fills no es debilita per si mateixa, ni quan els fills esdevenen gent adulta. Llavors pot expressar-se en el desig que el fill o la filla ja grans, introdueixin als pares en tots els seus assumptes i hi comparteixin la seva vida. El fill només ha de compartir amb Déu, el seu Creador i únic Pare...

Quan els nostres fills ja són adults i ells mateixos esdevenen pares, llavors la nostra tendència a recolzar-nos-hi, sovint s'estén als néts. Això porta inevitablement nous conflictes i sofriments: són els pares i no els avis els qui han d'educar els fills.

Si com a avis realment desitgèssim que el nostre nét o néta s'enamoressin de Déu, que Ell fos el seu únic recolzament, i que la voluntat de Déu fos el seu únic aliment, llavors no comptaríem amb el fet que l'infant ens complementés. Lluitaríem només per una sola cosa: que fos complementat sobretot en el més important, la seva relació amb Déu Pare.

El millor que podem fer és ensenyar els nostres fills a estimar Déu, que és, al mateix temps Pare i Mare; conduir-los a estimar la voluntat del Creador, fins al punt que naixés en ells el desig que tenia el Salvador quan vivia a la terra: “El meu aliment és fer la voluntat del qui m’ha enviat” (Jo 4, 34). La fita no és que el fill compleixi la voluntat dels seus pares, sinó la voluntat del Pare del Cel.

Si això es realitzés realment, la nostra situació com a pares seria, de fet, ideal. El nostre fill o la nostra filla esdevindria així un instrument a les mans de Déu. Nosaltres no hi comptàriem, no hi buscaríem un recolzament il·lusori, sinó que orientàriem totes les nostres expectatives cap al Creador. Llavors, Ell mateix podria tenir cura de nosaltres, ja fos per mitjà dels nostres fills, a través d’una altra persona, o bé pels esdeveniments.

Cadascun de nosaltres té Déu com a Pare. Si ens obrim a aquesta veritat, llavors, també per a nosaltres, el compliment de la voluntat de Déu esdevindrà un aliment. Llavors, amb la nostra vida donarem el millor testimoni als nostres fills i néts.

Si els pares, els educadors i tots aquells a qui s’ha confiat el destí d’altres persones, no viuen de la fe i de l’esperança que es realitzin els plans de Déu, llavors, en gran mesura limitaran els dissenys de Déu. Si no són capaços de mirar les situacions, per sobre del que realment s’esdevé i esperar allò que encara no s’ha esdevingut, no serveix per a res el simple pragmatisme del seu obrar. Evidentment, cada assumpte té també el seu aspecte pràctic; aquest, però, no significa res sense la seva dimensió sobrenatural.

Déu vol que esperem amb esperança que es facin realitat els plans que Ell té preparats per a nosaltres i per a aquells que ens envolten. Hauríem de veure els nostres familiars, fins i tot aquells que considerem lluny de la fe, tal com Déu els veu en la seva immensa bondat. I Ell els veu ja com a sants, malgrat que, potser, es convertiran d’aquí a un any, o deu anys, o potser, com el Bon Lladre, en el moment de la mort. Si procurem no comptar amb les persones, sinó que tractem de recolzar-nos en el projecte que Déu té vinculat amb les seves vides, els ajudarem de la millor manera possible en el seu camí vers la conversió.

L’important és que, plens d’esperança, procurem buscar recolzaments a l’espera plena de quelcom que encara no existeix, però, tal com ho creiem profundament, existeix en els dissenys de Déu i que depèn també de la nostra cooperació amb la gràcia. D’aquesta manera, els efectes de recolzar-nos en Déu, també poden ser profitosos per als altres.

Segona Part

QUAN ELS FALSOS RECOLZAMENTS CAUEN PER TERRA

Ah! Com vols posseir riqueses, tenint possessions!
Recolzar-se en això és recolzar-se en un ferro roent,
sempre en resta una petita marca. Cal no recolzar-se en
res, ni tan sols en allò que pot ajudar la pietat. El no-
res, en veritat, consisteix a no tenir ni desig, ni
esperança d'alegria. Que se n'és, de feliç, llavors!

Santa Teresa de l'Infant Jesús,
Consells i Records, - II, Pobresa Espiritual, I
(Publicacions de l'Abadia de Montserrat)

L'home, aquest ésser que contínuament fabrica il·lusions que, segons
sembla, li permeten viure, no acabarà mai de trobar un recolzament veritable?

La fe ens diu que aquest recolzament només pot ser Déu.

Tanmateix, mentre el cor humà no es recolzi exclusivament en Ell, ha
d'experimentar els turments vinculats amb l'enderrocament de les falses
il·lusions i ha de lluitar per evitar els recolzaments humans.

La fita de la nostra vida és consentir que Crist ens faci ben seus, i que Ell
ho esdevingui tot per a nosaltres.

1. L'ENGANYOSA LLUM DE L'AMOR HUMÀ

La vida humana és una recerca permanent de l'amor. El fals amor és, tanmateix, tan semblant al veritable, que és fàcil equivocar-se. Quan es dissipen les il·lusions del fals amor, l'home queda profundament ferit i ple d'amargor.

L'amargor i les il·lusions

Santa Teresa de l'Infant Jesús, en descriure la seva vida, mostra una extraordinària agudesesa quan parla de les conseqüències de submergir-se en la llum del fals amor.

“Com agraeixo a Jesús que no m'hagi fet trobar «sinó amargor en les amistats de la terra»; amb un cor com el meu, m'hauria deixat agafar i tallar les ales; llavors, com hauria pogut «volar i reposar»? (cf. Sl 55, 7). Com pot unir-se íntimament a Déu un cor que es doni a l'afecte de les criatures? (...) He vist moltes ànimes que, seduïdes per aquesta *falsa llum*, volaven com pobres papallones i es cremaven les ales, i després retornaven a la veritable, a la dolça llum de l'*amor* que els donava ales noves més brillants i més lleugeres perquè poguessin volar cap a Jesús, aquest foc diví «que crema sense consumir» (cf. Ex 3,2) Ah! Ho veig, Jesús em sabia massa feble per a exposar-me a la temptació; tal vegada jo m'hauria deixat cremar tota sencera per la *llum enganyadora* si l'hagués vista brillar davant els meus ulls...”¹¹

Però a nosaltres ens importa tant l'acceptació i la comprensió per part dels altres! Semblem les papallones que volen cegament cap a l'enganyosa llum del fals amor. És d'aquesta actitud que en resulten la majoria dels drames de la nostra vida.

Algú que com la papallona se sent atret per la llum de l'amor humà, que en buscar-hi recolzament fins i tot la suplica com un captaire, rep el que el món dona i que sempre serà únicament un substitut miserable d'aquest amor que el cor humà espera realment. Aquesta persona haurà d'allunyar-se d'aquesta llum, que no pot omplir amb la felicitat vertadera, amb les ales cremades i amb l'ànima consumida, en la qual ha estat destruït el lloc destinat per a Déu. El Creador no pot unir-se de cap manera a una ànima on regna l'home.

Les exigències en relació amb altres persones

En les nostres relacions amb els altres és visible una tendència natural a esperar reciprocitat del bé que fem.

Buscar recolzament en la reciprocitat humana és perseguir un miratge i per això no pot ser un remei eficaç per als nostres problemes i anhels. Tard o d'hora veurem que només alleuja momentàniament i que amb el temps pot resultar fins i tot una espècie de verí inútil per solucionar l'essencial dels nostres problemes.

Quan ajudem algú o bé fem un servei, normalment comptem que ens corresponguin a la nostra sol·licitud o al nostre sacrifici. Això ho esperem del cònjuge, dels fills, de la família, dels amics i de les persones amb les quals treballem. Llavors, ens oblidem que de veritat és **Déu qui ajuda els altres a través nostre**, i no nosaltres mateixos. Nosaltres som tan sols un instrument en mans del Creador; és a Ell, doncs, a qui correspon la gratitud humana. Això, és clar, no significa que no calgui agrair a algú que hagi estat bo amb nosaltres. L'agraïment és important i necessari; tanmateix, és a Déu a qui correspon primer, i només després, a l'home.

Les nostres exigències en relació amb les persones sovint sobrepassen els límits dels plans de Déu. Suposen comptar amb quelcom que ens és perjudicial, destructiu i catastròfic en

¹¹SANTA TERESA DE L'INFANT JESÚS, *Manuscrits autobiogràfics*, 38v – 39v, *Clàssics del Cristianisme* núm. 63 Ed.Proa

les seves conseqüències. Si no comptéssim amb les persones, sinó tan sols amb Déu i amb la seva voluntat, llavors no tindríem pretensions en contra de ningú, perquè no ens haguessin ajudat com voldríem. De fet, els altres no poden ajudar-nos si Déu no ho vol. Esperar aquest tipus d'ajut és comptar amb quelcom que no existeix, és recolzar-se en falses il·lusions.

No obstant això, en nosaltres hi ha contínuament infinitat de pretensions ocultes i ressentiments contra les persones que no satisfan les nostres expectatives. L'amargor que ens envaeix i el sentiment de soledat són conseqüència d'exigències insatisfetes, exigències que no troben una resposta. Sovint, aquest fet esdevé per a nosaltres un turment, que és signe que no tenim l'actitud del pobre en l'esperit. Per això, poden ser un recolzament fals no tan sols persones que són per a nosaltres una ajuda i una joia, sinó que també emmascaren Déu aquelles persones que, una vegada i una altra, ens fallen, aquells de qui, com diem, no et pots refiar.

Tanmateix, malgrat el sofriment que hi ha relacionat amb això, no hauríem de veure com en són, de valuoses, a la llum de la fe, aquestes situacions? No hauríem d'agrair a Déu el fet que no puguem refiar-nos de l'ajut de ningú que ens l'ofereixi en contra de la seva voluntat?

Si volem, practicar almenys una mica la virtut de la humilitat i, com diu sant Joan de la Creu, tenir-nos per no-res, nosaltres mateixos i les nostres coses,¹² hauríem de lluitar decididament contra les exigències envers les altres persones i contra el desig de rebre'n agraïment o reciprocitat. No hem de comptar que ningú del nostre entorn més pròxim tingui cura de nosaltres i se n'ocupi quan ho necessitem. **Només Déu en tindrà cura** eficaçment i amb tota certesa, **perquè ens estima**; i sens dubte que ho farà de la millor manera, des del seu punt de vista, és a dir, des de la perspectiva de l'amor. El Pare del Cel, en el seu immens amor per nosaltres, sempre ens dona el millor per a nosaltres, fins i tot si és el sofriment, o àdhuc la mort. De fet, **tot el que succeeix en la nostra vida és una trobada amb la Presència amorosa de Déu.**

El verí dels recolzament il·lusoris

Tota benvolença humana manifestada en contra de la voluntat de Déu pot esdevenir fins i tot **verí** per a nosaltres.

Quan sant Pere digué a Jesús: "Déu te'n guard, Senyor! A tu això no et passarà", probablement volia expressar benvolença i sol·licitud al seu diví Amic, volia donar-li recolzament moral. Però Jesús digué a Pere: "- Vés-te'n d'aquí, Satanàs! Em vols fer caure, perquè no veus les coses com Déu, sinó com els homes." (Mt 16, 22-23). La benvolença humana, manifestada en contra de la voluntat de Déu pot ser una acció «satànica» i, malgrat que sovint es revesteix amb el mantell de la cordialitat i de la sol·licitud, pot constituir una força destructiva, un verí espiritual d'una aparença molt perillosa.

El millor seria tenir la certesa que l'altra persona, en la seva relació amb nosaltres, no fa res que Déu no vulgui, que no se surt gens dels límits de la voluntat de Déu. El que rebem dels altres no ens fereix ni destrueix la nostra vida interior, si és un recte i simple compliment de la voluntat de Déu. Només la voluntat de Déu té sempre una actuació guaridora; només aquesta és un recolzament i una salvació per a la nostra ànima, malgrat que sovint sigui difícil d'acceptar, per exemple quan algú, complint la voluntat de Déu, ens nega la seva ajuda: no obstant i això, sempre serà el millor per a nosaltres. Com a disseny del Creador que estima infinitament, és una expressió del més pur amor adreçat a nosaltres.

¹² És essencial menysprear tota forma de possessió i tenir per no-res qualsevol preocupació pel que fa a tenir, àdhuc a menjar, a vestir o a altres coses creades, fins i tot pel que fa al dia de demà...(SANT JOAN DE LA CREU, "Cautelas", 2a Cautela, cf. *Obres Completes*)

Però l'home, pecador i feble, desitja el verí dels elogis i se sent atret per les aparences i la ficció, per allò que és fals. D'aquí precisament prové la maldat oculta, la mesquinesa del nostre anhel; volem que la gent es preocupi per nosaltres, que satisfaci d'alguna manera el nostre egoisme, encara que sigui d'una manera que no estigui d'acord amb la voluntat de Déu. El nostre egoisme està desitjós d'aquest tipus d'aliment, malgrat saber que ens enverina. Quan el rebem, l'efecte, malauradament, sempre és el mateix: ens tanquem a la veritat sobre nosaltres mateixos i tornem a caure.

¿Com actuar en situacions en què Déu ens recorda que estem plens d'exigències envers els altres, quan tendim a recolzar-nos en il·lusions, quan som febles i pecadors? ¿Què fer quan estem plens de la cobdícia dels recolzaments humans que són, en definitiva, un autèntic verí per l'ànima? Hi ha un remei eficaç: cal que ens posem en la veritat. Cal reconèixer davant Déu: *El meu problema consisteix en el fet queestic ple de l'orgull de les exigències. Continuament espero reciprocitat i amor de les persones, en lloc de comptar només amb Tu. El ressentiment i l'amargor que hi ha dintre meu són resultat de les expectatives insatisfetes.* Després, i amb humilitat i fe creixent, cal repetir moltes vegades: *Et dono gràcies perquè m'estimes precisament així, tal com sóc i perquè m'estrenys entre els teus braços, Senyor Jesús.*

La gràcia de la manca de recolzaments

Santa Teresa de l'Infant Jesús considerava **una gràcia** no trobar recolzament en el proïsme: "Com agraeixo a Jesús que no m'hagi fet trobar «sinó amargor en les amistats de la terra», escrivia.¹³ Per altra part, això no va obstaculitzar l'amor que manifestava pel seu pare i per les seves germanes. Era capaç d'estimar els seus familiars, i alhora no hi estava aferrada.

Quan va entrar al Carmel per lliurar-se totalment a Jesús, va renunciar al seu pare, a qui li agradava anomenar Rei, que la va estimar i la va comprendre, i que fou tan sols qui en va tenir cura, sinó també el seu millor amic. Des del punt de vista humà **el va abandonar**, i això en un període en què ell s'anava trobant cada vegada més desvalgut per la invalidesa i que depenia de la cura d'aquells que l'envoltaven. A més, poc després va agafar una malaltia que el va privar significativament de la seva independència, una malaltia humiliant, que a l'últim va exigir assistència especialitzada.

L'actitud de santa Teresa davant la malaltia del pare mostra fins a quin punt aquesta jove tan plena de tendresa era lliure d'**aferraments humans**, fins i tot envers la persona més pròxima en qui podia recolzar-se il·lusòriament. L'estimava d'una manera sobrenatural. En la llum de la fe, veia en ell un futur sant. Sabia que l'únic recolzament real per a ell era Crist mateix, per això demanava ardentment la gràcia de la santedat per al seu pare.

La seva fidelitat a la voluntat de Déu, pel que fa a la persona estimada, ens fa pensar en Maria. La Mare de Jesús no tractava d'acompanyar d'una manera humana el seu Fill; en el seu sofriment, no va esdevenir el Cireneu, que el va ajudar a dur la creu cap al Gòlgota. El va acompanyar, però perfectament d'acord amb la voluntat de Déu, realitzant gràcies a això, el disseny del Creador com a Mare de Jesús i futura Mare de la humanitat. Des de llavors, la relació amb el seu Fill és, per a cada cristià, model de totes les relacions entre persones.

¹³ SANTA TERESA DE L'INFANT JESÚS, *Manuscrits autobiogràfics*, 38v – 39v, Clàssics del Cristianisme núm. 63 Ed.Proa

2. LES CAPACITATS ENGANYOSES DEL JO HUMÀ

El pecat original va ferir la naturalesa humana en introduir dins l'ànima el desig, que és ressò de la temptació a la qual varen cedir els nostres primers pares “sereu com déus” (cf. Gn 3, 5). Des d'aquell moment l'aspiració humana a la transcendència està orientada enganyosament cap a superar els límits de les pròpies possibilitats. En lloc de desitjar el poder de Déu, ens esforcem a trobar recolzament en el propi “jo”, que amb el temps resulta ser únicament una il·lusió.

Durant les purificacions de la nit fosca, Déu ens lleva aquesta il·lusió i en posar-nos en primer pla davant el seu poder, ens revela la nostra feblesa. La por del futur vist sense Déu, els límits de la nostra raó i de la nostra memòria, la fragilitat de tot allò on construïm el nostre sistema de seguretats quotidiana: totes aquestes experiències fan que ens convencem de la benaurada feblesa del nostre “jo” humà.

El turment del futur vist sense Déu

Quan els béns d'aquest món deixen de ser per a nosaltres un recolzament, llavors pot arribar un moment que tinguem la impressió que hem perdut completament el control sobre la nostra vida, tal com va succeir als Apòstols durant la tempesta en el llac (cf. Mc 4, 35-41). Certament ells també pregaren i lluitaren amb les seves pròpies mans per combatre la tempesta i, no podien trobar recolzament ni en si mateixos, ni en la barca. Plens de por, van dubtar de la possibilitat de salvar-se, i els semblava que no podien escapar a una mort imminent.

En el període de les purificacions¹⁴, quan s'enfonsen els nostres falsos recolzaments, nosaltres també sovint reaccionem amb por. El desig d'afrontar les experiències difícils no ha de manifestar-se d'una manera evident, perquè normalment ens adonem que es tracta de la intervenció de Déu en la nostra vida. Però, si allò que experimentem produeix en nosaltres inquietud, angoixa o desànim és com si poséssim en dubte l'obra de la Redempció, que va tenir lloc pel camí del sofriment i d'un despullament total.

La preocupació excessiva pel que ens espera en el futur es deu al fet de no posar **la nostra esperança en Déu** i de no creure que Ell mateix es preocuparà pel nostre demà, així com ho va fer ahir i ho fa avui. De fet, Ell sempre fou, és i serà el nostre únic recolzament real.

Quan planifiquem el futur en les categories de la raó no il·luminada per la fe, no tenim en compte l'actuació del Pare Omnipotent i la seva resposta a les situacions en les quals ens trobarem. Potser ens considerem éssers capaços de donar forma al nostre propi futur?

Amb quin èmfasi el Senyor Jesús ens exhorta que mantinguem els nostres pensaments tan lluny del futur com sigui possible (cf. Mt 6, 34), fins i tot quan d'una manera persistent se'ns presenten davant nostre. En el període de les purificacions, és possible que ens trobem fins i tot com bombardejats per pensaments relacionats amb el futur, sobretot en el cas particular que no vegem esperança per a nosaltres, quan tenim una determinada dificultat per a la qual no hi veiem sortida. Llavors, ens semblarà que tot ja ha estat decidit prèviament, que estem condemnats a una lenta destrucció. Això desperta en nosaltres la por i el desig de desertar; per això, amb freqüència, la reacció a la pèrdua de recolzaments és aïllar-se en un món propi. Això pot aparèixer de formes diverses, depenent de l'etapa de vida interior i també del tipus de personalitat i interessos de cadascú, tanmateix sempre serà signe

¹⁴ (...) encarar el nostre cor cap al Senyor que ens estima a fi de lliurar-nos a Ell com una ofrena que s'ha de purificar i transformar. (*Catecisme de l'Església Catòlica* 2711 – vegeu també la nota 7.

d'infidelitat i fins i tot de rebel·lió; signe que contínuament tractem de buscar recolzament fora de Déu.

Tanmateix en el camí vers la comunió amb Jesús, les purificacions i el despullament no ha de realitzar-se tal com nosaltres ens imaginem. Nostre Senyor és completament lliure en l'elecció de les maneres per les quals ens vol purificar. ¿No deu ser que nosaltres mateixos engrandim els nostres sofriments i turments per la nostra actitud poc adient envers el món, envers el present, el futur i fins i tot el passat?

La preocupació excessiva pel futur i el fet d'oblidar la intervenció de Déu en la nostra vida són una manera de trepitjar el do que ens fa fills del Pare celestial, estimats i voltats de la seva sol·licitud contínua. Si pensar sobre el futur genera en nosaltres tristesa, desànim i abatiment, vol dir que posem en dubte l'amor paternal de Déu. Per això la preocupació excessiva pel futur origina, no tan sols un turment psicològic, sinó també espiritual, unit a la manca de recolzament en la Providència Divina.

Desafiats per l'esperit del mal

L'abatiment i la tristesa que apareixen quan sucumbim a la temptació de l'exagerada preocupació pel demà, manifesten clarament que tota aquesta actitud i forma de pensar no vénen de Déu. Són "obra" nostra, i sovint també hi participa l'esperit del mal. És per això que les paraules del Salvador: "- Vés-te'n d'aquí, Satanàs! Em vols fer caure, perquè no veus les coses com Déu, sinó com els homes." (Mt 16, 23) poden referir-se també a nosaltres.

En angoixar-nos d'una manera excessiva pel futur, sucumbim a Satanàs. Semblantment a com tingué lloc amb sant Pere, que sentí Jesús, quan parlava sobre el sofriment i la mort que l'esperaven, va reaccionar decididament en contra: "Déu te'n guard, Senyor! A tu això no et passarà" (Mt 16, 22). Pere, veient la perspectiva de la passió i la mort del seu Mestre i el sofriment propi que s'hi relacionava, volia posar-hi remei d'una manera purament humana.

La temptació de la preocupació, l'angoixa excessiva conté en el seu fonament el fet de posar en dubte l'esperança que Déu és qui tindrà cura de nosaltres en tot moment. Però quan ens trobem **amb les temptacions contra l'esperança, la fe i la castedat, no podem lluitar directament**,¹⁵ tal com advertia sant Maximilià Maria Kolbe. Les temptacions són, efectivament, una instigació de Satanàs per reptar-nos, són un desafiament directe que ens fa. I qui es posi a lluitar directament amb Satanàs es condemna a priori a una derrota inevitable, perquè en esforçar-se a recolzar-se en si mateix, creu que és més fort que l'esperit maligne.

Que cal fer llavors?

Imagina't que et desafia a un duel una persona molt més forta i molt orgullosa. Si saps que en el duel no ets capaç d'afrontar-lo, el millor és no recollir pas el guant que t'ha estat llançat. A l'Edat Mitjana, per a un cavaller aquest comportament era la **més greu** de les ofenses. Semblantment, també Satanàs queda especialment humiliat i vençut per mitjà d'aquest tipus de menyspreu, pel fet **d'ignorar la temptació**. D'altra manera ell t'anirà destruint i afeblint, temptant-te amb pensaments negres sobre el futur i conduint-te a la tristesa, al dubte i a un desànim cada vegada més grans.

Questionar les preocupacions excessives

¹⁵ "Quan ens arriba una temptació contra la fe, contra el sisè manament, contra l'esperança, etc., no hem d'emprendre una lluita directament, sinó més aviat desviar el nostre pensament vers una altra cosa. Aquí el que és important és apartar immediatament el pensament de la temptació. Amb calma, però al més ràpid possible". *Conferències de sant Maximilià Maria Kolbe*, Niepokalanów 1983, p.308.

Déu no espera de cap manera que ens fatiguem amb preocupacions excessives i pensaments sobre el futur. Feliç aquell qui amb simplicitat de cor mira el seu present i no s'inquieta pas pel futur amb els seus pensaments, sabent que aquest no li pertany, sinó que està completament en mans de Déu. Els exemples dels sants ens confirmen més en la certesa que la intervenció de Déu pot ser tan potent que fins i tot la mort en el martiri resta penetrada per la presència d'Aquell amb qui l'home s'ha unit, per la presència de l'Amor més tendre.

Durant l'etapa de les purificacions la nostra renúncia activa hauria de centrar-se d'una manera particular a qüestionar les preocupacions excessives sobre el futur, tant el nostre com el de les persones que ens han estat confiades d'una manera o d'una altra. Quan experimentem temptacions de rebel·lió, de por o de desànim, llavors cal **reconèixer** que som esclaus dels recolzaments humans i que tenim poca fe; tot seguit, cal suplicar confiadament la Misericòrida divina. Aleshores Jesús mateix, inclinant-se sobre la nostra misèria, entrarà en el nostre despullament, vencent les barreres que ens eren insuperables.

Podem defensar-nos de l'angoixa tot fent actes de fe, d'esperança i de confiança, malgrat que ens semblin completament ineficaços. Sense fer cas d'aquesta angoixa, cal implorar Déu, com el cec del camí de Jericó, com Pere quan s'ofegava, o com els Apòstols durant la tempesta en el llac: *Senyor, salva'm! Jesús, tingues pietat de mi!* Cal pregar perquè Ell mateix ens protegeixi de trepitjar amb els nostres peus l'Amor de Déu: *«Tu ho veus, Senyor, que no tan sols et sóc infidel, sinó que també enverino els altres amb la meva tristesa i la meva manera humana de pensar. Senyor, salva'm!»*

La incredulitat, la tristesa, el desànim o les rebel·lions, no són de cap manera un obstacle definitiu en el camí que mena a la santedat. L'únic obstacle ve de renunciar a recórrer al Sacrifici Redemptor de Crist.

La purificació de la raó i de la memòria

És comprensible que en la nostra vida quotidiana ens guiem per la raó, el coneixement, per l'experiència que hem assolit, i que tot això sigui per a nosaltres un recolzament. Fins a una certa etapa de la vida interior, Déu ho consent.

Tanmateix, amb el temps, pot voler que ens abandonem més a Ell mateix i que perdem les il·lusions referents a tots els altres recolzaments. El consentiment a la pèrdua dels falsos recolzaments, implica qüestionar tot allò que, fins aquell moment, consideràvem fonament indiscutible de la nostra vida.

No obstant això, la nostra raó pot no estar-hi d'acord; també pot ser que protesti la memòria, fent-nos recordar experiències del passat, de les quals resulta inequívocament que la pèrdua de recolzament porta a la destrucció. La raó no il·luminada per la llum de la fe i una memòria no purificada, poden esdevenir una font de dubtes, de resistències i de rebel·lions davant les exigències de Déu. D'aquí precisament, se'n desprèn la necessitat que siguin purificades.¹⁵

És molt important que vulguem emprendre en aquest àmbit una renúncia activa, és a dir, negar-nos a nosaltres mateixos contínuament per obrir-nos cada vegada més a allò que el Pare que ens estima vol concedir-nos. Ell vol que, posant en dubte els nostres propis judicis i valoracions, acceptant que Ell deixi al descobert la falsedat i les il·lusions que hi ha en tot això, ens presentem davant seu amb el cor i l'ànima oberts, amb la voluntat disposada a seguir-lo. Aquí el que compta sobretot és la nostra actitud interior: la disposició a qüestionar

¹⁵ Sant Joan de la Creu fa notar que en el camí vers la unió amb Déu l'enteniment ha de ser purificat del recolzament que constitueix per aquest, per tot allò que pot comprendre i concebre fàcilment. També ha de ser plenament "silenciat, calmat" i fonamentat sobre la fe (*Subida del Monte Carmelo*, 2. 9. 1)

la nostra forma de pensar; com més estiguem disposats a fer-ho, més disposició hi haurà en nosaltres per seguir la veu de Déu.

Déu desitja que, unint-nos a Ell, visquem cada vegada més profundament la vida de fe, trobant recolzament en el seu poder i en el seu amor. Això és completament contrari als nostres aferraments i a tot el nostre sistema de recolzaments il·lusoris que l'esperit d'aquest món ens suggereix; els quals, com més fortament arrelats estiguin en les nostres experiències del passat, i en tota la nostra forma de pensar, seran més profundes són les purificacions que la nostra raó i memòria exigeixen. Això no té lloc sense un cert sofriment. No obstant això, no cal tenir-hi por, perquè el Pare misericordiós ens condueix amb gran delicadesa a través de les proves de la fe; aquestes, ens han d'alliberar de recolzar-nos en les il·lusions, perquè, unint-nos a Déu, puguem veure més enllà de la nostra limitada raó i experiència.

La benaurada feblesa

Cadascú de nosaltres vol sentir-se fort, competent i capaç per si mateix de decidir el seu propi destí. Tenim por de la feblesa física i psíquica, i també de l'espiritual, perquè creiem que ens fa incapaços de viure. Tanmateix, el fet que Déu se'ns endugui els recolzaments va unit generalment a un sentiment creixent de feblesa que ens ha de conduir a recolzar-nos únicament en Ell.

Perquè això sigui possible, en certa manera ens hem de desenganyar de tots els altres recolzaments i perdre les il·lusions que s'hi relacionen. Per tant, no ens hem d'estranyar que, en la mesura que es desenvolupa la nostra vida interior, la nostra resistència a l'angoixa i a les humiliacions disminueixi, i que ens trobem cada vegada més desvalguts davant la vida i les dificultats que Déu ens posa davant. El Nostre Salvador exigeix una comunió cada vegada més profunda amb Ell; i aquesta esdevé possible quan, acorralats per problemes i esdeveniments difícils, veiem en Ell el nostre únic recolzament.

La feblesa, de què tenim tanta por, és essencialment una benedicció i un gran do per a nosaltres. La disminució de la nostra resistència psicològica fa que perdem el recolzament en nosaltres mateixos i, conseqüentment, tota il·lusió de ser capaços, per les nostres pròpies forces, d'afrontar qualsevol prova de fe. Gràcies a això som, d'alguna manera, **forçats a suplicar la misericòrdia de Déu**, és a dir, a buscar el recolzament en Ell. Així, la gràcia de Déu té una ocasió excepcional de penetrar en el nostre cor; Jesús pot servir-se de nosaltres com a instruments seus, almenys en un cert grau. Això fa que l'efectivitat de les nostres accions creixi enormement, ja que es posa en moviment una actuació especial de la Providència.

Déu faria miracles, si li permetéssim entrar en la nostra vida, encara que només fos una mica. Així, des del punt de vista espiritual, la millor situació és aquella en què ens trobem totalment febles i desvalguts i supliquem la misericòrdia de Déu, amb la certesa que el Creador ens estima tal com som.

El "poder" que passa

Si en certs aspectes de la vida ens veiem forts contínuament, cal considerar-ho un estat passatger. La bona salut física, un bon estat psíquic, una «condició espiritual» excel·lent, segons la nostra pròpia opinió; tot això és de poca durada, provisor i un dia, progressivament, haurà de ser-nos retirat perquè puguem adherir-nos a Déu. La nostra norma hauria de ser la feblesa i la consciència de la total dependència del nostre Creador, en tots els àmbits de la vida. Cal que estiguem impregnats del tot per les paraules: "Sense mi no podeu fer res" (Jn 15, 5). «**Res**» significa: ni les coses més petites.

L'aprofitament de la feblesa, física, psíquica i espiritual, per a poder implorar molt humilment la comunió amb Crist, exigeix una gran fe. Si la indigència afecta tan sols alguns aspectes de la nostra vida, llavors haurem d'adonar-nos, en esperit d'humilitat, que **la feblesa de la nostra fe** és la causa per la qual no podem ser sotmesos a proves més serioses d'indigència, que serien una crida a recolzar-se en Déu i no en nosaltres mateixos.

3. LA PURIFICACIÓ DE LES RELACIONS ENTRE PERSONES

El món en què vivim ens pot tancar a Déu quan busquem recolzaments en les coses o bé en les persones. En el nostre esgarriament anem a buscar ajut en els altres, ens hi aferrem, o fins i tot els adorem: tot això representa un món en què ens extraviem, en què ens trobem perduts. Sol ocórrer que nosaltres mateixos també ens col·loquem en aquest món extraviat, provocant als altres que busquin recolzament en nosaltres, se'ns aferrin, ens respectin o fins i tot ens adordin: llavors el nostre esgarriament s'aprofundeix encara més.

Per tal d'evitar-ho, ens cal mirar el món d'una manera totalment diferent i aquesta mirada podrà obrir-nos a Déu i conduir-nos vers la unió amb Ell. Això passa quan descobrim la seva Presència en els dons que ens són atorgats i en les persones que trobem en el nostre camí, a les quals Déu ens vol unir amb diversos vincles sobrenaturals.

Però, ¿potser hi ha ningú que, encara que sigui la persona més meravellosa i més espiritual, pugui ser ella mateixa, un recolzament veritable?

Quan ens oblidem del Dador

Sant Joan de la Creu adverteix que l'ànima que s'aferra a una criatura, no podrà unir-se de cap manera a l'ésser infinit de Déu.¹⁶ **De cap manera...**

És precisament per això que Déu ha de purificar, ja sigui a la terra o bé en el purgatori, tots els vincles amb les persones que ens l'oculten i el tapen. És Nostre Senyor que, desitjant unir-se a nosaltres, fa que tots els vincles de sang i d'amistat siguin purificats.¹⁷ Això també es refereix al matrimoni; és per això que arriba un temps que el marit i la muller es troben sols i totalment incompresos per part de l'altre cònjuge.

La persona que ens estima sempre és un instrument en mans del Pare que ens estima, un do de Déu i un ajut en el camí vers la santedat. Si l'ànima s'aferra a la criatura, llavors, el do esdevé més important que el Dador, l'encobreix i comença a complir el paper d'ídol. L'ànima esdevé aleshores semblant a un nen mal criat que ha rebut un regal meravellós, però que no es recorda de la persona que l'hi ha regalat. Se li gira d'esquena i, totalment ocupat amb la seva joguina, no li dirigeix la seva atenció, ni tan sols té la intenció d'agrair el regal. Si no acceptem aquest comportament en les relacions entre les persones, llavors, ¿de quina manera aquesta actitud deu ferir i ofendre Déu, que és qui ens ho dóna tot, i que en la persona del Fill de Déu ofereix la seva vida per nosaltres?

Cada do ha de recordar-nos Aquell que ens ho regala contínuament tot, ens ha de centrar en Déu, en lloc d'ocultar-lo. També ho ha de fer el do de l'afecte humà o de l'amistat, el do de l'amor matrimonial o de la relació afectuosa amb els fills. En centrar la nostra atenció, així com els sentiments, en les persones que són per a nosaltres un do de l'amor de Déu, en essència no estimem ni el Dador ni el do, destruïm l'amistat i mostrem menyspreu al Senyor. Llavors, el proïsme, en lloc de ser una ajuda en el camí vers la santedat, n'esdevé un

¹⁶ SANT JOAN DE LA CREU, "Subida del Monte Carmelo", 1, 4, 4.

¹⁷ Sant Joan de la Creu fa notar l'absoluta necessitat de purificar els sentiments naturals que tenim envers el proïsme o els nostres amics, per tal que no constitueixin pas un obstacle per a poder recolzar-nos plenament en Déu: "Tingués per a tots els homes un mateix amor i un mateix oblit, tant si es tracta dels teus semblants com d'aquells envers els quals no tens cap afinitat. Cal que tinguis desaferrat el teu cor tant dels uns com dels altres, i d'alguna manera també dels teus parents; i des d'un cert punt de vista, dels parents fins i tot més que no pas dels altres, per temor que la carn i els vincles de sang no es reviscolin més per l'afecció natural, que sempre és molt forta entre parents i que per tant cal sempre tenir mortificada, si és que volem assolir la perfecció espiritual. Considera'ls, doncs, com a forasters a tots; d'aquesta manera els faràs millor servei, compliràs millor els teus deures envers ells, que no pas si els donessis l'amor que tu deus a Déu" (*Las precauciones*, 5 i 6. Vegeu *Obras Completas*, BAC)

entrebanc. Adorant-lo, fem com la papallona de nit, que vola cap a les flames que la destrueixen.

En canvi, podem gaudir durant molt de temps, sense perjudicar l'ànima, del recolzament psíquic que ens dóna una persona propera, si procurem recordar Aquell que ens ofereix aquest recolzament, i si recordem que hem de cooperar amb la seva gràcia. Llavors el món no se'ns enfonsa, ni quan Nostre Senyor, havent-se acomplert el pla relacionat amb la presència d'aquesta persona en la nostra vida, ens la'n vulgui treure d'una manera o d'una altra. En això hi veurem un nou pla de l'amor de Déu i, per tant, un **nou do**.

Jesús, durant el període del seu ministeri públic, va dir de si mateix: "Les guineus tenen cau, i els ocells, niu; però el Fill de l'home no té on reposar el cap." (Lc 9, 58) Aquestes paraules, que no han de significar únicament la manca d'un lloc estable per viure, les va dir el Salvador en un temps en què els Apòstols encara estaven enterament dedicats a Ell. Poden significar que el seguiment de Crist implica el renunciament als recolzaments humans que busquem en les relacions amb les persones que ens són més properes.

Despullament doble

En tractar les persones com a recolzament, fem que aquestes relacions esdevinguin falses i plenes d'il·lusions. Si Déu ens condueix al desert, volent dissipar aquestes il·lusions, encara que sigui només una part, sofrirem certament una profunda frustració.

En el període de les purificacions, certament en més d'una ocasió experimentarem la soledat i el rebuig per part de les persones; fins i tot ens poden fallar totes, una per una. I quan començarà a mancar-nos el recolzament de les persones, de les quals havíem rebut molt i amb qui teníem confiança, llavors ens podem sentir enganyats, perjudicats i traïts.

En el procés de les purificacions, Déu pot permetre que els altres també s'enduguin un desengany de nosaltres, i ens facin comprendre que han patit un desencís. Podem per tant experimentar **un despullament doble**, tant en la relació amb aquells que eren un recolzament per a nosaltres, com amb aquells que trobaven un recolzament en nosaltres.

Tot això, serà difícil probablement de suportar, especialment quan veurem que per les nostres pròpies forces no estem en condicions de canviar l'actitud envers les persones, ni de referir a Déu la nostra relació amb elles. Tanmateix, el nostre Pare misericordiós no vol pas que estiguem tristos o afligits. Ell només desitja que reconeguem amb sinceritat la veritat sobre nosaltres mateixos i que li presentem aquesta veritat que hem descobert. Agenollats, davant d'Ell, podem repetir amb humilitat i confiança: *Sóc cec al teu amor, esclau venut al poder del pecat; els teu dons, Senyor, em tapen a tu mateix. Jo ja no vull seguir crucificant-te en adorar una persona o ocultar-te a Tu mateix amb la meva pròpia persona. No vull oblidar-te, Salvador meu. Per això et demano que t'inclinis sobre la meva misèria, i que t'uneixis a mi, i tu mateix, en mi i per mi,¹⁸ adora Déu, present en la meva vida a través de les altres persones.*

¹⁸ L'expressió "en mi i per mi" ha de ser compresa en el context de les paraules de Jesús, adreçades a santa Margarita Maria Alacoque: "Vull que visquis tan sols la vida d'un Home-Déu, és a dir, que visquis com si no visquessis, sinó permetent-me viure en tu. Perquè jo sóc la teva vida, i tu ja només viuràs en mi i per mi, que vull que actúis com si no actuessis, que em permetis actuar i operar en tu i per tu, deixant-me tenir cura de tot. Tu no has de tenir ja més voluntat pròpia, si no és per permetre'm que sigui Jo qui, en tu i per tu, ho vulgui." *Vie et Oeuvres de la Bienheureuse Marguerite-Maria Alacoque*, t.II, *Publication du Monastère de la Visitation de Paray-le-Monial*.

Els nostres esforços per evitar els recolzaments humans

Què podem fer perquè els nostres vincles amb les persones no siguin un obstacle en la nostra unió amb Déu? El Senyor desitja sobretot que reconeguem sincerament que som esclaus del desig de rebre afecte, de ser estimats i de ser acceptats pels homes, i que no s'oblidin de nosaltres. Ell vol que acceptem veure aquest problema en nosaltres i que l'admetem davant d'Ell.

També cal la nostra col·laboració: fer un esforç conscient per no aferrar-nos a les persones, per evitar ocasions en què es despertem aferraments en un mateix i en els altres. L'important és, sobretot, l'esforç del cor: procurar estar desenganxats de tots els lligams humans.

En les nostres relacions humanes, també cal tenir la prudència de saber guardar una certa distància envers els altres. I encara que a vegades hàgim de renunciar a fer-ho, en consideració a la fragilitat psicològica i espiritual d'algú, sempre és preferible de tractar amb reserva, aquelles persones prou madures, des del punt de vista espiritual, per acceptar-ho. En considerar en la consciència cadascuna de les situacions, hom no ha d'oblidar el propi esclavatge pel que fa als aferraments a les persones, i llavors cal demanar a Jesús que Ell mateix ens guii.

D'entre els Apòstols, Jesús va distingir-ne alguns: per exemple, a sant Joan li va mostrar més afecte que als altres; però finalment els va haver de deixar a tots perquè poguessin rebre l'Esperit Consolador.

Hom no s'ha d'enganyar pensant que el fet de posseir el coneixement teòric sobre el tema dels aferraments és suficient per viure'l; per això no ens hem estranyar que hom hi caigui contínuament. De fet, el nostre Salvador no ve pas als sans, sinó als malalts, a aquells que estan malament; és el Metge Diví, que desitja guarir-nos dels nostres pecats. Si, plens d'esperança, li portem amb perseverança cada símptoma de la nostra misèria, arribarà el dia, que Ell s'inclinarà sobre nosaltres i, com a resposta a la nostra súplica confiada perquè ens vingui a guarir, Ell mateix s'unirà enterament a nosaltres.

L'instrument que Déu ha posat en el nostre camí

Els sants, quan perdien el recolzament que tenien entre les persones més properes, s'abandonaven completament a Déu. Tanmateix, en el període de la nit fosca, s'aprofitaren de l'ajut espiritual de persones que Déu mateix posava en el seu camí. El nostre Pare del Cel vol que trobem recolzament en altres persones, però sobretot en aquells que esdevenen instruments a les seves mans.

Durant el procés de les purificacions en lloc dels vincles humans podem adquirir amistat en un sentit espiritual, amistat per mitjà de la qual Crist mateix ens envoltarà amb una sol·licitud particular i ens donarà, a través de l'altra persona, el seu recolzament. Però nosaltres no podem buscar en aquesta persona un recolzament purament humà.

L'acceptació d'una relació exclusivament en el pla espiritual pot ser difícil, sobretot si abans ens hi unia també una amistat humana. L'amic espiritual no respondrà pas a les expectatives normals d'una amistat; així doncs, hauríem de tractar de **separar els trets personals** d'aquesta persona **d'allò que Déu vol realitzar a través d'ella en la nostra vida**. El Creador voldrà realitzar sobretot el seu pla relacionat amb nosaltres i, en aquest sentit, la persona que col·loca en el nostre camí com a instrument esdevindrà un recolzament per a nosaltres. Tanmateix, mentre aquesta persona no sigui encara santa, només pot donar una part d'allò que Déu vol atorgar-nos a través d'ella. Només algú plenament unit a Crist pot donar allò que Déu tenia preparat.

En practicar la renúncia activa hauríem de pregar fervorosament per obtenir la gràcia de poder mirar amb els ulls de la fe tot allò que ens esdevé en les relacions amb els altres. Si en nosaltres no hi ha fe suficient, no podem estranyar-nos que no rebem l'ajuda de la persona a través de la qual Déu desitja donar-nos els seu recolzament. La mirada de fe ens permetria comprendre que l'altra persona per si mateixa no està en condicions d'ajudar-nos i que cada moment ens pot ferir molt dolorosament. Déu, tanmateix, veient la nostra fe, pot atorgar al seu instrument gràcies particulars per tal que, malgrat les seves nombroses imperfeccions, pugui esdevenir per a nosaltres la prolongació de la seva mà que ens ajuda. Així precisament "funcionen" tots els recolzaments que Déu ens dona.

Davant de qui ens confessem

La actitud de pregària plena de fe en relació al sagrament de la reconciliació, juga un paper essencial pel que fa a la nostra obertura a la gràcia. Quan anem a confessar-nos generalment hem de lluitar contra una mena de fariseisme, que està oculta en alguna part molt profunda de nosaltres. No creiem plenament en la presència de Crist en el sacerdot que ens confessa i, en tractar-lo humanament, intentem amagar d'alguna manera, la immensitat del mal que hi ha en nosaltres. No confiem que, si reconeixem aquest mal en tota la seva dimensió, se'ns concedirà el miracle de la transformació. Ens comportem com un criminal que trobant-se davant el tribunal, manipula la veritat a fi de poder disminuir la dimensió de la seva culpa.

De fet, no és important que el confessor descobreixi la nostra misèria fins al fons: de totes maneres Déu la veu. És a Ell, i no al capellà a qui confessem els nostres pecats i de qui rebem la gràcia del perdó. Ens confessem davant de Crist; és amb Ell amb qui ens trobem en el sagrament de la reconciliació. Alguns sants, durant la confessió, procuraven d'adreçar-se directament a Jesús. Tanmateix, el més important no és la forma, perquè aquesta està determinada per l'Església, sinó que més aviat es tracta de veure Crist durant la confessió, de voler recolzar-nos en Ell, i no de buscar un recolzament humà en el confessor.

Si durant la confessió dominés en nosaltres l'actitud orant de la fe, res ni ningú no existiria per a nosaltres, fora de Jesucrist, a qui acudim i davant de qui ens presentem profundament conscients de la nostra misèria i de la nostra falsedat. Llavors, qualsevol tipus d'actuació farisaica quedaria bloquejada en nosaltres. Ens podríem obrir aleshores al do del perdó i podríem aprofitar-lo plenament. La nostra cooperació amb la gràcia en la vida quotidiana seria ben diferent, així com el fruit que donaria la nostra vida.

Les amistats d'ordre sobrenatural

La construcció de relacions d'ordre sobrenatural amb les persones exigeix un cert canvi de perspectiva. Si en mirar una persona que ens és propera, tractéssim de veure-hi un do de Déu, centrariem la nostra atenció sobretot en Aquell que ens obsequia. Veuríem llavors que la lleialtat envers l'amic ha d'anar junta amb la lleialtat envers Déu, fins i tot encara que sembli que rebutgem el do de l'amistat.

La vertadera lleialtat a vegades exigirà que, si tal és la voluntat de Déu, deixem fins i tot l'amic en necessitat, negant-li el recolzament en les formes externes de cordialitat i d'ajut. El més important és que deixem de tapar Déu i que, gràcies a això, l'incitem a buscar recolzament, a través de la fe, en el Creador. La persona que Déu ha posat en el nostre camí com un amic espiritual, també pot comportar-se així, esdevenint llavors un instrument de les exigències que Déu té envers nosaltres.

Tenim l'exemple de Jesús: quan ascendí al cel, d'alguna manera va abandonar els seus deixebles. Els privà del recolzament de la seva presència sensible, obligant-los a recolzar-se sobre la fe.

La temptació de comptar amb mostres afectives, que la persona que ens és propera ens compregui, que tingui dedicació per nosaltres i que puguem percebre-hi sensiblement el nostre vincle, contínuament retornarà cap a nosaltres. Tanmateix, aquesta persona pot trobar-se en foscors espirituals. Llavors, la barrera d'incomunicació, que Déu permet en aquestes situacions, moltes vegades és difícil de superar. Certament, moltes vegades aquestes proves ens resultaran difícils d'acceptar, i contínuament ens enganyarem a nosaltres mateixos, tenint l'esperança d'una comprensió humana i de poder viure una intimitat humana en l'amistat. Això pot ser font de sofriment i de desenganys dolorosos. Precisament cada amistat humana està recolzada en la suposició que l'amic no ens fallarà quan realment el necessitem; tanmateix, és una quimera. **Només Déu és fidel i infal·lible.** L'home ho és, només en virtut de Déu i d'acord amb els seus designis envers nosaltres.

Quan Déu ens desprèn dels aferraments humans, ens pot mostrar d'una manera ben clara la feblesa de l'instrument del qual s'havia servit pel nostre bé fins a aquell moment. És com si ens volgués dir: *el teu recolzament sóc Jo, i no aquesta persona.*

Seria bo que en trobar-nos davant de diversos problemes i dificultats tractéssim només de recolzar-nos **directament en Déu**, mitjançant la pregària i actes de fe, d'esperança i de caritat. No obstant això, pot ocórrer que Déu desitgi que busquem de recolzar-nos en Ell **indirectament**, a través d'una persona, que esdevindrà la prolongació de la seva ma que ens sosté. Buscant ajut en l'amic que ens és donat per Déu, i en recórrer a la seva ajuda, hauríem de comptar, tanmateix, sobretot amb Déu, que és qui actua a través del seu instrument.

Si procurem, a través del do de l'amistat, de veure sempre el Pare que ens obsequia contínuament, llavors ens aproparem a la flama que – com escriu santa Teresa – “crema, però no consumeix”.¹⁹ Només la flama de l'Amor de Déu no fereix, sinó que regenera, ens fa renéixer; només aquesta ens fa capaços d'elevant-nos a Ell cada vegada més amunt, perquè puguem ser transformats tot submergir-nos en Ell. La Mare de Déu, en submergir-se en la flama de l'amor de Déu, fou talment transfigurada, que ho veia tot i tothom d'una manera sobrenatural: pensava, percebia i estimava a la manera de Déu.

En definitiva, el més important és que ens enamorem **de Déu i només d'Ell**, a fi que, en unir-nos a Ell, que és l'únic que vertaderament ens estima, puguem algun dia submergir-nos per sempre en la flama transformant del seu amor.

¹⁹ SANTA TERESA DE L'INFANT JESÚS, *Manuscrits Autobiogràfics*, 38 vº (vegeu *Clàssics del Cristianisme* núm. 63)

Tercera part

L'ALLIBERAMENT DE LES IL·LUSIONS

Procura que totes les coses siguin no-res per a tu i tu no-res per a totes les coses.

Sant Joan de la Creu, Doctor de l'Església,
(Avisos y sentencias, Puntos de Amor II, 14)

Gràcies a l'actuació purificadora de la gràcia i de la nostra cooperació amb aquesta gràcia, els recolzaments en el pla material i psíquic, encara que no deixen d'existir, comencen a perdre la seva esplendor màgica que atrau la nostra cobdícia. Això, tanmateix, no significa l'alliberament dels recolzaments il·lusoris.

Quan Déu, volent atraure'ns vers Ell, ens mostra cada vegada més clarament el valor dels dons espirituals, llavors l'interès es passa cap a ells i esdevenen el nou objecte de la nostra cobdícia. L'amor propi s'alimenta de tot allò que pot i, aleshores, contínuament, la mateixa cobdícia humana posa les seves esperances en il·lusions més subtils.

Això pot manifestar-se en la recerca de recolzaments en el progrés espiritual i pot adoptar la forma de fariseisme emmascarat, o en una forma de recolzar-se en els dons espirituals separats del Dador Diví. Aquests recolzaments espirituals són més subtils que els anteriors i, per tant, molt més perillosos, d'aquí que calgui una major vigilància i una actitud d'obertura cada vegada més profunda a l'amor purificador de Déu.

1. LA IL·LUSIÓ DE RECOLZAR-SE SOBRE LA PRÒPIA PERFECCIÓ

Els béns espirituals constitueixen un recolzament important per a la persona que tracta de viure la vida interior. Una persona així considera que, en la perspectiva del seu camí cap a Déu, aquests béns el fan ser “algú”, li assegurin una “forta posició espiritual”. Tanmateix, ¿és en això que consisteix el veritable progrés espiritual?

El pobre d'esperit és la persona que no posseeix cap tipus de recolzament fora de Déu. Els recolzaments il·lusoris en matèria espiritual, que el nostre amor propi genera contínuament, impossibiliten la realització de la benaurança evangèlica, impossibiliten la nostra comunió amb Déu.

Nostre Senyor, que és un Déu gelós, s'uneix amb l'ànima en la mesura que aquesta es despulla dels seus aferraments, és a dir, en la mesura que aquesta li fa lloc.

Les gràcies que tractem d'apropiar-nos

Un dels recolzaments més freqüents és la bona opinió que hom té d'un mateix. Cadascú vol creure en si mateix i pensar de la millor manera sobre si mateix, és a dir, recolzar-se d'alguna manera en una visió positiva de la pròpia persona. Això es refereix no tan sols a l'habilitat física, a les possibilitats intel·lectuals o als trets del caràcter, sinó també a les qualitats espirituals.

Quan Déu s'apropa, la seva llum ens permet veure més clarament els nostres defectes i imperfeccions. Llavors, com reaccionem? En general, volem corregir-nos molt i canviar, desprendre'ns dels defectes per esdevenir, en definitiva, “altres persones”.

Si ens fixem atentament en aquest desig de corregir-nos, podem descobrir que en el fons no sinó que una recerca de recolzament en la pròpia perfecció. És un desig d'**assolir i posseir com si es tractés d'alguna cosa pròpia**, d'una capacitat interior per obrar el bé, i per recolzar-s'hi.

Quan somnies assolir tan ràpidament com sigui possible la perfecció, recolzant-te en la il·lusió que per les teves pròpies forces ets capaç de “conquerir Déu”, ets com el ric, ple de cobdícia, que a tot el que posseeix voldria afegir-hi béns espirituals.

I precisament el pobre d'esperit no posseeix res i no disposa de res. Per tant, no és propietari de la perfecció ni de cap virtut. Esdevenir pobre d'esperit és un camí d'anar-se obrint contínuament a la gràcia: es tracta de sotmetre's cada moment a l'actuació de Déu i de reconèixer humilment que és Déu mateix qui opera cada bé en nosaltres i a través nostre.

Per tant, ¿on hi ha lloc per a la possessió de la perfecció, per servir-se lliurement de qualsevol qualitat o habilitat? L'actitud de la pobresa espiritual implica més aviat un desig completament oposat: que sigui Jesús qui se serveixi de la teva persona, i pugui disposar a cada moment de la teva ànima i del teu cos.

Només una actitud així protegeix de la temptació d'apropiar-se de les gràcies que Déu ens atorga i del desig de posseir en propietat el bé que Ell fa en nosaltres i a través nostre. Tanmateix, aquesta actitud exigeix ser pobre envers tot el que posseïm.

En el camí de la pobresa espiritual pots esdevenir un cristià de debò, un bon marit, una esposa que estima, però només quan acceptis que mai no seràs amo de les virtuts i disposicions interiors necessàries. Més encara, hauràs d'acceptar també les experiències que t'asseguraran sens dubte que per tu mateix no ets capaç de viure-ho. Només llavors, en el més profund convenciment de la pròpia indigència, naixerà en tu la certesa que cada vegada que et lliuraràs de debò a Jesús i li permetràs que et guïi sense traves, Ell mateix, en tu i a través teu, serà un pare de família sol·lícit, una esposa fidel o un bon cristià. Tanmateix, aquesta capacitat mai no serà una propietat teva en què et puguis recolzar.

En el camí de la pobresa espiritual, quan reneix en nosaltres el desig de **posseir** la capacitat de fer el bé per les nostres pròpies forces, Déu pot **donar-nos la dolorosa gràcia** de despullar-nos de les il·lusions que s'hi relacionen. La recerca del recolzament il·lusori de posseir alguna virtut pot, per tant, provocar la pèrdua d'aquest do diví.

Només quan perdem tota il·lusió que per nosaltres mateixos podem ser bons cristians, bons pares o bons esposos, naixerà en nosaltres la pregària de súplica confiada, perquè sigui Déu mateix qui ens guï. Per tant, no ens hem d'estranyar que en la mesura que anem fent el treball interior, anem veient cada vegada més el mal en nosaltres, i descobrim cada vegada més plenament la nostra dependència de Déu. Aquesta situació ens inclina a suplicar la seva misericòrdia, gràcies a la qual pot néixer en nosaltres el bé, ja no el nostre, sinó el de Crist actuant en nosaltres i a través nostre. El camí que mena cap aquest bé passa pel coneixement del propi mal i de la infinita misericòrdia de Déu que es vessa sobre nosaltres en tot moment.

Usurpadors de virtuts

Nosaltres ens apropiem fins i tot de la fe i de l'esperança – virtuts que venen, evidentment de Déu - quan no volem rebre-les amb una actitud d'humilitat. Així, aquests dons tan valuosos se'ns converteixen en un recolzament humà, esdevenen una il·lusió i, per tant, un **obstacle** en la unió amb Déu.

Un exemple en pot ser la convicció que som gent de fe, que creiem realment en Déu i en tot allò que Ell ens ha revelat, convicció es va refermant amb el temps.

Aquesta convicció, no és altra cosa que una il·lusió creada pel desig orgullós de tenir una bona opinió de nosaltres mateixos. Il·lusió que només funciona mentre Déu no vulgui purificar-nos-en. Si, amb humilitat, no ens qüestionem aquesta enganyosa convicció i no recorrem al Senyor perquè ens atorgui Ell mateix la fe, mai no podrem recolzar-nos vertaderament en ella. És possible que una il·lusió creada pel nostre propi orgull pugui ser un recolzament?

Déu no vol que el nostre recolzament sigui **l'orgull de ser posseïdor de la fe**, sinó que aprenguem a recolzar-nos només en la sola fe, la fe que Ell mateix ens dóna, que és la seva gràcia atorgada gratuïtament i que per tant, podem fer-ne una propietat. Però malgrat que se suposa que això ja ho sabem, contínuament trepitgem, com si fóssim porcs, les perles de la fe, de les quals ens considerem amos i propietaris.

Només quan Déu ens enfronti a les proves de la fe, veurem com n'és d'il·lusòria la convicció que posseïm aquesta virtut. Començarem aleshores a perdre el recolzament que teníem fins aquell moment, en la convicció plena d'orgull de ser persones de fe.

La convicció que la nostra confiança envers el Pare Celestial constitueix un recolzament - convenciment que ve de l'orgull de la bona opinió sobre un mateix - és igualment il·lusòria. Durant molts anys Déu ens pot permetre que visquem d'aquesta il·lusió, que té com a fonament la vivència emocional de la confiança i del record dels moments que hem experimentat d'una manera sensible la sol·licitud i la protecció de la divina Providència. Tanmateix, en el període de les purificacions, també aquesta il·lusió pot ser qüestionada; llavors veurem quanta desconfiança hi ha en nosaltres envers el Redemptor.

Les manifestacions de manca de confiança en l'amor de Déu poden ser diverses, depenent del caràcter de la persona i de les ferides sofertes en la vida. Una d'aquestes manifestacions és la manca de confiança en la relació amb el confessor habitual. En una certa etapa de la vida interior podem veure simplement que no som capaços de tenir en ell la confiança que mereix pel fet de ser la persona a través de la qual actua Crist, que dóna la seva vida per nosaltres i que incessantment ens salva.

Quan el Senyor ens permet veure la llavor de la desconfiança que germina en nosaltres, no vol que ens entristim, sinó que més aviat vol que, amb humilitat ho portem als

seus peus. Recolzant-nos en la consciència de la pròpia misèria, que s'expressa per la desconfiança envers Aquell que és digne de la màxima confiança, amb la consciència de la nostra total feblesa, podem suplicar-li que vulgui unir-se a nosaltres. D'aquesta forma, la nostra desconfiança podrà ser vençuda veritablement, si el Senyor, Ell mateix, en unir-se a nosaltres, viu i confia per nosaltres.²⁰

Quan vols “capturar” el do de la pregària

Quan Déu entra d'una manera particular en la nostra vida, és com si esdevinguéssim una altra persona. Podem experimentar, per exemple, la facilitat en la pregària, en l'adoració del Santíssim Sagrament, en la meditació, així com també una certa facilitat quan practiquem renúncies referents als nostres recolzaments quotidians.

Quina és l'actitud adient davant d'aquest estat de coses? Malgrat que pugui semblar paradoxal, cal **tenir-ne por**. Perquè tota situació que ens condueix a apropiari-nos de quelcom que no ens pertany, és perillosa. La facilitat en l'oració és un do que Déu ens dona per un cert temps, i vinculat al seu pla determinat. Si tractem de recolzar-nos-hi, podem malbaratar aquestes gràcies.

Sant Joan de la Creu ens en parla, posant l'èmfasi en el fet que quan l'Esperit Sant ve a l'ànima i l'omple amb la seva delicada acció, l'error fonamental és procurar retenir aquest estat en un mateix, com tractant de “capturar” l'actuació de Déu i fer-la propietat nostra.²¹

De fet, el nostre autèntic recolzament no és ni dons ni gràcies, ni que siguin sublimes i espirituals. El sentiment de seguretat construït sobre les pràctiques religioses és també una il·lusió, ja que cap pràctica constitueix una garantia que ens trobem en el camí espiritual correcte; per tant, no són un recolzament real. Només Déu mateix, Dador de tots els dons, ens el pot donar. Si posem la nostra esperança en els seus dons, i no en el Dador mateix, el do separat de Déu es converteix únicament en una il·lusió, àdhuc el do de la pregària.

En veure que la nostra actitud no és gens justa, el millor seria dir: *Només Tu, Senyor, pots fer que pugui seguir pregant amb facilitat, adorant-te en el Santíssim Sagrament o meditant sobre Tu. Aquest miracle se m'escapa immediatament quan tracto d'atrapar-lo. Només tu pots fer que en mi no hi hagi ni cobejança de recolzaments humans ni impuresa envers els teus dons.*

Una concepció màgica dels dons de Déu

En la mesura que creix en nosaltres la fe, creix també la consciència que és Déu, Creador i Redemptor, qui contínuament ens omple dels seus dons, tant els naturals com els sobrenaturals. Teòricament ho sabem, però en realitat vivim com si Aquell que ens ho atorga tot no existís.

En apropiari-nos dels dons de Déu podem fins i tot impedir a Déu que ens obsequii amb altres gràcies. Perquè Ell, pel nostre bé, ha d'oposar-se al nostre orgull (cf. Jm 4, 6).

Aquests dons espirituals, com les promeses de Déu, depenen estretament de la nostra cooperació amb la gràcia. Amb quanta freqüència ens recolzem en les paraules de Déu d'una manera **màgica**, assumint que aquestes poden ser per a nosaltres un recolzament, independentment de la nostra situació espiritual!

Tanmateix, malgrat que Déu sigui constant en la seva voluntat de salvar l'home, les seves promeses poden ser revocades, per exemple, a causa de les nostres infidelitats. Sant Joan de la Creu, a *Subida del Monte Carmelo*, examina un exemple d'aquesta actitud descrita

²⁰ L'expressió “per nosaltres” ha de ser compresa en el context de les paraules que Jesús va adreçar a santa Margarita Maria Alacoque, vegeu nota 18.

²¹ SANT JOAN DE LA CREU, *Noche Oscura* 1, 9, 6.

en l'Antic Testament. Fent referència al Primer llibre dels Reis, descriu com Déu, havent-se enfadat amb el sacerdot Helí, va revocar la promesa que havia fet a la seva família: “El sacerdoci consistia a donar honor i glòria a Déu, i amb aquest fi Déu el va prometre al seu pare per segles, per tal que no fos infidel al seu deure. Tanmateix, quan el fervor d'Helí per la glòria de Déu va cessar (perquè, tal com Déu mateix es va lamentar, va honorar més els seus fills que no pas Déu mateix, ocultant els pecats dels seus fills a fi de no avergonyir-los), també va cessar la promesa, la qual hauria durat per sempre si el seu fervor el seu fervent servei haguessin durat sempre”.²²

Aquest fragment diu clarament com poden ser d'il·lusionis els recolzaments espirituals, si adoptem una actitud de falsedat davant Déu. El sacerdot Helí va abusar del do de Déu, no cooperant amb la gràcia tal com calia, i per això Déu li va retirar la seva promesa. A nosaltres també ens pot succeir que malbaratem el do de la promesa de Déu, si ens oblidem d'Aquell que ens ha omplert dels seus dons, i si no aportem la cooperació necessària amb la gràcia, que Déu sempre ens atorga per a major glòria seva.

El mal causat per haver separat el do del Dador

Molt sovint apareix en nosaltres el desig de “ser com Déu” (cf. Gn 3, 5), per tal de poder governar sobre un mateix i sobre la pròpia vida. Quan cedim a aquesta temptació, volem recolzar-nos en allò que posseïm o, més aviat, en allò que ens apropiem. Desitgem viure com si posseïssim quelcom o com si ens poguéssim recolzar en quelcom, malgrat que en realitat no posseïm res i no ens podem recolzar en res, fora de Déu.

Es podria dir que som esclaus de mirar la realitat com si Déu no existís. No veiem la presència de Nostre Senyor que impregna el món. Tot allò amb què tenim contacte en la vida quotidiana ens sembla real i concret, tant com si per si mateix pogués constituir un recolzament. És tan petit el lloc que ocupa en la nostra vida el contacte amb Déu, i és tan gran la força amb què ens absorbeixen les coses d'aquest món!

De fet, cada instant de la nostra vida ens aprofitem de la misericòrdia de Déu, però no mostrem al Creador l'agraïment que li pertoca. Les proves que això és així no les hem d'anar a buscar gaire lluny: qui agraeix a Déu el fet que puguem respirar? Qui agraeix el simple fet de poder caminar? De poder parlar i pensar? Són coses bàsiques del tot; però, que les agraiem potser? No deu ser que més aviat, ens n'aprofitem sense pensar gens ni mica en Aquell que ens ho dóna? Això significaria que ens recolzem en els dons mateixos, i no en Aquell que ens els ofereix, i per tant, que no tenim prou fe. La manca de fe i d'agraïment són un signe que, en un cert sentit, som esclaus del mal que hi ha en nosaltres.

Sovint la nostra voluntat és tan feble que fins i tot es pot dubtar del fet que en realitat arribem a tenir bona voluntat, o del fet que realment vulguem no recolzar-nos en les coses d'aquest món, o fins i tot de si realment volem resar i romandre en la presència de Déu. ¿No deu ser que aquest “vull” és molt feble en nosaltres? ¿Potser massa feble per recolzar-nos efectivament en Déu, el Dador de tots els dons? En definitiva, no vols, potser, recolzar-te en Ell: el teu pecat consisteix que vols ser com Déu, senyor de tu mateix.

Quan Déu ens despulla gradualment de les il·lusions i ens il·lumina amb la seva gràcia, podem veure la nostra infidelitat cada vegada amb més claredat. No hem de tenir por d'aquests moments, quan Nostre Senyor ens mostra que som esclaus venuts al poder dels recolzaments il·lusionis i del pecat. Només són realment perilloses les situacions en què, en apropiat-nos de la gràcia, no recorrem a Jesucrist perquè tenim la impressió que ja som lliures i que no necessitem Déu. La persona que es descobreix esclava hauria de córrer

²² SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo*, 2,20, 4.

immediatament cap al Redemptor per beneficiar-se de la gràcia de l'alliberament que Ell ens ha obtingut a la Creu per posar als seus peus totes les falses il·lusions i temptacions.

El miratge dels recolzaments

Déu, en obsequiar-nos contínuament amb les seves gràcies, espera de nosaltres l'**actitud de fe**. Nosaltres, en canvi, els atributs divins - com són l'estabilitat i la perseverança - els atribuïm als dons que rebem de Déu, i és en aquests, i no pas en Déu mateix, que tractem de construir el nostre sentiment de seguretat: ens hi recolzem. Recolzar-se en els dons separats del seu Dador diví genera orgull, que neix de la il·lusió de l'autosuficiència. Quan aquesta il·lusió s'esvaeixi, serà inevitable un dolorós desengany.

És com si una persona cansada s'esforcés per descansar en un sofà que tan sols fos un miratge o una imatge hologràfica. Malgrat que, pel que fa als sentits, aquest moble té totes les aparences de realitat, de fet, no existeix. Això es veu clarament en el moment en què hom intenta seure-hi. Llavors s'enduu una desil·lusió: cau a terra, i en lloc de descansar, es fa mal.

El *Magnificat* parla del fet que Déu s'oposa a l'orgull dels poderosos. Aquests construeixen la seva grandesa sobre múltiples dons de Déu que han rebut amb abundància. No obstant això, només és autèntica la grandesa que està edificada en Déu mateix. Aquí a la terra, tots els seus dons, a excepció dels espirituals, els haurem d'anar perdent. De fet, en el moment de la mort, ens trobarem davant Déu despallats de tots els recolzaments humans, abandonats només a la seva misericòrdia.

2. EL FARISEISME EMMASCARAT

Quan el Senyor ens introdueix en el camí de la vida interior, tenim tendència a pensar: “no sóc com aquells altres”²³, que encara no han descobert Déu i no l’han desitjat amb tot el cor. Aquest fariseisme emmascarat ens acompanyarà encara durant molt de temps, i exigirà la gràcia de les purificacions.

La vanaglòria

Cada contacte amb Déu i amb les gràcies que hi estan vinculades poden esdevenir una font de vanaglòria i d’una oculta satisfacció d’un mateix, i per tant, un aliment per l’orgull espiritual. Sant Joan de la Creu adverteix que d’aquest perill no ens en protegeix ni “un cert reconeixement de la pròpia misèria”, ni l’acte sincer d’atribuir a Déu les gràcies rebudes, ni el fet d’agrair-les, ni tampoc que procurem sentir-nos-en completament indignes. El Doctor de l’Església adverteix que, malgrat tots aquests esforços, “en l’ànima hi resta una oculta satisfacció, tant per les gràcies com per un mateix, i qual en neix, sense adonar-se’n, un gran orgull espiritual.”²⁴

Sant Joan de la Creu descriu a continuació els símptomes d’aquest orgull, els quals coneixem generalment per l’experiència,: “Els mateixos poden constatar-ho per la poca gràcia que els fa i l’antipatia que senten envers tots aquells que no alaben el seu esperit ni aprecien les coses que experimenten, així com també per la pena que senten quan pensen o els diuen que altres tenen aquelles mateixes gràcies o fins i tot de més grans. Aquest sentiment prové d’un amor propi ocult i de l’orgull, i aquestes ànimes sovint ni s’adonen que hi estan submergides fins al coll.”²⁵

Una forma d’orgull espiritual pot anar unida també als actes d’humilitat que fem. El servei que fem als altres i diverses formes de bones obres també poden generar en nosaltres fruits dolents, al costat del bé. El seu origen és el sentiment, que apareix d’una manera oculta, d’una satisfacció interior d’un mateix. Aquesta, fa que el cor sigui semblant al fariseu que pregava en el temple, elevant-se per sobre dels altres i, al mateix temps, esmerçant-se a no posar-ho en evidència. D’això, Sant Joan de la Creu ens en diu: “les persones espirituals estan inflades d’orgull i, malgrat que no parlin com el fariseu (...), de fet, tenen la mateixa actitud. A vegades sol ocórrer que alguns arriben a un orgull tan gran que són pitjors que Satanàs.”²⁶

Pitjors que Satanàs! Aquestes paraules terribles del Doctor de l’Església no signifiquen evidentment que no s’hagin de realitzar actes d’humilitat per evitar el fariseisme ocult que s’hi associa. Les nostres lluites contra l’orgull són agradables a Déu i absolutament necessàries en el camí de la vida interior. Però no ens hem de fer il·lusions pensant que només pel fet d’exercitar-nos en la humilitat som capaços de deslliurar-nos del monstre de l’orgull; per les nostres pròpies forces no en som capaços.

L’orgull que es nodreix fins i tot de la contrició

L’orgull espiritual es nodreix de tot el que pot digerir. Pot alimentar-se fins i tot d’un bon examen de consciència i de la contrició pels pecats percebuts. La mala herba de l’orgull espiritual podria créixer en nosaltres d’una manera catastròfica fins i tot també quan, trobant-nos davant la mort, rebéssim la gràcia de veure tota la nostra misèria i llavors la consciència de la nostra misèria ens fes caure de genolls davant Déu. La il·lusió que ja ens hem preparat

²³ Lc 18, 11

²⁴ SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo*, 3, 9, 1.

²⁵ SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo*, 3, 9, 2.

²⁶ *Ibid.*

per a ben morir i que ja hem passat comptes amb el nostre Creador, podria suscitar en nosaltres un acontentament ocult, semblant a aquell que va omplir el cor del fariseu, satisfet amb la seva actitud interior.

¿No deu ser que davant d'això hom ha de pensar que no val la pena procurar fer actes de contrició? Ben al contrari, cal procurar suscitar la contrició amb tota l'ànima; tanmateix, i al mateix temps, **cal tenir-la per no-res**.

Sant Joan de la Creu, parlant del perill de l'amor propi i de la vana presumpció que neix de les experiències espirituals, subratllava que «la virtut consisteix (...) en allò **que no es constata en si mateix**: és a dir, en una profunda humilitat i en un menyspreu d'un mateix, de tot allò que ve d'un mateix, especialment d'allò que hom sent o accentua molt en l'ànima»²⁷

La persona veritablement humil no és pas conscient de la pròpia humilitat; per tant, procurar practicar la humilitat exigeix, que no comptem amb els nostres actes d'abaixament, que no tractem de recolzar-nos-hi i de fer-ne una riquesa pròpia. Només llavors hi haurà l'oportunitat que, com a conseqüència d'aquests actes, la humilitat vagi creixent en nosaltres.

L'aferrament als fruits de les nostres pròpies lluites

Déu pot protegir-nos de la destructiva hidra de l'orgull espiritual en ocultar-nos els fruits de la vida espiritual: benaurada la persona a qui el Senyor mostra exclusivament la seva misèria. Malgrat tot, són poques les persones capaces de suportar-ho, encara que en la vida dels sants hi havia períodes en què eren completament privats de la possibilitat de veure qualsevol mèrit propi.

Santa Teresa de l'Infant Jesús esmenta un d'aquests períodes en una conversa que mantingué amb la seva germana Celina: “Fins als catorze anys vaig practicar la virtut sense percebre'n cap consol, sense recollir-ne cap fruit. La meva ànima era com un arbre, les flors del qual cauen en el mateix moment que tot just s'acaben d'obrir. Ofereix a Déu el sacrifici que mai no podràs recollir els fruits, és a dir, que tota la teva vida tindràs rebuig del sofriment i de la humiliació, que veuràs tots els fruits dels teus bons desigs i de la teva bona voluntat com cauen per terra sense produir res. Llavors, en el moment de la mort, en un tres i no res, Déu sabrà fer madurar fruits preciosos en l'arbre de la teva ànima”.²⁸

Teòricament, ja sabem que existeix la vida futura, tanmateix, la realitat terrenal se'ns imposa d'una manera tan forta que vivim com si aquesta vida futura no existís. La idea que els fruits seran invisibles durant tota la vida i que no maduraran fins al moment de la mort ens lleva tota motivació natural per seguir treballant sobre nosaltres mateixos.

Mentre l'home vell que viu en nosaltres es nodreix dels fruits visibles de les nostres lluites, sense adonar-se que són il·lusoris o, el que és pitjor, que són els fruits de l'acció de Déu en nosaltres, dels quals ens apropiem.

Viure tot sabent que els nostres problemes no es resoldran fins al moment de la mort ens lleva tota satisfacció secreta que resulta de la consciència de les nostres lluites contra la nostra feblesa, així com també ens pren tot gust que puguem treure d'aquesta il·lusió.

La part invisible de l'iceberg

L'orgull espiritual és la mesura d'aquella part de la nostra misèria que encara no hem reconegut davant de Déu i que, per tant, no ha estat abraçada per la nostra fe en el seu perdó ple d'amor.

²⁷ SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo*, 3, 9, 3.

²⁸ SANTA TERESA DE L'INFANT JESÚS, *Consells i Records*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Imaginem-nos que aquesta petita part de la pròpia misèria que veiem i que reconeixem, sigui com el cim d'un iceberg que emergeix sobre la superfície de l'aigua. Tota la resta de l'immens bloc de gel es troba sota de l'aigua i resta ocult als nostres ulls. Nosaltres som incapaçs de treure'l a la llum del dia, si Déu no ho fa per nosaltres.

I, novament, això no significa que es pugui prescindir de la renúncia activa. Déu desitja que tractem d'humiliar-nos en el pensament, desemmascarant tot allò que tant hàbilment tenim amagat en el cor: la nostra hipocresia, l'engany i la falsedat. També desitja que li atribuïm a Ell, i no a nosaltres, allò que fa a través nostre i que lluitem contra la satisfacció d'un mateix i la vanitat que neix en nosaltres. Per tant, val la pena pensar de si mateix que s'és un fariseu ocult, que només reconeix la seva misèria externament però que en el seu interior està inflat d'orgull. Llavors, en consideració a aquest fariseisme ocult, val la pena que hom s'anomeni a si mateix vanitós, fins i tot – d'acord amb les paraules de sant Joan de la Creu – pitjor que Satanàs.

L'eficàcia d'aquests esforços, tanmateix, és ben petita. ¿És que amb les teves pròpies forces, potser, ets capaç, de treure per sobre de la superfície de l'aigua l'enorme massa de gel de l'iceberg? Únicament en Déu tenim l'esperança. Si et poses davant d'Ell, humilment i amb perseverança, reconeixent les diverses formes d'hipocresia i de falsedat, procurant pensar bé pel que fa als altres i de no voler veure en tu mateix cap bé, llavors finalment pot ocórrer el miracle. En el moment de la mort, Jesús s'inclinarà sobre la teva misèria, i llavors l'arbre sec de la teva ànima es cobrirà de fulles i, en un moment, hi veuràs fruits preciosos – nascuts ja no de la teva actuació, sinó de la misericòrdia divina.

El fariseu disfressat de públicà

Els recolzaments espirituals il·lusoris creen un perill molt greu: el fet que són tan subtils i difícils de percebre és el que els fa precisament tan perillosos. Fins i tot la pràctica digna de ser recomanada, com és la de seguir l'exemple dels grans sants, pot estar vinculada al fet ocult de centrar-se sobre d'un mateix i a la recerca del progrés espiritual. En lloc de permetre que l'Esperit Sant mateix ens guï i tingui cura del nostre creixement, el que fem llavors és esforçar-nos a perseguir un miratge.

És molt important que compreguem bé què significa el consell que Jesús va donar a santa Faustina Kowalska²⁹ quan li demanava que li donés la seva misèria.³⁰ Val la pena recordar que això tingué lloc en un període ja molt avançat de la seva vida interior. Potser es tractava d'aquella etapa en què Jesús esperava quelcom que en certa manera Ell mateix volia realitzar en la seva vida, i ella només necessitava l'exhortació perquè volgués suplicar a Jesús que Ell s'inclinés sobre ella i Ell mateix lliurés la seva misèria al Pare del Cel.

La situació d'algú que encara és lluny de la santedat de sor Faustina és ben diferent. Si tracta de donar la seva misèria a Déu, es sorprèn de veure que aquesta misèria desapareix, sinó que d'alguna manera **retorna** cap a ell. És com llançar al caixonet d'almoines del temple uns bitllets que no es deixen anar del tot: hom suposadament fa l'ofrena, però immediatament i automàticament, la "rep" novament.

Donar la nostra misèria a Déu pot ser només una il·lusió que s'esvaeix en les situacions concretes de la vida, quan aquesta misèria una altra vegada es deixa notar. Llavors és quan veiem que de fet no l'havíem lliurat de debò, que continuem estant tan malalts com abans. Veiem que la nostra misèria està tan fortament unida a nosaltres com aquells bitllets enganxats a la mà del qui feia l'ofrena, perquè de fet no els volia deixar anar. Pitjor encara, doncs: potser encara es troba arrelada en nosaltres.

²⁹ Confident de la Misericòrdia Divina, canonitzada per Joan Pau II l'any del Gran Jubileu 2000.

³⁰ La Misericòrdia de Déu dins la meua ànima, *Petit Diari Espiritual de Sor Faustina Kowalska*.

Un dia, Jesús mateix, quan ja s'uneixi amb nosaltres, podrà lliurar al Pare del Cel la misèria que portem dins nostre. Però avui, en les nostres trobades amb Ell, únicament podem comportar-nos com quan anem a visitar el metge: descriure-li els nostres mals i parlar-li sobre la malaltia que ens fatiga. Perquè, en efecte, no podem donar-la-hi. Només podem descriure els seus símptomes i demanar les indicacions per saber com guarir-se.

Quelcom semblant s'esdevé amb el Metge Diví: li portem les proves que confirmen la nostra misèria, ens acusem davant d'Ell i li supliquem la seva gràcia. Però, en reflexionar sobre la nostra misèria, no ens hauríem d'oblidar de la necessitat de mantenir un cert **equilibri**. Si algú, imitant els sants, volgués humiliar-se davant de Déu amb tant d'ardor com santa Faustina o sant Vicent Palotti, podria sucumbir fàcilment a la perillosa il·lusió que ja és semblant a ells.

Tanmateix, aquest fervor en persones que encara estan lluny de la santedat és possible només quan, al costat de la visió de la seva pròpia misèria, Déu els dóna gràcies atraients: el do de la fe que els permet creure fermament que són estimats com a pecadors i la gràcia sensible de l'agraïment per aquest amor. Però si ens atribuïm les gràcies atraients, llavors l'orgull espiritual profundament ocult que portem dins es desperta novament; tenim la impressió que en la vida interior hem assolit un gran progrés, que ja som capaços d'humiliar-nos en meditar la pròpia misèria, sense perdre per això la serenitat d'esperit.

Aquesta és una il·lusió molt perillosa. Quan Déu ens retiri aquestes gràcies atraients i nosaltres, amb igual intensitat tractem de reflexionar sobre la nostra misèria, podem conduir-nos a un esgotament psíquic extrem i caure en la desesperació en no trobar consol en ningú ni en res.

La nostra tendència a produir il·lusions és molt gran: quan en desapareix una, immediatament n'apareix una altra, i potser fins i tot diverses. Per això, posant-nos en la veritat davant de Déu, és millor reconèixer immediatament que per nosaltres mateixos mai no serem capaços de reconèixer la nostra misèria sense perdre al mateix temps la confiança que som estimats, tot i conservant la gratitud envers Déu pel seu amor.

3. PERQUÈ EL GRA VAGI MORINT GRADUALMENT

Durant el procés de les purificacions, l'ànima, en renunciar a recolzar-se en l'amor propi desordenat, gradualment va morint per a si mateixa i per a tot allò que no és Déu. D'aquesta manera comença a viure la unió transformant amb el seu Senyor i Redemptor, que de mica en mica es va convertint en el seu únic recolzament.

La purificació té un aspecte actiu i un altre de passiu, i tots dos haurien de tenir lloc d'una manera paral·lela. A través de la purificació activa, l'ànima tracta de seguir pas a pas el ritme de l'acció que Déu hi realitza. Gradualment Déu va prenent a les seves mans la direcció de la seva vida interior i pren a l'ànima la iniciativa, i així cada vegada més profundament l'abranda amb el foc transformant del seu amor.

Les engrunes espirituals

Un terreny important de les purificacions que el Senyor realitza és el del món de la nostra pregària. Si la pregària ens dóna una satisfacció interior i la impressió que resem bé, llavors l'oració esdevé per a nosaltres un recolzament humà. Quan algú viu emocionalment, la sensació de ser pobre d'esperit com el públicà, que només compta amb el Redemptor, en el fons d'ell mateix, es pot sentir posseïdor d'una "patent secreta" per atraure la misericòrdia de Déu; pot doncs, voler recolzar-se en aquesta riquesa. Només quan Déu comença a purificar-nos de l'orgull espiritual i a fer-nos vertaderament pobres, levant-nos les experiències emocionals sobre les quals anàvem construint la nostra pregària, llavors ens veiem forçats a confiar més en Ell que no pas en els propis sentiments.

D'aquesta manera, el nostre Pare que ens estima ens guareix de la il·lusió de pensar que som posseïdors de la nostra vida interior. De fet, la facilitat a l'oració no és un mèrit humà, sinó només un do d'Ell. La gràcia que és donada gratuïtament pot ser retirada en qualsevol moment: per aquest motiu hom no s'ha de sorprendre ni entristir-se. Quan Déu ens retira el confort espiritual que dóna la pregària recolzada sobre les emocions, ens vol obligar a fer l'**esforç** d'un més gran **acte de fe** i a buscar recolzament només en Ell mateix.

Aquesta pot ser una prova difícil: llavors veiem clarament que no som capaços de pregar. I com més convençuts estàvem que precisament sí que n'èrem capaços, tant més ens sentim com un ric desheretat, que fins aquell moment estava assegut davant d'una taula ben servida, abundant, i que ara ha d'acontentar-se amb les miserables sobres que cauen de la taula. Com la cananea, ha d'alimentar-se de les engrunes.

Precisament així ha de succeir en una certa etapa de la vida interior, hem d'alimentar-nos com d'engrunes d'oració, lluitant per romandre davant Déu amb l'actitud d'una confiada espera de la seva misericòrdia. No hem de tenir por de morir de fam. Déu vessa sobre nosaltres una infinitat d'engrunes espirituals, fins i tot quan no les percebem. N'hi ha tantes, que en tenim més que de sobres per satisfer totes les nostres necessitats espirituals. N'hi ha prou que ens posem davant de Déu com els indigents més pobres, bo i estenent les mans cap a Ell en un gest de captaire i que ho esperem tot d'Ell.

El nostre Salvador desitja que tractem de suplicar la misericòrdia, fins i tot quan considerem que això no té cap valor. De fet Déu és l'únic que coneix en realitat la nostra pregària. La percepció subjectiva pot ser enganyosa, com la satisfacció il·lusòria del fariseu, que pensava sortir justificat del temple.

Nodrint-nos d'engrunes d'oració, experimentant la pròpia indigència i veient clarament qui som per nosaltres mateixos, tractem de recolzar-nos en la veritat sobre aquesta misèria nostra i procurem esperar-ho tot del nostre Pare del Cel. Sense comptar amb cap mèrit nostre ni amb cap "capacitat espiritual", cal comptar només en la seva misericòrdia infinita, que ens purificarà de la tendència a recolzar-nos sobre el do de l'oració separat de Déu.

Un consell per saber com hem de pregar, poden ser les paraules de santa Teresa de l'Infant Jesús: *reconèixer que hom és no-res, i esperar-ho tot de Déu.*³¹ Aquestes paraules diuen que no tenim res fora de la nostra misèria; separats de Déu, tots els nostres recolzaments són una ficció. Per tant, ja que no tenim cap altre recolzament, recorrem a Jesús, el nostre únic mitjancer i advocat davant del Pare del Cel. La Petita Santa ens exhorta que, al més sovint possible, abandonem durant l'oració tots els recolzament il·lusoris – *reconeix que ets no-res* – perquè aquests només ens fan nosa en el nostre *esperar-ho tot* de Jesús.

Acorralats per Déu

A mesura que ens apropem a Déu, no canvia tan sols tota la nostra pregària, sinó també la nostra actitud envers les proves de fe que vivim. Al principi d'aquest camí, tractem d'adquirir la virtut de la humilitat amb el nostre propi esforç. Emprenem un treball interior, gràcies al qual aprenem a dominar-nos cada vegada millor. Llavors, davant les humiliacions a què ens enfrontem, ens comportem com si ja fóssim humils; neix en nosaltres una forma oculta d'orgull espiritual que resulta del fet d'haver-nos apropiat de la capacitat de controlar els reflexos del nostre egoisme.

Quan comencem a sentir-nos ja persones humils, el Senyor ha d'intervenir salvant-nos d'un creixement successiu de l'orgull espiritual. Llavors disminueix la nostra paciència i la resistència psíquica: qualsevol tensió, per petita que sigui, ens pren la pau interior i l'alegria. Quan Déu ens lleva la capacitat de dominar-nos, cada prova de fe s'acaba en una derrota; veiem que per nosaltres mateixos no som capaços d'assolir la humilitat.

Llavors tenim l'oportunitat d'adonar-nos que la nostra concepció sobre les proporcions entre l'acció de la gràcia de Déu i la nostra pròpia acció, era completament falsa; en el nostres esforços per ser humils ens recolzàvem excessivament en nosaltres mateixos i buscàvem massa poc el recolzament en Déu. Només l'obertura a la Seva acció pot fer que deixem de ferir els altres, amb la nostra força o bé amb la nostra tristesa.

El fet d'estar "acorralats per Déu" és una benaurança pels seus efectes benèfics, ja que ens permet veure que en nosaltres no hi ha cap bé sobrenatural i que només Déu ens pot salvar, a nosaltres i als qui ens envolten, de les conseqüències del nostre orgull que es posa de manifest. Llavors veurem que, si no supliquem la misericòrdia, el monstre de l'egoisme que dorm dins nostre, en qualsevol moment començarà a destruir tots els qui ens envolten, i el mal explotarà d'una manera il·limitada.

En aquest situació, l'única solució és clamar misericòrdia: *Jesús, uneix-te a mi, perquè només hi veig mal, en el meu interior. No sóc capaç de dominar-me. Si tu no t'uneixes a mi, em perdré completament i pecaré en tot moment.*

Nostre Senyor vol que prenguem consciència que només Ell, en unir-se a nosaltres, pot ser en nosaltres i per nosaltres³² humil, perquè per nosaltres mateixos, per les nostres pròpies forces, no assolirem cap humilitat. D'aquesta manera ens vol empènyer a la pregària i a buscar recolzament només en Ell. En això accepta que els nostres motius continuen essent egoistes: en efecte, només resem perquè veiem la devastació que fa al voltant nostre el mal que portem dintre, que ja no som capaços de dominar per les nostres pròpies forces.

³¹ SANTA TERESA DE LISIEUX, *Le carnet jaune, Veure Obres Completes*.

³² L'expressió "en nosaltres i per nosaltres" ha de ser compresa en el context de les paraules de Jesús adreçades a santa Margarita Maria Alacoque: "Jo vull que ja no visquis altra cosa que la vida d'un Home-Déu, és a dir, que visquis com si no visquessis, sinó que em deixis viure en tu. Perquè jo sóc la teva vida, i tu ja no viuràs sinó en mi i per mi, ja que desitjo que actúis com si no actuessis pas, sinó que em deixis actuar i operar en tu i per tu, deixant-me tenir cura de tot. Tu ja no has de tenir cap voluntat (o has d'actuar com si no la tinguessis), deixant-me voler en tu i per tu en tot. *Vie e Oeuvres de la Bienheureuse Marguerite-Marie Alacoque*, t.II, Publications du Monastère de la Visitation de Paray-le-Monial.

El que és important és que la nostra recerca de recolzament **en Ell, i només en Ell**, estigui **plena de determinació**. Aquesta apareix només quan, acorralats per les circumstàncies, deixem de comptar amb les nostres pròpies forces i ens sentim ben desvalguts davant del nostre propi mal.

Així doncs, no ens afligim quan veiem que disminueix la nostra capacitat de fer el bé i quan veiem que encara estem lluny del desitjat ideal de santedat. Per què contínuament ens volem demostrar a nosaltres mateixos i als altres, que la nostra situació és correcta, que finalment som capaços de fer quelcom, que malgrat tot som bons? Potser amb la nostra “bondat” tractem de merèixer l’amor de Déu? Que potser, volem rebre l’amor del Creador a canvi dels nostres èxits i de les nostres qualitats? De fet, l’únic intercanvi possible entre l’home i Déu és l’acolliment del seu perdó i de la seva misericòrdia, “a canvi” dels pecats i de la misèria que nosaltres li donem.

Les paraules de santa Teresa de Lisieux sobre el reconeixement del propi no-res i sobre la necessitat d’esperar-ho tot de Déu expressen aquesta veritat. Per tal que la puguem acceptar i rebre, Déu ens ha de purificar de l’orgull de la bona opinió de nosaltres mateixos - opinió que retorna contínuament, i de la nostra pretesa “perfecció”.

És l’orgull que fa que no s’hagi pogut fer realitat encara el bé que Déu desitja per a nosaltres i per al món. Ben mirat, l’única font de tot bé és precisament el nostre Creador; tanmateix, per causa del nostre orgull, ens hi girem d’esquena. En lloc *d’esperar-ho tot de Déu*, contínuament comptem amb nosaltres mateixos, ens recolzem en nosaltres mateixos i només creiem en nosaltres.

L’últim lloc

El procés de les purificacions espirituals és així de dolorós, precisament perquè va acompanyat de la manifestació de la veritat sobre el nostre orgull. Déu la descobreix gradualment, amb molta delicadesa. No obstant això, després de cada nou descobriment, podem experimentar rebel·lions dramàtiques del nostre egoisme. La causa principal de tots aquests turments és precisament **el dolor de l’orgull**, que protesta contra la descoberta veritat sobre nosaltres. Donem la culpa a tot el que ens envolta, a les circumstàncies, tractem de justificar-nos o bé busquem culpables d’allò que s’acaba de posar de manifest i tot això, precisament per tal de mantenir el nostre egoisme intacte dintre del possible.

El procés de les purificacions està descrit en les paraules de Jesús: “ – Si algú vol venir a mi, que es negui a ell mateix, que prengui la seva creu i que em segueixi!” (Mc 8, 34). Efectivament, cal negar-se a si mateix per sotmetre’s al procés de la purificació de l’orgull que prové de la bona opinió que hom té de si mateix. Això significa prendre la creu de la veritat sobre un mateix i imitar Jesús i, per tant, voler ser l’últim, **córrer cap a l’últim lloc a la terra**.³³

Jesucrist, essent el primer, va esdevenir l’últim dels últims. D’aquesta manera va mostrar quina hauria de ser la relació que tenim envers tot allò que ens ofereix l’esperit d’aquest món, incloent-hi l’aferrament a la nostra pròpia “perfecció”. Ell va prendre sobre si mateix la indignitat i el pecat dels nostres aferraments. Espera, però, que seguim el seu exemple, per beneficiar-nos plenament del sacrifici que va oferir per nosaltres. Espera que, per

³³ Carles de Foucauld, a les seves notes del recés a Natzaret, 5-15 de novembre de 1897, (*Écrits spirituels de Charles de Foucauld*, Paris 1957, p.56) escriu: “Ja que Déu ha aparegut com l’últim obrer...*Per a mi també cercaré l’últim lloc*, per ser petit també com el meu Mestre”. Aquesta confessió és com el ressò de la frase que li ha xocat. Ell va escoltar, poc després de la seva conversió, l’abril del 1887, durant una homilia del seu director espiritual, el pare Huvelin: Nostre Senyor, ha ocupat l’últim lloc fins a tal punt que ningú no l’hi podrà prendre. (M.Th. Louis-Lefèbvre, *Un prêtre: l’abbé Huvelin*. Paris 1958, p.183)

seguir-lo, acceptem de perdre-ho tot i a tothom, incloent-hi el convenciment orgullós que som bons i correctes.

Aquesta cursa per arribar a ocupar l'últim lloc a la terra ens ha de fer esdevenir, a la fi, persones que conscientment i lliurement adoptin l'actitud dels pobres d'esperit, que reconeixen que són no-res i que ho esperen tot de Déu. Només una persona així procurarà desitjar una cosa i prou: que sigui Crist, i no ella mateixa, qui visqui dintre seu.

Les proves que ens sobrepassen

Déu vol que nosaltres mateixos comencem a escollir la pobresa espiritual com un valor especial i com un do. Respectant la nostra voluntat, espera que li donem el nostre consentiment a la seva lliure intervenció en la nostra vida, sense traves, perquè pugui fer de nosaltres tot el que vulgui.

En la seva gran delicadesa envers el nostre egoisme, el Creador sovint ens posa davant del precipici, perquè ens puguem convèncer que no som capaços d'acceptar el total despullament. Quan això ens esdevé ben clar, immediatament redueix les seves exigències i ens despulla només en un petit grau.

En veure la nostra incapacitat per suportar certs turments, Nostre Senyor redueix la intensitat de les purificacions. Això, per a nosaltres hauria de ser un signe molt clar que contínuament ens resistim a l'actuació de la gràcia en la nostra vida. El motiu és la manca de confiança: la persona desconfiada tanca la porta del seu cor i no vol abandonar-se en tot a Déu.

Aquesta desconfiança és el nostre drama. Així doncs, cal que renunciem a la bona opinió que ens hem format de nosaltres mateixos, ens abandonem al nostre Pare tal com som. Cal que ens lliurem a Ell, com aquells que no han estat capaços de resistir a les proves de fe rebudes, perquè no han estat capaços de confiar en l'Amor més gran.

A la persona que, no se centra en si mateixa, li resulta molt més fàcil anar cap a la santedat. Veient el mal que hi ha en ella, implora la misericòrdia de Déu, sense saber si realment confia en el Creador i si li agraeix el seu amor. Llavors, pot aparèixer dins l'ànima com una certesa que Déu vindrà a salvar-la.

Davant d'aquesta certesa de fe, el Pare celestial sempre respon a la nostra súplica. Tanmateix, la seva resposta pot ser totalment diferent a la que la nostra raó esperaria. En la seva omnipotència, Déu pot servir-se de qualsevol instrument, que d'aquesta manera esdevé per a nosaltres un veritable recolzament que Ell ens ofereix. Perquè com diu la Sagrada Escriptura, si Nostre Senyor pot fer que "cridin les pedres" (Lc 19, 40), molt més podrà fer aquell miracle inconcebible de sortir a l'encontre dels nostres desigs.

El menyspreu envers l'aferrament a les il·lusions

Aquell qui vol buscar recolzament únicament en Déu, hauria de menysprear la pròpia tendència a recolzar-se en qualsevol realitat que no sigui Déu. En sentit pràctic val la pena seguir la indicació de sant Joan de la Creu, que sense miraments diu que cal tenir menyspreu de si mateix i de tots els afers propis.³⁴ Com més grans són els dons que Déu ens atorga, més cal menysprear la pròpia tendència a recolzar-nos-hi, com si fossin Déu per nosaltres mateixos.

Aquí es tracta sobretot de la tendència a basar el nostre estat d'ànim, la nostra autosatisfacció, en allò que Déu, per mitjà de la seva gràcia, realitza en nosaltres mateixos o en el nostre entorn més proper. Va bé d'adonar-se i de veure amb quina facilitat es desperta en

³⁴ SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo*, 3, 9, 3.

nosaltres una **satisfacció oculta** quan algú proper esdevé millor persona, o s'apropa a Déu. És realment ridícul, però, que fins i tot siguem capaços d'apropiar-nos dels misteris de l'actuació de Déu en l'ànima humana i de construir-hi a sobre un altar per al nostre propi "jo".

La persona que menysprea la seva pròpia tendència a recolzar-se en els dons de Déu té, per si mateixa, la inclinació a recolzar-se **directament** en Déu, a través de la fe i la pregària. Per tal de satisfer la necessitat natural de seguretat, recorre al seu Pare del Cel, constantment el busca i vol adherir-s'hi. També sap mantenir una distància adient envers tot allò que Déu li dóna. Acull cada do amb agraïment i se n'alegra; tanmateix, no construeix sobre aquests dons el seu sentiment de seguretat. Sap que el fet de recolzar-se sobre els dons de Déu és quelcom que desperta orgull, i Nostre Senyor s'hi haurà d'oposar.

Per nosaltres mateixos mai assolirem aquesta actitud de menyspreu envers tots els recolzaments il·lusoris. Només podem reconèixer aquesta veritat sobre nosaltres: que ens **aferrrem a tot** allò on es poden recolzar la nostra raó, memòria i experiència.

El menyspreu dels miratges dels recolzaments és el resultat d'una actuació molt particular de la gràcia de Déu. Només gràcies a això podem veure els nostres recolzaments il·lusoris tal com són en realitat; altrament, continuaríem aferrant-nos a les il·lusions i a les aparences.

És important que procurem aprofitar aquesta gràcia de la millor manera possible, cada vegada que ens sigui donada. D'això en depenen molts esdeveniments a la nostra vida: Déu ens ho pot donar tot, si menyspreem la nostra tendència a buscar la il·lusió de recolzar-nos en allò que rebem.

De fet, Ell mateix és la Veritat i estima la veritat en nosaltres.

Quarta Part

DÉU, L'ÚNIC RECOLZAMENT

Viu de tal manera com si no hi hagués ningú més en aquest món,
només Déu i tu, de manera que el teu cor no
es deturi en res que sigui humà.

Sant Joan de la Creu, Doctor de l'Església,
(Puntos de Amor, 61, 4. Avisos y sentencias)

La vida de l'home és un diàleg constant amb el Creador, diàleg que ens condueix vers la veritat. I la veritat, independentment de si ho reconeixem o no, és que som només criatures que tenim per capital la seva indigència; som pecadors pecadors, que com a única riquesa tenen la misèria espiritual. Déu desitja que, havent reconegut aquesta veritat, col·loquem la nostra indigència davant la seva omnipotència, i la immensitat de les nostres infidelitats davant la seva misericòrdia infinita.

Tenim cap altra sortida? De fet, en nosaltres mateixos no hi ha cap recolzament. Únicament podem agafar la mà del Creador, és a dir, de la seva omnipotència i del seu amor infinit, perquè es realitzi aquest admirable esponsor extraordinari, la perspectiva del qual Ell posa davant nostre: l'esponsor del no-res humà amb el Tot de Déu, que desitja lliurar-se a l'home sense reserves, transformar-lo i omplir-lo amb la felicitat de Déu mateix.

1. TROBAR DÉU EN TOT

Tot el que Déu va crear està penetrat del seu alè, de la seva voluntat i de la seva acció. Per l'acte mateix de la creació, i per mitjà del disseny concret que vinculà a cada cosa, el Creador és present en el món que ens envolta, en els animals, plantes i coses; però, és present d'una manera particular en els éssers dotats de raó, en els quals roman com en el seu temple. Tot el món creat compleix la voluntat de Déu. La creació és plena de la seva presència, que pot convertir-se per al pobre d'esperit, en un veritable recolzament. De la mateixa manera, els esdeveniments que ens han de dirigir cap a Déu i dur-nos a la unió amb Ell, segons el seu propi disseny, també estan penetrats del seu amor.

Sortint a l'encontre de la Presència amorosa

Si veiéssim el món amb els ulls de la fe, ens fixariem que el Creador és present en tot i que aquesta presència és la presència de l'Amor; aquest és el nostre únic i autèntic recolzament. A l'Areòpag d'Atenes, l'Apòstol sant Pau parlà de la presència de Déu que impregna el món sencer: "Ja que en Ell vivim, ens movem i som" (Ac 17, 28).

Si recordéssim aquesta veritat fonamental de la nostra fe, procurariem adoptar en la nostra relació amb el món una actitud de pregària, glorificant Déu, omnipresent en tota la creació.

En què consisteix aquesta actitud?

Nostre Senyor espera que, mitjançant l'ús dels objectes, sortim a l'encontre dels projectes i dissenys que Ell ha vinculat a cada cosa. Llavors, quan agafem un llapis o un bastó, o quan posem les mans al volant d'un vehicle o en un teclat d'ordinador, ens esforcem a utilitzar cada instrument d'acord amb la voluntat d'Aquell que ho ha creat.

Hauríem d'estar a l'aguait, a fi de no abusar de la presència de Déu, que és a prop nostre. Totes i cadascuna de les nostres ocupacions haurien d'estar entrelligades als dissenys del Creador de tal manera que no ens servíssim ni del nostre coneixement ni de les nostres aptituds ni de res en contra de la seva voluntat.

D'aquesta manera a cada instant podríem alabar Déu present en el món; i tot el nostre entorn esdevindria per a nosaltres ple de la seva **Presència amorosa**. El progressiu aprofundiment de la consciència de la presència i actuació de Déu en el món introduiria en la nostra vida pau i harmonia i ens ajudaria a trobar el recolzament en Ell mateix.³⁵

Jesucrist digué de si mateix: "El meu aliment és fer la voluntat del qui m'ha enviat" (Jn 4, 34). L'aliment enforteix: per això és un recolzament. Aquesta confessió de Crist indica que si busquem la voluntat de Déu lligada a cada cosa podem retrobar, cada instant de la nostra vida, el recolzament autèntic i més segur.

La presència que exigeix una resposta

Quan l'home veu Déu, quan reconeix la seva presència en el món, no pot romandre indiferent. Cal que faci una elecció: seguir-lo a Ell o girar-li l'esquena. Potser és per la nostra manca de fe que Déu ens oculta la seva presència quotidiana. Potser si estiguéssim davant d'Ell cara a cara, seria molt gran el risc de donar-li l'esquena i de fugir definitivament pels nostres propis camins.

³⁵ "Tot ens encamina cap a Ell, les flors que creixen ran del camí no captiven els nostres cors, les mirem i les estimem, perquè ens parlen de Jesús, de la seva força, del seu amor, però les nostres ànimes en resten lliures". SANTA TERESA DE LISIEUX, *Oeuvres Complètes*, CERF/DDB 1992, p 475-477.

Déu desitja que, en veure la seva presència en nosaltres mateixos i en el món que ens envolta, procurem respondre a aquesta presència; I seria ben diferent la nostra relació amb les coses, les plantes, els animals, i especialment amb els altres. Sant Bernat diu clarament que la presència de Déu en les persones té un caràcter particular: “Déu és present en les criatures irracionals de tal manera que no el poden comprendre. En canvi, els éssers dotats de raó poden arribar-hi pel coneixement, però només els bons hi arriben per l’amor³⁶.”

Si recordéssim aquesta presència particular de Déu en cada persona, per respecte a ella, no tractaríem de manipular-la ni d’esclavitzar-la. Tampoc voldríem retre homenatge d’idolatria als altres. Tement de crucificar Crist present en el proïsme, evitaríem de recolzar-nos en les persones més del que ho permet el disseny de Déu: sabríem que comptar amb el recolzament d’alguna persona, independentment de Déu, és un absurd que ofèn el Creador.

La presència de Déu en cada home fa que, fins i tot els pecats del proïsme poden esdevenir plens de significat per a nosaltres. Potser és per això que som conscients d’alguns pecats de les persones més properes. És perquè hi vegem el missatge de Déu **per a nosaltres**, i perquè nosaltres mateixos ens convertim, perquè, amb humilitat, reconeguem el **propri mal** i, amb contrició, ens adrecem vers la misericòrdia divina.

Déu present en els esdeveniments

La presència de Déu la podem percebre tant en els esdeveniments importants com en els insignificants, tant en els favorables com en els difícils d’acceptar. En el llapis que s’ha trencat precisament en aquest instant; en un camí pla en què ensopeguem i caiem; en una conversa amb algú que ens escolta amb atenció, així com amb una persona tancada a les nostres paraules. Podem trobar Déu tant en la malaltia d’un fill com en la proposta d’una feina interessant, en un terratrèmol, així com en fèrtils camps de blat.

Per això sovint hauríem de preguntar-nos: què desitja Déu amb això? Per què parla precisament d’aquesta manera? Si rebem la gràcia de trobar una resposta adient, llavors ens podem obrir més plenament a la presència de Déu i sortir a l’encontre dels dissenys del Creador vinculats a diversos esdeveniments.

En l’Antic Testament es narra la història de Josep, que va ser venut pels seus germans a l’Egipte. Quan va ser allí, Déu va parlar al faraó a través de diversos fenòmens que tenien lloc en la naturalesa: set anys fèrtils i set anys de sequera. Gràcies a aquesta actuació del Creador, Josep va poder jugar un paper singular en relació amb la seva família i el seu poble.

L’actuació de Déu és molt forta en tota la història d’Israel, en els esdeveniments que havien de sotmetre el poble escollit a proves perquè pogués esdevenir poble de Déu, que pertany vertaderament al Senyor. El camí dels israelites en el desert, és ple de la presència de Déu en fenòmens extraordinaris: en la columna de foc, en la terra que es va obrir per empassar-se els rebels, en el manà que queia del cel, etc.

Tanmateix, el Creador és present, no només en els esdeveniments sobrenaturals, sinó també quan actua d’una manera imperceptible, com quan s’amaga rera del vel de les lleis de la naturalesa. Els moviments dels estels en el cel estan plens de la seva acció, tot el cosmos ha estat sotmès a la seva voluntat. Déu, a cada instant, intervé en el món que ens envolta, sosté la seva existència i influència, tot el que s’esdevé.

Un reflex d’aquesta veritat el podem trobar en el Salm 139:

On aniria lluny del teu esperit?

On fugiria lluny de la teva presència?

Si pujava dalt al cel, hi ets present,

Si m’ajeia als inferns, també t’hi trobo.

³⁶ SANT BERNAT DE CLARAVALL, *Oeuvres Mystiques, Paris, Seuil, 1953, 932.*

¿Provaré de prendre les ales de l'aurora?
¿aniré a viure a l'altre extrem del mar?
També allà les teves mans m'hi portarien,
També allà m'hi vindrien a buscar.

(Salm 139, 7-10)

Déu sosté la nostra vida cada instant. De fet, cap home pot allargar la seva estada a la terra ni un instant: és Nostre Senyor qui decideix quan morirem. Tots els tractaments existents, els medicaments, les tècniques per operar estan penetrats del poder omnipotent de Déu. Fou gràcies a Ell que varen ser descobertes i és Ell qui fa que en un cas concret resultin eficaces, i en altres no. Per això, en sotmetre'ns a un tractament per guarir una malaltia, o fins i tot quan prenem un analgèsic comú contra el dolor, hauríem de pregar perquè Déu vulgui vincular-hi la seva gràcia; sense aquesta cap remei no pot ser eficaç.

En cada situació – fàcil o difícil, agradable o dolorosa – el nostre recolzament pot ser Déu que hi és present a través de la seva voluntat. En recolzar-nos-hi, cooperem amb la **gràcia del moment**, gràcies a la qual la nostra vida pot esdevenir cada vegada més harmoniosa, pot conduir a la unió de la nostra voluntat amb la voluntat de Déu, pot santificar-nos.

El temple de la nostra ànima

Gràcies a la col·laboració amb la gràcia, podem començar a trobar la presència de Déu, no només en el món exterior, sinó també en el nostre interior, on l'Esperit Sant hi ve com el *dulcis Hospes animae* (dolç hoste de l'ànima). Sant Tomàs d'Aquino escriu sobre la presència de Déu: "A part de la forma comuna i general segons la qual Déu és present en tot per mitjà del seu ésser, del seu poder i de la seva presència, existeix encara una altra forma particular, pròpia exclusivament dels éssers racionals, en qui Déu roman com a **conegut en qui coneix i estimat en qui estima**.³⁷ I ja que la criatura racional pot elevar-se a Déu amb el coneixement i l'amor i així arribar fins a **Ell** mateix dintre de si mateix, en virtut d'aquesta relació especial, no només es diu que Déu **és** en l'ésser racional, sinó que hi **habita** com en el seu temple."³⁸

No hi ha manera de concebre plenament què vol dir que el Creador omnipotent **habiti** en l'ànima de l'home. Per aproximar-nos-hi, encara que sigui una mica, podem servir-nos de les imatges. Sant Basili descriu l'ànima habitada pel dolç Hoste com un ferro submergit en el foc d'una foguera: "Així com el ferro que està no perd la seva naturalesa en el foc, sinó que incandescent per la violència del foc adopta d'alguna manera la seva naturalesa - el seu color, la seva temperatura, i la seva actuació certament esdevenen com les del foc - així mateix les facultats de l'ànima, per la unió amb Aquell que és la santedat mateixa, es santifiquen i divinitzen."³⁹

Proves del seu amor

El nostre recolzar-nos en Déu pot ser superficial i fins i tot aparent quan es tracta d'una construcció mental i prou, una convicció teòrica que no té cap influència en la pràctica de la vida.

D'alguna manera en el procés de les purificacions, Déu aixeca el teló: descobreix tota la hipocresia de la nostra aparent vida de fe, esperança i caritat. Llavors, cada vegada més sovint, ens fallen els càlculs humans i gradualment tot en la nostra vida esdevé imprevisible,

³⁷ En negreta a la redacció original

³⁸ STh, qu.XL111, a.3.

³⁹ BASILE DE CESAREA, *Contra Eunome*, Paris, p. 153, 155.

de manera que puguem veure tant els nostres esclavatges com la nostra manca d'abandó en el seu amor paternal.

De fet, malgrat que rebem recolzaments divins com a regals, en la nostra vida contínuament ens abandonem a les nostres pròpies possibilitats, talents i intel·ligència o al tracte i relacions amb els altres. Permanentment oblidem que els recolzaments que ens han estat donats durant un cert temps no poden ser la nostra esperança, sinó tan sols el seu Dador.

L'altre extrem que ens amenaça és el fet de menysprear allò que Déu ens dóna i els intents heroics per "no recolzar-nos en res". De fet, el nostre Pare que ens estima vol que els recolzaments que rebem en situacions concretes siguin una ajuda per a nosaltres. Rebutjar aquests recolzaments podria ser expressió d'un rebuig orgullós de la seva mà i de voler aspirar "heroicament" a la santedat per un camí propi, pel camí d'anticipar-se a l'actuació de la gràcia.

Quan experimentem diversos turments cal que sempre tinguem davant dels nostres ulls noves proves de la misericòrdia de Déu envers nosaltres. Proves d'això en són: el fet que vivim, que podem pensar, alegrar-nos, mostrar sol·licitud i agraïment als altres. Tot el bé que experimentem és un prova de l'Amor de Déu – de l'amor incondicional ple de perdó és també un recolzament que Ell ens dóna.

A través dels seus dons Déu ens dóna en essència a si mateix com un recolzament. La bellesa del món que ens envolta, el bé que experimentem per part dels altres, com també els nostres propis valors i capacitats, no són altra cosa que una forma de la seva presència en la nostra vida. Tanmateix, el nostre cor ha estat creat per a recolzar-se només en Ell i no en els seus valors. Cada do ens és donat per dur-nos a la unió transformant en l'amor.

2. EL COR HUMÀ RECOLZAT EN DÉU

En la vida interior, Déu esdevé progressivament un recolzament, en la mesura que els altres ens han decebut, i en la mesura que experimentem la pròpia feblesa. Les situacions dels despullaments ens empenyen cada vegada més que ens fem petits davant de Déu, a lliurar-li el timó de la nostra vida, creient ben convençuts que, de fet, tot depèn d'Ell.

Aquest és el camí que mena a la pau interior, l'harmonia i la llibertat. És en aquest camí que pot néixer també en nosaltres, el desig de viure en la veritat: ja que realment Déu ho és tot, llavors jo vull reconèixer i viure el fet que és a Ell a qui tot ho dec.

Viu com si tot depengués d'Ell

Malgrat que fórem batejats i que ens considerem creients, diàriament vivim recolzant-nos, no en Déu, sinó en nosaltres mateixos. Tàcitament suposem que en gran mesura tot depèn de nosaltres i de les lleis naturals que governen el món i que coneixem prou bé. Reflexionem sobre diversos assumptes, traiem conclusions i planifiquem el futur, oblidant-nos totalment de Déu. Ens comportem com si nosaltres mateixos fóssim déus que tenen la possibilitat de crear el món i de dirigir els esdeveniments d'acord amb la nostra voluntat; construïm l'**imperi dels recolzaments humans** i volem governar-los per nosaltres mateixos.

De fet, hem de viure **com si** tot depengués de nosaltres mateixos, però recordant al mateix temps que en realitat tot depèn de Déu. Les paraules "com si" determinen l'actitud apropiada del cristià envers tot allò que fa, planifica i es proposa.⁴⁰ Quan aquesta noció desapareix, llavors també oblidem que en essència tot depèn de Déu, que està present en la nostra vida a través de diversos esdeveniments i per mitjà de tota la realitat que ens envolta. No obstant això, Ell només està present en el moment present, en la nostra actualitat. El futur sempre és tan sols hipotètic, fins que Déu no en faci el present real del dia de demà.

Si miréssim el món amb els ulls de la fe, veuríem que en la nostra manera de pensar sobre el futur, únicament és real allò a què Déu vol vincular la seva gràcia, allò que desitja realitzar d'acord amb la seva santa voluntat. Els plans i propòsits que ens absorbeixen tant, són tan sols recolzaments inútils i il·lusoris, mentre el Creador de l'univers no vulgui fer-los una realitat. El fet de fer plans, com si el futur depengués de nosaltres, pot dir-se que és un joc de malabars amb il·lusions, independentment de la justícia dels nostres arguments i hipòtesis, humanament parlant. Si recordéssim que tot depèn de Déu, llavors, en lliurar-nos a la realització de diversos plans i propòsits, hi guardariem la **distància necessària**, la relació adient amb els recolzaments humans.

¿És que el cristià pot per si mateix alliberar-se dels recolzaments il·lusoris? Certament no, perquè ja que ha de viure com si tot depengués d'ell, d'alguna manera està obligat a moure's en el cercle de les il·lusions. Tanmateix, és important d'anomenar-les pel seu nom, tant davant de si mateix com davant de Déu.

Els únics recolzaments veritables són aquells amb els quals el Creador vincula la seva gràcia. Tots els recolzaments, en què Déu no és present, esdevenen una pura quimera, unes il·lusions i prou. S'assemblen a un compte d'un banc que ha fet fallida: de què serveix que hi tinguis milions, si el banc ja no existeix?

⁴⁰ "Pregueu com si tot depengués de Déu i trebal·leu com si tot depengués de vosaltres". *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2834.

Entre el “no-res” humà i el Tot de Déu

En descriure el camí de l'ànima envers la unió amb Déu, sant Joan de la Creu parla de la necessitat de guardar distàncies envers els recolzaments il·lusoris: “Per venir a ser-ho tot, no vulguis ser quelcom en res.”⁴¹ Si realment hem d'unir-nos amb Déu, si hem de *ser el tot*, no val la pena *ser quelcom en res*, en allò que és només una il·lusió. I tot el que ens envolta serà únicament un recolzament il·lusori, si Déu no hi vincula la seva gràcia.

Sant Joan de la Creu parla tot seguit sobre les condicions necessàries per tendir vers la unió: “quan t'atures en quelcom, deixes de llençar-te al tot. Perquè per a venir del tot al tot, has de negar-te del tot en tot.”⁴² Quantes vegades pensem sobre els nostres recolzaments psíquics o materials, com si fossin realment permanents i immutables?... És sobre aquesta estabilitat que fonamentem l'amistat, l'amor i també el nostre recolzar-nos en nosaltres mateixos. Suposem que **podem comptar** amb nosaltres mateixos o amb altres persones. Mentre que sant Joan de la Creu diu que quan construïm la nostra vida, encara que sigui en un cert grau, sobre els recolzaments il·lusoris, quan *ens hi aturem*, llavors deixem de *llançar-nos al Tot*, és a dir, a Déu. Llavors hem de viure com si ens poguéssim recolzar sobre nosaltres mateixos o en els altres, però recordant que l'únic recolzament real per a nosaltres, és Déu.

Fins i tot si trobéssim realment un recolzament psíquic tan profund i segur, que ens fes la impressió que posseïm el millor que hi ha en el món, hauríem de seguir les advertències de sant Joan de la Creu: “i quan ho tinguis tot, has de tenir-ho sense voler res; perquè si vols tenir quelcom en tot, no tens pur en Déu el teu tresor.”⁴³ Cal que aprofitem cada do de Déu, fins i tot aquell que ens sembli que ho és *tot*, conservant la llibertat del cor i sense centrar el nostre desig sobre el recolzament que hi trobem. Nostre Senyor és un Déu gelós i no compartirà el nostre cor amb cap ídol.

Comptant únicament amb el Redemptor, el pobre d'esperit no desitja poder-se recolzar en algú ni en res fora de Déu. Cada dia implora misericòrdia al Senyor, perquè aquesta súplica és la seva única forma de viure en presència de la seva pròpia negror espiritual, que cada vegada veu més clarament en si mateix. Aquest estat el descriu sant Joan de la Creu fent ús de la imatge del foc que consumeix la fusta. El foc material, en abrandar la fusta, primerament la comença a assecar, després la va “ennegrir, fosca i lletja, fins i tot pudor.”⁴⁴

No tinguem por que, semblantment al que s'esdevé a la fusta cremada en el foc, esdevinguem cada vegada més negres. La nostra por resulta del fet que voldríem ser útils com els trossos de fusta amb els quals es poden fer objectes diversos, que ens poden ser necessaris. Ens espanta la perspectiva de perdre la bona opinió de nosaltres mateixos i d'esdevenir cendra negra, inútil; és per això que tenim por de submergir-nos en el foc de l'amor de Déu.

En la mesura que els sants es van unint a Déu, descobreixen en si mateixos la horrorosa imatge de llur misèria, descobreixen que en essència són no-res. Una de les manifestacions d'aquesta misèria humana és precisament el fet de buscar recolzaments il·lusoris i de fugir de Déu, l'únic recolzament vertader. La llum de la gràcia divina, en penetrar l'home, li mostra molt clarament els diversos mecanismes d'aquestes fugides. Mostra que estan íntimament vinculades a la vida quotidiana i que és difícil alliberar-se'n.

Si Déu ens “acorrala” amb la consciència de la feblesa psicològica i de la indignència, així com amb esdeveniments que ens mostren que som incapaços de ser humils, llavors, ens empeny a demanar, a suplicar la unió amb Ell. I quan això s'esdevé, la fusta de la nostra

⁴¹ SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo* 1, 13.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ SANT JOAN DE LA CREU, *Noche oscura*, 2, 10, 1.

ànima és penetrada pel foc de l'amor de Déu. El procés d'abrandar la fusta" s'intensifica tot deixant al descobert la negror de la fusta carbonitzada i fent-nos cada vegada més febles i desvalguts i per tant, novament "obligats" a adherir-nos a Nostre Senyor.

El pobre d'esperit, quan implora la misericòrdia, no sap quanta almoïna de Déu rebrà.⁴⁵ Tampoc no sap, de què o de qui se servirà el Salvador per a sostenir-lo. Només sap que ho ha d'esperar tot de Déu, perquè Ell és el seu únic recolzament.

La unió transformant a què hem estat cridats és la trobada de l'home amb Déu, en què el "no-res" humà ja no oposa més resistència i es deixa consumir pel Tot de Déu.

Témer Déu i no pas els homes

Aquells que s'han unit plenament amb Déu són els sants. El seu recolzament més segur el troben en el compliment de la voluntat de Déu, que esdevé l'objectiu i el sentit de llurs vides. El mateix podria ocórrer amb nosaltres, si en allò que fem ens recolzéssim en Déu. Malauradament, quan emprenem les accions que Déu espera de nosaltres, fàcilment ens deixem portar pel desànim, caiem en el dubte i la confusió.

La causa més important de la manca de perseverança en el compliment de la voluntat de Déu és el fet de recolzar-se en un mateix i de mirar el món com si Déu no existís. Això és una temptació diabòlica, expressada en les paraules: "sereu com déus" (cf. Gen 3,5), que significa que, semblantment als primers pares, volem actuar segons la nostra pròpia voluntat, sense preguntar sobre els plans del Déu totpoderós.

Si realment creguéssim en l'omnipotència de Nostre Senyor i en el fet que precisament Ell mateix, i ningú més, decideix sobre els destins del món i sobre la nostra vida, llavors comptaríem només amb Ell. També ens adreçaríem a Ell en tot moment, a través de la pregària i per una súplica plena de determinació.

Precisament Déu és totpoderós: tot depèn d'Ell. És a Ell a qui devem el nostre respecte, a qui hem de donar glòria i homenatge: allò que s'anomena el **temor de Déu**. Quan en nosaltres aquest temor no hi és, llavors donem excessiva importància, veneració i respecte a coses, a situacions i a circumstàncies que, davant l'actuació de Déu, són secundàries. Temem les persones i les regles establertes pels homes, i consegüentment tendim a pensar que aquestes són, les que governen el món, en lloc de témer únicament Déu, sense la voluntat del qual, res no pot succeir.

Precisament és d'aquest «temor humà» d'on resulten la nostra confusió i el nostre desànim davant les circumstàncies adverses i els vents contraris que ens dificulten assolir la nostra fita. Oblidem, amb això, que només hi ha dues possibilitats: o bé Déu vol aquestes circumstàncies, per motius que no cal que nosaltres compreguem, o si més no les permet.

Deu voler mostrar fins a quin punt ens manca la fe? La nostra relació amb les persones i amb les "regles del joc" que creen és, tanmateix, un cert tipus d'idolatria. O bé els tenim una por exagerada o bé les adorem d'una manera desenfrenada, menyspreant al mateix temps Déu Totpoderós. Si els nostres cors estiguessin plens del temor de Déu, si en cada circumstància busquéssim el recolzament en Nostre Senyor i Creador, llavors naixeria en nosaltres la distància envers tots els càlculs il·lusoris de la raó no il·luminada per la fe.

⁴⁵ "L'home és un captaire de Déu", diu el *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2559.

La saviesa de la fe

Si la fe fos realment el nostre recolzament, sabríem que no hi ha problemes sense solució i, per tant, no hi ha motius per cedir al desànim davant les circumstàncies desfavorables. Sabríem, doncs, que és suficient reconèixer amb contrició que no busquem recolzament en la voluntat de Déu i en el seu amor per rebre en nosaltres noves forces divines per actuar.

Sant Joan de la Creu, en els seus escrits, dedica a la fe l'espai més gran. La fe és el mitjà més important per buscar recolzament en Déu i unir-s'hi. El Doctor místic fa que ens fixem en el fet que quan l'actuació natural de la facultat de la raó és penetrada per l'actuació de Déu i és sotmesa a Ell, llavors es converteix en fe, la qual ens permet recolzar-nos en el poder i l'amor infinits del Creador.

Sovint participem en la santa Missa i rebem el Cos de Crist; hem experimentat molts signes de la presència i del poder de Déu. Som testimonis del Senyor, que moltes vegades passa ben a prop nostre, i contínuament ens comportem com si no veiéssim res i no experimentéssim res. Cada vinguda de Déu és una crida que Ell ens fa a nosaltres, gent de poca fe: *«Per què dubtes? Ja és hora, que reconeguis amb contrició que penses i actues com si Jo no existís. No te n'oblidis: JO SÓC»*.

Què representa tota la força i el poder d'aquest món, que **no és**, davant de Déu, que és l'únic que pot dir de si mateix JO SÓC?⁴⁶ I si això és així, llavors, per què ens preocupem i ens desanitem? Això no és només una estupidesa, sinó que també és una ofensa a Déu: és tractar a AQUELL QUE ÉS com si estigués desvalgut davant del poder d'aquest món. Déu, que es va deixar crucificar per l'home, va donar d'aquesta manera una expressió de força que “es mostra perfecta en la feblesa” (2Cor 12, 9). Tota aquesta feblesa amb què topem en nosaltres mateixos i en el món que ens envolta està impregnada de la força de Déu, força que sempre i a tot arreu constitueix un recolzament per a nosaltres. **Aquesta força vol revelar-se en el món**, malgrat que aquest sembli totalment dominat pels respectes i les regles del joc humans.

És difícil de comptar que ens alliberarem completament del “temor” humà, que de fet és la nostra segona naturalesa. Tanmateix, és important tractar la nostra tendència a recolzar-nos en el sistema de càlculs humans amb una certa ironia, i mirar-la amb una certa distància. Així podrem aprendre a burlar-nos del que pot anomenar-se “estupidesa de la incredulitat”, que posseeix la terrible eficàcia de limitar l'acció de Déu. Quantes obres meravelloses i plans de Déu es perden a causa d'aquesta estupidesa nostra?

L'única salvació és portar als peus de Jesús “l'estupidesa de la incredulitat” i llavors implorar que s'uneixi a nosaltres, homes que per la nostra poca fe limitem les grans obres de Déu. Llavors, Ell podrà venir i, penetrant els nostres pensaments i la nostra voluntat, prendrà a les seves mans el govern de la nostra vida. El Creador fa dependre la seva voluntat de l'actitud interior de l'home: és per això que aquesta pregària és l'única oportunitat perquè deixem de posar límits a la seva omnipotència.

⁴⁶ Quan Moisès demanà a Déu que li digués quin és el seu nom, Déu respongué: JO SÓC EL QUI SÓC. Segons la interpretació que predomina, aquest nom designa que Déu és aquell que fa que qualsevol cosa s'esdevingui o que existeixi, és a dir, que Ell és Creador i és Ell qui mou tots els fils de la història, és el Senyor de la història. Els Israelites, en trobar Déu en la natura i en la història, confessaven llur fe en Ell com Aquell qui ha creat tot l'univers, qui els va escollir per a ser poble de l'aliança i qui dirigeix el destí dels homes (*Names of God*, dins de Paul J. Achtemeier, *Harper Collins Bible Dictionary*).

Lliurar el «timó» de la nostra vida

En el període de les purificacions, Déu ens parla sobretot a través dels esdeveniments quotidians i de les situacions en què no podem recórrer a esquemes i regles de comportament anteriors, quan el timó de la nostra vida era completament a les nostres mans. És com si Déu pertorbés l'ordre que havia establert fins llavors, i fes que les solucions que fins aquell moment eren adients, en aquesta nova etapa esdevinguessin inapropiades.

La gràcia construeix sobre la naturalesa, tanmateix, l'ordre de la fe és més important que l'ordre natural. El de la fe serveix perquè es realitzi la nostra unió amb Déu, condueix al fet que ja no siguem nosaltres que dirigim la nostra vida, sinó que Crist visqui en nosaltres (cf. Ga 2, 20). Déu, que desitja ensenyar-nos a sotmetre'ns contínuament a les inspiracions de l'Esperit Sant i a estar atents a la seva acció, ha de destruir l'ordre vigent perquè no ens hi recolzem massa, perquè estiguem oberts a la **gràcia del moment** i perquè permetem que sigui Ell qui ens guiï amb la seva inspiració.

Aquest "lliurar el timó" pot ser quelcom molt difícil per a aquells que s'han habituat a planificar i a organitzar-ho tot per si mateixos. És clar que si Déu ens il·lumina amb la llum de la fe, veurem ben clarament que no correm cap risc. Tan avui com abans, **estem amagats en els braços de Déu.**

D'això ens parlen les paraules plenes, commovedores i conservades per la tradició de Nostra Senyora, la Verge de Guadalupe. En aparèixer-se l'any 1531 a sant Joan Diego, un indi que s'havia convertit al cristianisme, Marià l'exhorta que tot i la difícil situació en què es trobava, es recolzés en Ella enterament: « Escolta'm i comprèn bé, el més petit dels meus fills, que res no atriboli el teu cor ni t'espanti (...) Que no sóc aquí, jo, que sóc la teva Mare? ¿No estàs sota la meva protecció, sota la meva ombra i recer? No sóc, jo, la font de la teva joia? Que no et trobes sota el cau del meu mantell, a la cruïlla dels meus braços? Què més pots desitjar?

Totes les dificultats seguiran essent quelcom feixuc per a nosaltres mentre, creient en nosaltres mateixos, busquem i comptem amb els recolzaments humans. Els braços de Maria, on podem trobar la seguretat i la felicitat, són, de fet, els braços de Déu, que és qui omple plenament Aquella que l'Església anomena recipient de l'Esperit Sant.

3. Tan sols Déu basta

L'home pobre d'esperit i humil no busca recolzaments en el món que l'envolta ni en si mateix. La seva visió de la realitat és diferent, perquè busca recolzament en una altra cosa. La pobresa espiritual i la humilitat de la pregària condueixen l'home a presentar-se davant de Déu, com un captaire que no té res, fora d'Ell.⁴⁷ Aquest captaire de Déu no té problemes il·lusoris, no busca recolzaments il·lusoris. En realitat, l'únic que li interessa és el Regne de Déu.

Perquè puguem arribar a aquesta actitud, cal que siguem abrandats amb la Flama del foc de Déu, que consumint en nosaltres les il·lusions, ens protegirà de les ferides que en resulten. Però, sobretot, eliminarà els obstacles per a la unió, la unió amb Aquell que amb el seu amor és capaç de satisfer tots els anhels humans. Perquè Ell, tanmateix, aquest grapat de cendra que és l'home, l'ha estimat fins a tal extrem, que a través de la unió transformant vol introduir-nos en un món inimaginable del qual no en tenim ni la més mínima idea: el de la felicitat divina.

La pregària del captaire

En la pregària del Pare Nostre, Jesús mateix ens deixà una anàlisi insòlita de l'actitud adient envers Déu: l'actitud del captaire, de l'home que fora de Déu no té recolzaments de cap mena.

Pare Nostre que esteu en el cel, sigui santificat el vostre nom. Vingui a nosaltres el vostre Regne. Faci's la vostra voluntat, així en la terra com es fa en el cel. Amb aquestes paraules, el captaire de Déu implora el Creador, el seu Pare que està en el cel. En recórrer a Ell d'aquesta manera, vol honrar la grandesa del Senyor de la Creació i demanar el que és més important per a l'existència del captaire. Efectivament, les peticions del captaire defineixen la seva relació amb Déu i la jerarquia que ha instaurat pels problemes de la seva vida.

Santificar el nom del Senyor, donar-li l'honor i la glòria que se li deuen, agenollar-se en sentir aquest Nom, això no deu ser submergir la vida en l'esperit del cel? Demanar que vingui a nosaltres el seu Regne, no és potser suplicar perquè vingui el cel que el captaire de Déu anhela i pel qual sospira? El camí que mena cap aquesta fita és el de l'acompliment de la voluntat de Déu. *Faci's la vostra voluntat, així en la terra com es fa en el cel:* això és el que reclama el captaire de Déu; això és el que implora tot captant.

A continuació, en la pregària del Pare Nostre, es mencionen aquells béns que el captaire demana en segon terme. *El nostre pa de cada dia, doneu-nos Senyor en el dia d'avui:* aquestes paraules mostren que tenim dret a demanar tot allò que ens és necessari per a una vida honesta, entenent-ho tanmateix en el context de la voluntat de Déu.

Així com el pa de cada dia és l'aliment per al cos, així també la remissió dels pecats és indispensable per a l'ànima del captaire de Déu. És per això que demana a continuació: *I perdoneu les nostres culpes, així com nosaltres perdonem els nostres deutors.* L'essencial d'aquesta pregària no és només la petició de remissió dels pecats. Aquí és més aviat com si el captaire de Déu posés en joc el seu perdó, és com si es posés una corda al coll: si no és misericordiós amb els seus deutors, res no li serà perdonat.

El captaire de Déu és l'home que té consciència que, sense recolzar-se en Déu, caurà. És per això que en el seu captar hi acompanya la súplica: *i no permeteu que caiguem en la temptació, ans deslliureu-nos de qualsevol mal.* En aquesta petició s'hi troba inclosa la idea

⁴⁷ El Catecisme de l'Església Catòlica (núm. 2559) anomena humilitat a la «disposició per a rebre gratuïtament el do de la pregària»: l'home que prega, és un «captive de Déu».

següent: amb el regal de la lliure voluntat, el pecador no necessàriament ha de ser temptat per caure. Fins i tot, malgrat que Déu ens preservés totalment de les temptacions, podríem continuar pecant. Per això el captaire de Déu demana: “deslliureu-nos de qualsevol mal”, és a dir, “no permeteu que es realitzi el mal”, aquest mal del qual el Maligne és l'autor o l'instigador.

Sota la noció del mal, el captaire entén únicament el pecat, és a dir, el mal que fereix i crucifica Jesucrist. Pe al captaire de Déu totes les altres experiències **no representen el mal**. Així, mirant-ho a la llum de la fe, ni la malaltia, ni els fracassos en la feina, ni una tragèdia personal, ni en general cap sofriment que no estigui vinculat amb el fet de crucificar el Salvador, no constitueixen un mal.

L'actitud del captaire de Déu

L'anàlisi de la pregària del Pare Nostre mostra clarament quina és l'actitud que el captaire de Déu adopta envers el món, a fi de no buscar els recolzaments il·lusoris. ¿És la jerarquia de les nostres súpliques i peticions, potser, com la que trobem en el Pare Nostre? No hi ha en nosaltres tot un seguit de pretensions, les nostres pròpies exigències?

Tota **exigència és una negació, es troba en oposició** amb l'actitud del captaire. És normal que una persona que subsisteix gràcies a les almoines mai no posi condicions del tipus: « només accepto bitllets de més de 50 Euros ». Si tingués unes exigències així, mai no rebria res. El captaire rep amb agraïment cada almoïna, és lliure de l'actitud pretensiosa, de tota exigència.

És característica la profunda convicció del captaire que en realitat, val la pena parar les mans per captar, tot demanant almoïna. De fet, hi ha persones per a les quals l'únic mitjà de sosteniment és allò que capten i si això no fos suficient per viure, ben segur que canviarien la manera d'obtenir ingressos. Si tu tampoc vols viure enmig de les il·lusions i si, alliberant-te'n, vols reconèixer que ets un captaire de Déu, cal que estiguis ben segur que Ell no et refusarà l'almoïna. Presentant-te davant del Senyor, parant la ma en un gest de petició, sempre en rebràs, allò que és el més valuós. Si no hi comptes pas, significa que no vius en la veritat i que no busques recolzament en Déu.

El captaire és captaire només quan capta. Quan deixa de captar ràpidament pot començar a pensar que ja és una altra persona. Potser hagi aconseguit acumular per a si mateix una fortuna considerable que ha rebut i llavors, quan abandoni la seva ocupació i es vesteixi correctament, a ningú se li ocurrirà de tractar-lo de captaire. Parlant en categories espirituals, tant és que deixis de captar quan et deixes absorbir pel treball que estàs realitzant, o quan estaves agenollat resant. Si no recorres a Déu demanant-li humilment la seva misericòrdia, en aquest precís moment no reconeixes la veritat que ets un captaire davant de Déu.

Si veus que no ets un vertader captaire de Déu, cal que donis aquesta misèria teva al Redemptor. Demana-li que Ell mateix vulgui venir i unir-se amb tu. I llavors podrà succeir que, com a veritable captaire, trobis Déu en tot el que t'envolta: en els objectes, en els afers, en els esdeveniments i en les persones.

Com el cec en el camí de Jericó

“Sense mi no podeu fer res” (Jn 15, 5): aquestes paraules de Jesús signifiquen que en cada cosa, la nostra dependència de Déu és total; semblant a la dependència d'un petit infant o d'una persona que no posseeix res, un captaire. No es tracta “d'esdevenir captaire” per agradar a Déu. La veritat és simplement que **nosaltres som** captaires. Tot el que tenim i el que som és un do i una almoïna de Déu. Déu estima la veritat i no l'actitud d'adoptar “el posat de

captaire”. Per això, Ell espera que tractem de reconèixer-ho i que visquem d’acord amb la nostra condició de captaires. Romandre en les il·lusions sempre és perjudicial i perillós. Per què, doncs, ens resulta tan difícil de reconèixer la nostra condició de captaire de Déu?

Un esbalaïment semblant expressa el card. Joseph Ratzinger⁴⁸ en preguntar per què d’una manera continuada no volem sotmetre a Déu la nostra existència “inclosa la nostra incapacitat per creure i per pregar. Ell veu la causa de molts sofriments en el nostre aferrament a una autosuficiència falsa. Aquesta és, també, la causa de diverses neurosis de l’home contemporani. “L’home és un captaire de Déu” diu sant Agustí i el cardenal Ratzinger afegeix que “no fem cap favor a Déu si reconeixem la verdadera situació de la nostra existència, que consisteix en la necessitat d’ajut, en la necessitat d’expressar-nos i parlar, de buscar un confident i en la possibilitat de captar”.

El captaire de Déu, en viure en la veritat, sap prou bé, que per si mateix, **no té res**. Tanmateix, també sap que és impossible viure sense recolzar-se en res. Per això, tota la seva existència és una súplica, una súplica constant a Déu com a únic recolzament real. Santa Teresa de Jesús diu que tota la nostra activitat té com a objectiu arribar a romandre davant Déu com a éssers pobres, molt necessitats que ens introdueixin davant un ric i poderós emperador.⁴⁹

El cardenal Ratzinger recorda que a la santa Missa, en pronunciar les paraules “Kyrie eleison” repetim la súplica mendicant del cec de Jericó; súplica que conté el “reconeixement de qui som nosaltres i de qui és Déu.” També el cardenal atreu la nostra atenció sobre el fet que per mitjà d’això parlem d’acord amb la realitat: «Mira’m Déu meu, sóc no-res, però Tu ho ets tot; sóc miserable, però Tu ets ric, pots guarir totes les pobreses del món. Sóc pecador i dolent, però Tu ets ple d’un amor generós.»⁵⁰

La negror creixent

Com a resposta a la súplica del captaire, Déu ve per unir-se amb aquell que implora. Aquest procés d’unir-se amb Déu es presentat per sant Joan de la Creu amb la imatge d’un tros de fusta que es crema en el foc de l’amor de Déu.⁵¹

La **negror** que apareix quan l’ànima es crema en el foc de l’amor de Déu significa el procés en què es va deixant veure la veritat sobre nosaltres i, per tant, el proceds de la pèrdua de recolzament en nosaltres mateixos. De fet, no es pot creure en aquesta negror, ni s’hi pots recolzar. Aquesta negror és com fusta carbonitzada, com negra cendra. Pot il·luminar i escalfar només quan està submergida en el foc. Per si mateixa no és un recolzament. Ho és tan sols el foc que l’abranda. La negror de l’ànima que s’ens va revelant és una acompanyant

⁴⁸ J.RATZINGER, *Mitarbeiter der Wahrheit. Gedanken für jeden Tag*: 17.III, München 1979.

J.RATZINGER, *Dogma und Verkündigung*, p. 123.

⁴⁹ SANTA TERESA D’AVILA, *El Castell interior*, IV 3, 5.

⁵⁰ J.RATZINGER, *Mitarbeiter der Wahrheit. Gedanken für jeden Tag*: 17.III, München 1979.

J.RATZINGER, *Dogma und Verkündigung*, p. 123

⁵¹ “El coneixement purificador i amorós, és a dir, la llum divina que penetra l’ànima escriu sant Joan de la Creu per purificar l’ànima, per disposar-la i per unir-s’hi perfectament, procedeix de la mateixa manera que el foc en relació a la fusta quan es prepara per transforma-la en ell mateix. El foc material, quan s’apodera de la fusta, primerament comença a assecar-la: li treu la humitat i li fa “suar” l’aigua que contenia. Després fa que esdevingui negre, desagradable a la vista i faci pudor. Després d’haver-la assecat així progressivament, deixa al descobert i expulsa tots els accidents obscurs, contraris a la natura del foc. És just després que comença a escalfar i a enlluernar cap enfora. Finalment la transforma en el mateix que és ell, i li comunica la seva pròpia bellesa. Quan s’arriba aquí, la fusta ha perdut la seva natura; a part de la seva quantitat i el seu pes, que sobrepassen les del foc, té ja les propietats i facultats del foc, perquè és seca i asseca, escalfa, brilla i enlluerna, fa llum. En fi, és molt més lleuger que abans, i és el foc que li dóna aquestes propietats, i que opera aquests efectes.” SANT JOAN DE LA CREU, *Noche Oscura*, 2, 10, 1.

inseparable de les nostres experiències en el camí vers la santedat, quan totes les il·lusions i falsedats vant sent cremades gradualment en el foc de l'amor de Déu.

No ens hem d'horroritzar perquè la nostra situació sigui cada vegada pitjor. En un cert sentit, es podria dir que “com pitjor, millor”.⁵² Com major sigui la nostra feblesa davant del mal que veiem en nosaltres mateixos, millor per a nosaltres. Finalment, és essencial que busquem recolzament únicament en Déu, el qual, tot estrenyent-nos amb esdeveniments i per les circumstàncies, desitja conquerir-nos, purificar-nos amb el foc del seu amor i atorgar-nos l'autèntica felicitat.

És molt important que creguem que Jesús realment va morir per nosaltres, pecadors.⁵³ Tal com som, pecadors, ens ha estimat i redimit. La negror espiritual que descobrim en nosaltres no constitueix cap obstacle per al seu amor. Al contrari, quan l'acceptem profundament, ens serà més fàcil de buscar recolzament en el Senyor, tot suplicant-li amb una gran contrició, així com implorant-li la seva misericòrdia.

Amb cada malaltia descoberta de l'ànima hem de córrer cap a Crist, el Metge diví, en qui hi ha la nostra única esperança. Si cada vegada li demanéssim que ens alliberés i ens guarís, tal vegada mai no hauríem d'enmalaltir espiritualment. De fet, Jesús, pel seu sofriment a la creu, ha redimit no tan sols els pecats que cometem sinó també aquells dels quals ens preserva.

Santa Teresa de l'Infant Jesús ho diu així: “Sé que aquell a qui se li perdona menys, estima menys, però també sé que Jesús m'ha perdonat més que a la Magdalena. (...) Ell m'ha perdonat anticipadament els pecats que hagués pogut cometre.”⁵⁴

Cal que **sempre tinguem ben present els nostres pecats**, fent interiorment actes d'humilitat, reconeixent la nostra capacitat potencial de pecar.

La nostra imitació de la Verge Maria, humil Serventa del Senyor, hauria de consistir precisament en una crida constant a la misericòrdia, crida que sortís des del fons de la nostra ben coneguda misèria. Llavors Déu podria posar els seus ulls sobre el nostre abaixament i preservar-nos de tota caiguda. I així, la Passió del Salvador, que ha sofert a la creu també pels nostres pecats actuals, hauria estat limitada només a la mesura indispensable per preservar-nos dels pecats.

La flama que abranda i penetra les cendres humanes

Nostre Senyor desitja que no ens preocupem gaire, ni pels afers temporals, ni pel nostre camí cap a Ell. El Creador vol que els nostres cors, lliures de tota preocupació, trobin només en Ell recolzament.

Sant Joan de la Creu, a través de la imatge de la fusta que es crema, mostra el camí de llibertat plena. Després de ser totalment cremada la fusta, resta la cendra, un residu de pols. Tanmateix, aquesta pols, penetrada per les flames, posseeix les mateixes propietats que el foc: pot assecar, escalfar i il·luminar.

Val la pena fixar-se que Déu va anomenar pols a l'home ja des del principi de la història. En el llibre del Gènesi hi ha escrites les paraules que el Creador va dir a Adam després del pecat original: “Ets pols i a la pols tornaràs” (Gn 3, 19). L'home, tot i que és ple d'una gran dignitat, perquè fou creat a imatge i semblança de Déu i redimit amb la sang del Salvador és pols i proud. I el seu cos, després de la mort, tornarà a la pols tornarà. Si, encara que només fos en part, reconeguéssim allò que els sants saben, cadascun de nosaltres tindria

⁵² “El benedictí, pare John Chapman, a les seves Cartes sobre la pregària, remarca que com més decepcions i fracassos tenim, més ens hem de recolzar en Déu. Viure en aquest estat és molt dur, però com pitjor ho passem, millor per a nosaltres”. JOHN CHAPMAN, *Spiritual Letters*, 1.26, 29.

⁵³ Rm 5, 8.

⁵⁴ SANTA TERESA DE L'INFANT JESÚS, *Obres Completes, Manuscrit A*, 38º

una profunda consciència de ser una insignificant criatura: un grapat de pols estimada per Déu, de pols en la qual el Creador de l'Univers desitja viure.

Tanmateix, qui de nosaltres pensa així sobre si mateix? Cadascú prefereix pensar que per si mateix és «algú». No obstant això, tota la nostra suposada grandesa és tan sols un miratge i una il·lusió, amb la qual sempre tractem d'omplir el nostre cor. És un recolzament il·lusori que busquem en nosaltres mateixos, en els altres, en els diners i en els èxits. Déu desitja cremar-los tots en el foc del seu amor, ja que ha estimat tant el grapat de pols que som, que vol penetrar-la de Si mateix, Ell, el Creador de l'univers.

Quan el Senyor comença a cremar gradualment les nostres il·lusions, tot deixa de tenir sentit per a nosaltres. Cada vegada ens resulta més difícil de recolzar-nos en el nostre obrar, fins i tot quan està relacionat amb el compliment de la voluntat de Déu. Això s'esdevé perquè contínuament ens esforcem a recolzar-nos en la il·lusió, en lloc d'alegrar-nos amb la veritat. I la veritat és que l'home és pols i cendra. Si ens recolzéssim en aquesta veritat, repetiríem a Déu amb confiança: *Jo veig que sóc únicament pols i cendra, i que la meua vida té sentit només quan el foc del teu amor m'abranda. M'alegro que hagi volgut mostrar-me aquesta veritat i et suplico que t'uneixis a mi, perquè la teua acció em penetri del tot, fins al fons de mi mateix.*

En definitiva, perquè acceptem pregar d'aquesta manera, s'han de cremar els nostres “somnis de poder” i totes les altres il·lusions que se'ns han aferrat a la pell. Llavors començarem a entendre que només té sentit la vida en unió amb Jesús, que tota la resta es desfarà com la pols.

Veurem, per exemple, que assolir coneixements no té cap sentit, si no resulta del compliment de la voluntat de Déu. El cervell humà retornarà a la pols i una bona part de les obres que avui sorgeixen algun dia seguiran la mateixa sort s'esdevindran pols. Allò que un dia serà pols pot constituir un recolzament? L'únic recolzament possible és la presència del Senyor, oculta en el cor de les obres que realitzem en complir la seva voluntat.

Quan la voluntat del Senyor és que abandonem una activitat, igual com quan ho és que emprenguem una acció determinada, pot facilitar-nos el nostre caminar cap a la comunió amb Jesús i, d'aquesta manera, constituir un recolzament volgut per Déu. De manera semblant passa amb tot el que fem com a compliment de la voluntat de Déu, independentment que sigui premiat amb un èxit visible per a nosaltres, o tot al contrari.

Per exemple, podem trobar un valuós recolzament quan tractem d'ajudar a algú i veiem que l'efecte és contrari al que haguéssim desitjat. Això no ens ha de sorprendre, que si el Senyor no vincula la seva gràcia al nostre obrar, només podem perjudicar els altres. ¿És que la cendra i la pols poden constituir, per si mateixos, un recolzament per a algú? Només embruta tots els que hi ha al voltant. Tothom qui ve a buscar l'ajut en nosaltres, fins i tot si no se n'adona, surt embrutat amb el negre fum de la nostra misèria. Quan ho veiem, és dolorós; tanmateix, podem trobar en aquesta consciència un sentit profund: no ens queda altre remei que suplicar a Jesús que sigui Ell, qui, en nosaltres i per nosaltres, es trobi amb les persones, perquè només serà així com els podem ajudar de debò.⁵⁵ Tots els esdeveniments que ens mostren la nostra indigència, la nostra misèria espiritual, el nostre pecat i amb quina facilitat ens perdem, porten una oportunitat oculta per a fer-nos descobrir el recolzament veritable, que

⁵⁵ L'expressió “en mi i per mi” ha de ser compresa en el context de les paraules de Jesús, adreçades a santa Margarita-Maria Alacoque: “Jo vull que, a partir d'ara, tu visquis solament la vida de l'Home-Déu, és a dir, que visquis com si no visquessis sinó més aviat, permetent que Jo visqui en tu. Perquè jo sóc la teua vida, i tu ja només viuràs en mi i per mi. Vull que actuis com si no actuessis, que em permetis actuar i operar en tu i per tu, deixant-me tenir cura de tot. Tu no has de tenir ja més voluntat pròpia; només en tant que sigui per deixar-me mi que Jo vulgui per tu” *Vie et Oeuvres de la Bienheureuse Marguerite-Maria Alacoque*, t.II, Publication du Monastère de la Visitation de Paray-le-Monial.

consisteix a reconèixer davant de Déu la veritat sobre nosaltres i que li demanem que s'uneixi a nosaltres perquè abranti amb les flames del seu foc diví la cendra de la nostra ànima.

Miratges abrاندats en el foc de Déu

El problema de l'alliberament dels recolzaments és el problema de despendre'ns dels aferraments. Sant Joan de la Creu diu que fins i tot el més petit aferrament, escollit lliurement i conscientment, és com un fil enganxat a la pota d'un ocell i que no li permet volar: "Tant li fa que un ocell estigui lligat a un fil prim o a un de gruixut, si no el trenca, no podrà volar".⁵⁶

De manera semblant a un ocell, que per si mateix no pot tallar un fil que el reté, nosaltres podem no ser capaços, per nosaltres mateixos, d'alliberar-nos de l'esclavatge que representen els nostres recolzaments humans. D'aquí que si Déu mateix talla el fil que ens té lligats, hem d'agrair-li aquesta gràcia tan gran.

Creuar totes les il·lusions sobre com som i la nostra actitud de posar-nos davant de Déu en la veritat, com a pecadors, poden fer que la gràcia de Déu impregni i penetri completament les nostres ànimes. Així com en l'última fase del procés en què la fusta es crema, el foc l'abranda totalment, així el procés de les purificacions pot conduir al fet que l'ànima humana sigui abrاندada del tot per la flama de l'amor de Déu. Per a la persona que ha estat introduïda en les purificacions, al mateix temps que es van perdre les il·lusions pel que fa als recolzaments humans, creix sempre el desig de Déu. Únicament el contacte amb Ell en el pla de la fe, li dona pau; però això implica posar en qüestió tot allò que la lliga al món.

En efecte, la unió amb Déu s'efectua quan ens posem davant d'Ell «despullats» de tots els recolzaments, de tot el que podria constituir per a nosaltres qualsevol tipus de valor fora d'Ell. La flama del foc de l'amor de Déu és, en realitat, la nostra única esperança. Si les il·lusions no es cremen en nosaltres en vida, això haurà d'ocórrer després de la mort, d'una manera incomparablement més dolorosa. De fet, en el Cel ja no hi haurà recolzaments il·lusoris, només participació en la vida interior de Déu.

Nostre Senyor desitja unir-se amb l'home ja aquí a la terra. Ell vol penetrar tan profundament la nostra pols humana, que vol que esdevinguem una sola cosa: foc i cendra. Gràcies a aquesta unió la flama del foc, inflamant totalment la cendra, li comunica la seva riquesa, el seu poder, comparteix amb ella tot el seu amor i ardor; i la flama, com ho defineix sant Joan de la Creu, "comença a inflamar-la per fora i a escalfar-la, fins que aconsegueix transforma-la en si mateixa, i la fa tan bonica com el foc mateix".⁵⁷

Tan sols Déu basta .⁵⁸

⁵⁶ SANT JOAN DE LA CREU, *Subida del Monte Carmelo* 1, 11, 4.

⁵⁷ SANT JOAN DE LA CREU, *Noche Oscura*, 2, 10, 1.

⁵⁸ Després de la mort de santa Teresa d'Àvila, s'ha trobat en el seu breuari, un full amb un poema, les últimes paraules del qual diuen: «Tan sols Déu basta». (Poesia "Nada te turbe"). Nota del traductor: per a traduir l'expressió castellana "Solo Dios basta", he optat per la traducció que hi ha en el núm. 227 del Catecisme de l'Església Catòlica, on aquesta poesia hi és.

INDEX

-I- El món dels recolzaments il·lusoris

1. AL SERVEI DEL PROPI “JO”
 - L’apropiament d’allò que assolim
 - Les dificultats que esdevenen una ajuda
 - Per la pròpia glòria
 - Semblants al jove ric
 - Perdre o acumular
2. ON TENS EL TRESOR HI TINDRÀS EL COR
 - El culte del vedell d’or
 - Per a què serveixen les coses d’aquest món?
 - Déu s’oposa a la idolatria
 - A la vinya del Senyor
 - Tot reposant amb el Senyor
3. MIRATGES DE RIQUESA
 - Què necessitem?
 - Acumular reserves
 - Que n’és de difícil el camí del ric cap al Regne!
4. EL PROBLEMA DELS RECOLZAMENTS EN EL MATRIMONI
 - L’etapa de fascinació i de pèrdua d’il·lusions
 - Idolatria matrimonial
 - L’amor veritable en el matrimoni
 - Perquè el jou esdevingui lleuger
5. LA FAMÍLIA COM A RECOLZAMENT
 - El desig de completar-se
 - “No és tal com jo voldria”
 - Les rebel·lions del període de l’adolescència
 - El recolzament en els fills de grans i en els néts

-II-Quan els falsos recolzaments cauen per terra

1. L’ENGANYOSA LLUM DE L’AMOR HUMÀ
 - L’amargor i les il·lusions
 - Les exigències en relació amb altres persones
 - El verí dels recolzament il·lusoris
 - La gràcia de la manca de recolzaments
2. LES CAPACITATS ENGANYOSES DEL “JO” HUMÀ
 - El turment del futur vist sense Déu
 - Desafiats per l’esperit del mal
 - Qüestionar les preocupacions excessives
 - La purificació de la raó i de la memòria
 - La benaurada feblesa
 - El “poder” que passa
3. LA PURIFICACIÓ DE LES RELACIONS ENTRE PERSONES
 - Quan ens oblidem del Dador
 - Despullament doble
 - Els nostres esforços per evitar els recolzaments humans
 - L’instrument que Déu ha posat en el nostre camí
 - Davant de qui ens confessem

-III- L'alliberament de les il·lusions

1. LA IL·LUSIÓ DE RECOLZAR-SE SOBRE LA PRÒPIA PERFECCIÓ.

Les gràcies que tractem d'apropiar-nos
Usurpadors de virtuts
Quan vols "capturar" el do de la pregària
Una concepció màgica dels dons de Déu
El mal causat per haver separat el do del Dador
El miratge dels recolzaments

2. EL FARISEISME EMMASCARAT

La vanaglòria
L'orgull que es nodreix fins i tot de la contrició
L'aferrament als fruits de les nostres pròpies lluites
La part invisible de l'iceberg
El fariseu disfressat de públicà

3. PERQUÈ EL GRA VAGI MORINT GRADUALMENT

Les engrunes espirituals
Acorralats per Déu
L'últim lloc
Les proves que ens sobrepassen
El menyspreu envers l'aferrament a les il·lusions

-IV- Déu, l'únic recolzament

1. TROBAR DÉU EN TOT

Sortint a l'encontre de la Presència amorosa
La presència que exigeix una resposta
Déu present en els esdeveniments
El temple de la nostra ànima
Proves del seu amor

2. EL COR HUMÀ RECOLZAT EN DÉU

Viu com si tot depengués d'Ell
Entre el "no-res" humà i el Tot de Déu
Témer Déu i no pas els homes
La saviesa de la fe
Lliurar el «timó» de la nostra vida

3. TAN SOLS DÉU BASTA

La pregària del captaire
L'actitud del captaire de Déu
Com el cec en el camí de Jericó
La negror creixent
La flama que abranda i penetra les cendres humanes
Miratges abrandats en el foc de Déu